

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

Pomaci u obrazovanju

BROJ
719

Subotica, 27. siječnja 2017. Cijena 50 dinara

Život ispod
granice dostojanstva

Iz kuta subotičkih
hrvatskih udruga

Suosjećanje i radoznalost
u radovima A. Dević

INTERVJU
Boško Krstić

Rekonstrukcija samostana u Baču

SADRŽAJ

TEMA

8-10

Iz povijesti bunjevačkih i šokačkih Hrvata
(XIV.)

**JOSO ŠOKČIĆ – KRAJ JEDNE
ZABLUDE**

RAZGOVOR POVODOM

19

Jelica Čipak, voditeljica folklornog ogranka
HKC Bunjevačko kolo

BROJ SE UDVOSTRUČIO!

ŠIROM VOJVODINE

22-23

Pokladno druženje na Etnosalašu *Balažević*
**POVEZIVANJE PRIVREDE I KULTU-
RE**

ŠIROM VOJVODINE

24-25

Blagdan svetog Vinka u Rumi
**VINOGRADI OBEĆAVAJU DOBAR
ROD**

REPORTAŽA

26-27

Siječanjski dan u Lovištu *Kozara* kraj
Monoštora
ZIMSKI SAFARI

SPORT

51

Slavica Tadijan-Silađev, karatistica
KARATISTI NE ODUSTAJU NIKADA

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić, Martin Bačić, Josip Stantić, Ladislav
Suknović, Petar Pifat, Antun Borovac, Andrej
Španović, Josip Dumenžić, Thomas Šujić**RAVNATELJ**Ivan Ušumović
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTORI:Jelena Dulić Bako
Zlatko Romić**REDAKCIJA:**Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarije.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarije.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarije.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarije.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarije.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarije.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarije.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarije.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarije@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarije.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација

у публикацији Библиотека

Матице српске, Нови Сад

32+659.3(497.113=163.42)

Teži izazov

Proletjelo je za čas. Od prvoga pa do ovog 719. broja *Hrvatske riječi*, i od ponovnog osnutka 2002. godine pa do evo petnaeste godine postojanja naše ustanove i tjednika. Bilo je uspona i padova, muka i radosti, suza i smijeha za sve nas koji smo u tome sudjelovali. I na koncu, u ovom kratkom podsjećanju na prvih petnaest godina, zašto ne reći – ponosni smo na ono što smo uradili do sada. Jer nije uvijek bilo lako, ne samo zbog težine novinarskog posla već i zbog specifične težine društvenog i političkog konteksta u kojemu svakoga tjedna kreiramo i proizvodimo tjednik. Počevši od

odnosa između naše domicilne i matične države, političkih događanja, ekonomske situacije, odnosa u hrvatskoj zajednici, uvjeta u kojima se radi i tako dalje, i tako dalje. No, ne žalimo se. Idemo dalje. Približava se čas kad zatvaramo ovaj broj i šaljemo ga u tisak, a onda nema se baš puno što razmišljati, niti odmarati već sutra treba planirati novi broj; krenuti ponovno iz početka u potragu za novim temama, događanjima, sugovornicima. Ponovno nas čekaju prazne 52 stranice, ponovno je svaki od nas pred bijelom stranicom.

A, kada je u pitanju manjinski tjednik kao što je naš, to je nešto teži izazov nego li za druge medije. Naime, naše teme kojima se bavimo unekoliko su različite od onih u tzv. velikim medijima. To su teme o kojima se rijetko ili nimalo govori i piše, pa je nerijetko teško pronaći i sugovornike za njih. No, to je upravo naš posao – dati riječ onima čija se riječ rijetko čuje u javnosti, progovoriti o temama koje su skrivene i zanemarene. Treba otkriti i iznijeti na vidjelo sve one nevidljive niti od kojih je satkan život Hrvata u Srbiji, kako one lijepe i zabavne tako i one ružne i teške. Naravno, ne žive Hrvati u Srbiji u nekom zrakopraznom prostoru ili izoliranom otoku da ih se ne bi ticalo i sve ono što se događa u Srbiji općenito, u pokrajini Vojvodini ili lokalnim zajednicama. A svakako ih se dotiče na ovaj ili onaj način i ono što se događa u Hrvatskoj kao i odnosi između Srbije i Hrvatske, a i šire. I na koncu, a ne manje važno treba sagledati i sebe i svoj položaj kao manjine u suodnosu sa svima drugima s kojima živimo.

Sve zvuči jednostavno no u realnosti, s malim brojem novinara baš i nije jednostavno sve to »pokriti« i o svemu tome pisati.

Na primjer, u ovom broju pišemo o pomacima u obrazovanju na hrvatskom jeziku, rekonstrukciji franjevačkog samostana u Baču, donosimo jedno iznimno značajno svjedočanstvo o razvoju nacionalne svijesti u bačkih Hrvata, zatim intervju s novinarom, romansijerom, esejistom i urednikom književnog časopisa *Rukovet Boškom Krstićem* i intervju s mladom likovnom umjetnicom *Aleksandrom Dević*, pišemo o tome kako se sa siromaštvom bori jedna obitelj u Beočinu, nakon Grada Sombora, Srijema, Podunavlja i Novog Sada, naš tjednik nastavlja serijal razgovora s predstavnicima hrvatskih udruga iz Subotice a s ciljem sumiranja njihova rada u prošloj, 2016., godini i iznošenja na vidjelo problema s kojima se suočavaju u pokušajima da očuvaju i razvijaju kulturu Hrvata u Srbiji. Tu su još i izvješća s obilježavanja sv. Vinka u Rumi, susreta donatora i članova udruge u Tavankutu, reportaža iz lovišta kraj Monoštora, razgovor s Jelicom Čipak, feljtone, aktualne vijesti i još mnogo toga.

Ah, i da ne zaboravim: potreban nam je i humor, jer smijeh liječi. Možda toga ima premalo u našem listu i našem životu. Zbog toga ćemo u budućnosti poraditi malo više i na tome.

J. D.

Susret Vučića i Plenkovića u Davosu

Premijeri Srbije i Hrvatske **Aleksandar Vučić** i **Andrej Plenković** sudjelovali su prošlog tjedna u Davosu na panelu *Susjedska politika EU* sa šefom austrijske diplomacije **Sebastijanom Kurzom**, europskim komesarom **Johanesom Hahn**om i ukrajinskim predsjednikom **Petrom Porošenk**om.

Hahn je na Twitteru objavio fotografiju na kojoj su svi sudionici panela stavili dlan preko dlana u poznatoj pozi »svi za jednog jedan za sve« i naveo da je EU privržena prijateljima i spremna pružiti im geopolitičku potporu i pomoć u provođenju reformi.

Vučić je u razgovoru s hrvatskim novinarima uoči panela kazao da je poziv premijeru Plenkoviću i hrvatskoj predsjednici **Kolindi Grabar-Kitarović** uvijek otvoren i da su razgovori uvijek ljekoviti. Plenković je pak rekao kako mu je drago što se sreće s Vučićem, te je istaknuo kako se za pravi sastanak trebaju obaviti pripreme i dogovoriti teme i da je on otvoren za takav susret.

»Htio bih da taj sastanak bude temeljito pripremljen, da se najprije i na razini diplomacije, na ministarskoj razini ostvare kontakti, da stavimo na stol niz otvorenih pitanja koja postoje i onda da ih u jednom razgovoru nastojimo riješiti. To je cilj moje vlade i moj osobni cilj«, rekao je Plenković. Pojasnio je da će to teško biti prije izbora u Srbiji, ali tek je siječanj i za susret ove godine ima još dovoljno vremena.

Srpski premijer Vučić je također istaknuo kako je »važno da se sačuva stabilnost u regiji i da se razgovara. Dok razgovarate, znate da neće doći do oružanih incidenata«.

Javni poziv za dodjelu sredstava poduzetnicima

U Subotici je utorak, 24. siječnja, održan sastanak predstavnika Regionalne razvojne agencije *Panonreg*, Udruge poslodavaca grada Subotice i poduzetnika na kojem je predstavljen Program poticanja razvoja poduzetništva koji provodi Ministarstvo gospodarstva u suradnji s Fondom za razvoj Republike Srbije.

»Ova godina je dobro počela, jer je natječaj raspisan već 3. siječnja i traje do 30. lipnja. Važno je istaći da je kod ovog natječaja 20 posto sredstava bespovratno, minimalni iznos kredita za poduzetnike je 350.000 do najviše 700.000 dinara na sedam godina, a za mala i srednja poduzeća od 2 do 50 milijuna dinara na deset godina, s grace periodom od dvije godine. Hipoteka je sada mnogo manja i povoljnija; istakao je v. d. direktora *Panonrega* **Milan Maličević** i pozvao

poduzetnika da im se obrate ukoliko im je potrebna pomoć u pisanju projekata.

Udruga poslodavaca Subotice izražava zadovoljstvo što su njeni prošlogodišnji zahtjevi i djelimično prihvaćeni rekao je. predsjednik **Milan Jerinkić**: »Prije svega u pogledu subvencioniranja radnika uspjeli smo izmijeniti uredbu Vlade i kriterij je spušten na 10 novozaposlenih i kapital od 100.000 eura. Prošle godine je taj prag bio 50 zaposlenih i 250.000 eura, i na taj zahtev 95 posto poslodavaca i poduzetnika u Subotici nije moglo odgovoriti.«

Program razvoja poduzetništva raspolaže sa 600 milijuna dinara bespovratnih sredstava, a opredijeljena sredstva Fonda za kreditiranje gospodarskih subjekata po ovom programu su dvije milijarde 400 milijuna dinara. Gospodarski subjekti koji ispunjavaju uvjete Programa mogu ostvariti pravo na financijsku potporu u iznosu od 20 posto bespovratnih sredstava od vrijednosti investicijskog ulaganja. Preostali iznos vrijednosti projekta financirat će se iz kredita Fonda za razvoj.

Pravo da se prijave na Javni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava i pravo podnijeti zahtjev za kredit kod Fonda, imaju poduzetnici, mikro, mali i srednji poduzetnici i zadruga koji su registrirani u Agenciji za privredne registre, a koji dostave financijske izvještaje za prethodne dvije godine od godine u kojoj se podnosi zahtjev u kojima nije iskazan netto gubitak i koji ispunjavaju uvjete iz Programa. Uvjet koji se odnosi na dostavljanje financijskih izvještaja ne primjenjuje se na poduzetnike koji nemaju obvezu dostavljanja tih izvještaja. Sredstva opredijeljena Programom namijenjena su za: (1) izgradnju /dogradnju/rekonstrukciju/adaptaciju/sanaciju/kupnju proizvodnog prostora ili poslovnog prostora (isključivo ukoliko je u sastavu proizvodnog prostora); (2) kupnju proizvodne opreme (nove ili rabljene, ne starije od pet godina), uključujući dostavna vozila koja služe za prijevoz vlastitih proizvoda i druga transportna sredstva uključena u proces proizvodnje; (3) nabavu softvera i drugih nematerijalnih ulaganja i (4) trajna obrtna sredstva, koja mogu sudjelovati najviše do 20 posto u strukturi ukupnog investicijskog ulaganja.

Iznos ukupnog ulaganja za poduzetnike ne može biti manji od 375.000 dinara niti veći od 8.750.000 dinara, dok za pravne osobe ne može biti manji od 2.500.000 dinara niti veći od 50.000.000 dinara.

Krediti Fonda za razvoj Republike Srbije po ovom Programu odobravat će se sukladno programu Fonda i s ovim Programom. Rok otplate je do 10 godina u okviru koga je početak do jedne godine za pravne osobe i do 7 godina u okviru koga je početak do jedne godine za poduzetnike. Kamatna stopa, uz primjenu valutne klauzule, iznosi 1,5 posto godišnje uz garanciju banke i 3 posto godišnje uz ostala sredstva osiguranja.

Z. Ifković

Večeras sjednica HNV-a u Subotici

Redovita, 49. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća, bit će održana večeras (petak, 27. siječnja) u sjedištu Vijeća u Subotici, s početkom u 18 sati.

Na dnevnom redu sjednice bit će i: program rada i financijski plan Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za 2017. godinu; Strategija razvoja kulture Hrvata u Srbiji za razdoblje od 2017. do 2021. godine; prijedlog plana upisa u prvi razred odjela – tehničar tiska/tehničar grafičke dorade/fotograf na hrvatskom nastavnom jeziku u Politehničkoj školi u Subotici u školskoj 2017/18. godini, te izmjena Pravilnika o naknadama za rad u tijelima Hrvatskog nacionalnog vijeća.

PROJEKT ZAVODA ZA RAVNOPRAVNOST SPOLOVA

Za bolji položaj žena

Ravnateljica Zavoda za ravnopravnost spolova (ZRS) **Diana Milović** i viša stručna suradnica za odnose s javnošću **Katarina Krajnović** posjetile su u utorak, 24. siječnja, Hrvatsko nacionalno vijeće gdje su predstavile novi projekt koji se odnosi na osnaživanje nacionalnih manjina, odnosno žena unutar tih zajednica.

S predstavnicama Zavoda razgovarali su predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, savjetnica predsjednika HNV-a za razvojne projekte **Jasna Vojnić**, predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**, predsjednica Povjerenstva za rodnu ravnopravnost HNV-a **Hrvojka Stantić** te vijećnica i dopredsjednica HNV-a za Sombor **Snežana Periškić**.

Kako je rekla Milović, istraživanja su pokazala da su žene pripadnice nacionalnih manjina dvostruko ugrožene. Najprije radi toga što su nacionalna manjina, te se osjećaju manje bitno u svojoj sredini te jer su u svojim nacionalnim sredinama nerijetko svedene na pravljenje kiflica i izradu ručnih radova. »Nama je cilj da to promijenimo jer naravno da u nacionalnim manjinama ima žena koje vrijedi upoznati i pomoći im da se ekonomski osnaže«, rekla je Milović te dodala da je ovo prvi puta da ZRS izdvaja dio sredstava iz svoga proračuna namjenski samo za nacionalne manjine.

Namijenjena sredstva iznose 2.300.000 dinara, a bit će raspoređena za pet najbrojnijih nacionalnih manjina sukladno projektima koje će dostaviti nacionalna vijeća.

U projekt Milović želi uključiti i matične države nacionalnih manjina te će se radi toga početkom veljače sastati u Zagrebu s ravnateljicom Ureda za ravnopravnost spolova **Helenom Štimac Radin**. »Došlo je vrijeme da pravimo mostove čemu želim pridonijeti kao dio Pokrajinske Vlade i uopće netko tko živi u Vojvodini i cijeni bogatstvo nacionalnih manjina«, rekla je Milović.

Bačić je rekao da je u HNV-u udio žena veći od zakonom propisanih 30 posto, te da se o tomu uvijek vodilo računa kao i o zastupljenosti članova zajednice iz onih dijelova države gdje ima Hrvata, ističući ovom prigodom problem disperziranosti Hrvata u Srbiji.

Sarić Lukendić je rekao kako je od ove godine u proračunu

HNV-a predviđena jedna rodno senzibilna aktivnost i podsjetio da je HNV još prošle godine inicirao otvaranje odjela u srednjoj Medicinskoj školi upravo radi rodnog disbalansa koji postoji među srednjim školama u kojima se odvija nastava na hrvatskome jeziku. U tom kontekstu on je rekao da je ovaj tjedan objavljena lista prijedloga mreže škola kojom je predviđeno otvaranje odjela na hrvatskom jeziku u srednjoj Medicinskoj školi, te da je za sada je to prijedlog Pokrajine, a Ministarstvo prosvjete ga još treba usvojiti.

»U hrvatskoj zajednici smo se zbilja postarali da budemo zastupljene i da nas čuju«, rekla je Stantić izdvojivši slamarke kao žene koje svojim marljivim radom promoviraju cijelu zajednicu.

Stantić je za Povjerenstvo za rodnu ravnopravnost na čijem je čelu rekla da može pružiti i bolje rezultate, a glavnog krivca za to vidi u nedostatku vremena članica povjerenstva za ozbiljniji angažman.

Periškić je pohvalila zastupljenost žena u HNV-u. Izrazila je i nadu da će zahvaljujući financijskoj potpori koju nudi ovaj projekt, žene koje nisu iz Subotice moći u većoj mjeri biti angažirane u događanjima u koja je uključena hrvatska zajednica.

J. Dulić Bako

Sedam javnih natječaja

Uprava za kapitalna ulaganja AP Vojvodine objavila je sedam javnih natječaja za financiranje i sufinanciranje projekata na teritoriju APV za potporu lokalnim samoupravama za koje je osigurano ukupno milijardu 420 milijuna dinara. U oblasti prometne infrastrukture osigurano je 350 milijuna dinara, u oblasti vodoopskrbe i zaštita voda 350 milijuna dinara, u oblasti zdravstvene zaštite 300 milijuna, u oblasti predškolskog i osnovnog obrazovanja 50 milijuna dinara, za razvoj i unaprjeđenje sporta 70 milijuna, za potporu projekata u oblasti lokalnog i regionalnog ekonomskog razvoja 250

milijuna dinara i u oblasti kulture 50 milijuna. Sredstva su namijenjena izgradnji, dogradnji, rekonstrukciji, adaptaciji ili sanaciji objekata i sustava u javnoj svojini u navedenim oblastima, a realizacijom projekata u kulturi pruža se potpora lokalnim sredinama u razvoju, očuvanju i zaštiti kulturnih i nacionalnih posebnosti.

Svi javni natječaji za financiranje i sufinanciranje projekata trajat će do 3. veljače 2017., do 16 sati. Detaljne informacije o objavljenim natječajima, načinu i rokovima prijave, mogu se pronaći na internet prezentacijama Uprave za kapitalna ulaganja AP Vojvodine (www.kapitalnaulaganja.vojvodina.gov.rs) i Pokrajinske vlade (<http://www.vojvodina.gov.rs>).

POČELA REKONSTRUKCIJA FRANJEVAČKOG SAMOSTANA U BAČU

Novi sjaj stare svetinje

*Krajem 2016. godine počeli radovi na rekonstrukciji Franjevačkog samostana u Baču *
Radovi trebaju biti završeni za 17 mjeseci * Ovim projektom nije obuhvaćena obnova crkve*

U svibnju ove godine bit će točno tri godine kako su ispred ulaznih vata u Franjevački samostan u Baču predstavnici Europske komisije u Srbiji, Ministarstva kulture i Pokrajinskog tajništva za kulturu najavili ulaganje oko 890.000 eura u obnovu i rekonstrukciju samostana. Najavljeni radovi počeli su tek krajem 2016. godine, ali ih je već na samom početku zaustavilo loše vrijeme. Ipak trebali bi biti okončani za 17 mjeseci, a to je vrijeme kada se na građevinskim i zanat-ski radovima na samostanskoj zgradi, ali i istraživačkom dijelu bogate samostanske zbirke treba mnogo toga uraditi. Ovim obimnim radovima neće biti obuhvaćena sama crkva, koja će za sada ostati u stanju u kakvom jest.

I MUZEJSKO-EDUKATIVNI SADRŽAJI

Službeni datum početka radova na rekonstrukciji Franjevačkog samostana u Baču je 16. studeni 2016. godine. Taj datum ostat će upisan kao datum kada je počela realizacija Ugovora o izvođenju radova na revitalizaciji Franjevačkog samostana u Baču, koji će trajati 17 mjeseci. Za tih 17 mjeseci u Franjevačkom samostanu bit će riješeni prije svega komunalni problemi, kao što su kanalizacija, struja i sama sigurnost tog vrijednog kulturnog naslijeđa.

»Ti problemi, ali i dotrajaov krov, fasada bili su i naš motiv što smo se dugo borili da osiguramo sredstva i pristupimo

jednoj obimnoj rekonstrukciji samostana. Znali smo da za tako obiman posao ne možemo osigurati novac iz proračuna Ministarstva kulture, pa smo se koncentrirali na financijere kao što je Europska unija. Tako smo se uključili u program koji se provodi od 2004. godine, a to je program tehničke potpore Savjeta Europe i Europske komisije za prostor jugoistočne Europe. Projekt *Vekovi Bača* koji smo radili bio je jedan od 26 projekata u cijeloj jugoistočnoj Europi. Bili smo visoko rangirani, ali nismo dobili sredstva. Nakon toga uslijedio je još jedan natječaj za sredstva koja su preostala i Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture je sudjelovao na tom natječaju, pobijedili smo i tako su osigurana sredstva za rekonstrukciju Franjevačkog samostana«, pojašnjava dr. sc. **Slavica Vujović**, voditeljica projekta Rekonstrukcije franjevačkog samostana u Baču.

Sam natječaj tražio je da projekti budu koncipirani tako da sami po sebi budu održivi i imaju svoju svrhu i daju pozitivni efekt u zajednici.

»Razgovarajući prije svega s vlasnicima, a to je franjevačka zajednica, došli smo do toga da bi bilo opravdano da se postojeća vjerska namjena proširi s muzejsko-edukativnim sadržajima. Time bi se omogućilo dodatno održavanje tog vrijednog spomenika kulture koji bi na taj način i sam ostvarivao dodatne priloge za održavanje. Sve su to složene procedure, tako da smo tek pri karju 2016. godine praktički otpočeli najavljene radove.

Osim Pokrajinskog zavoda, koji je nositelj projekta, uključeno je još nekoliko institucija koje rade na obradi materijala koji će biti izložen u muzejskoj postavci. To su Muzej Vojvodine, Etnografski muzej iz Beograda, Centar za heritologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i stručnjaci drugih institucija koji ulažu svoje znanje kako bi nakon završetka radova dobili jednu jedinstvenu muzejsku postavku i centar za edukacije u koji će biti smješten u samostanu«, kaže Slavica Vujović.

KAKO OČUVATI AUTENTICNOST?

Iako su radovi službeno počeli polovicom studenog urađeno je malo toga, jer su velike hladnoće prekinule poslove. A počela su arheološka iskopavanja na trasama na kojima treba biti postavljena komunalna infrastruktura.

»To je jedan zahtjevan posao, jer riječ je o vrijednom lokalitetu. Te radove smo prekinuli na kraju 2016. i bit će nastavljeni s proljeća 2017. godine. Kada vrijeme bude dozvolilo, a nadamo se da će to biti brzo, ući će se u samostan i početak će se unutarnji radovi. Dinamika radova je dana i oni će se intenzivirati kako bi se što više posla uradilo do naredne zime«, kaže Vujović.

S obzirom na starost samostana i njegovu vrijednost našu sugovornicu smo pitali i koliko će prilikom ovih radova biti očuvana autentičnost kako unutarnjeg izgleda tako i u pogledu korištenih materijala. »S obzi-

rom na višestruke vrijednosti Franjevačkog samostana naš je cilj da što više očuvamo postojeću autentičnost. Trudit ćemo se da se pri obradi stolarije i podova što više očuva autentičnost. Tamo gdje će biti potrebe zamjene zbog lošeg stanja radit će se zamjene, ali s odgovarajućim materijalima koji su u skladu s vrijednostima samostana. To je nešto na čemu mi kao konzervatori inzistiramo. Naravno, uvođenje novih sadržaja utjecat će na to da će morati biti i onoga što čini suvremenost XXI. stoljeća, ali bit će to samo manje intervencije. Mislim da ćemo naći finu mjeru onoga što je naslijeđe prošlosti i onoga što je rukopis sadašnjosti«, kaže voditeljica projekta.

U ove obimne poslove nije uključena obnova same crkve. Ona je zasebna cjelina, građena od kraja XII. stoljeća pa se za odluku o stupnju intervencije i vraćanju autentičnog izgleda iz prethodnih razdoblja zahtijeva jedan poseban projekt i financijsku konstrukciju.

»Riješili smo da ne idemo u parcijalna rješenja već da tražimo načina da se uradi kompletna obnova uz dodatna arheološka istraživanja«, kaže Vujović.

IZLOŽBENI PROSTOR

Paralelno s radovima na obnovi istražuje se vrijedna i bogata samostanska zbirka. Dio materijala je već obrađen, a na tom poslu radili su etnolozi Etnološkog muzeja iz Beograda. Rezultat tog rada je izbor najvrijednijih primjeraka iz vrijed-

POVIJESNA SVJEDODŽBA

ne samostanske zbirke koji će biti izloženi na postavci u prizemlju samostana u zapadnom krilu. Isto tako baza podataka o obrađenim predmetima bit će dostupna, a sav materijal bit će složen i čuvan u depou za koji je oprema već kupljena. To znači da će istraživači i svi oni koji se zanimaju za stare zanate i druge vrijednosti koje čuva ova zbirka moći na licu mjesta pretraživati digitalnu zbirku i istraživati ono što je predmet njihovog interesa.

»Kada je riječ o sadržajima koji će biti priređivani u prostoru koji će za to biti adaptiran oni će biti definirani u dogovoru s vlasnikom, a bit će uključen i fond *Vekovi Bača*. Želja nam je da okupljamo mlade ljude, da organiziramo radionice, dijaloge, jer ovo je prepoznato kao projekt interkulturalnog i interreligijskog karaktera. Važno je zato da u nekom autentičnom prostoru možemo razgovarati o

Iz bogate povijesti Franjevačkog samostana i crkve u Baču teško je izdvojiti nekoliko godina ili stoljeća. Jedna od takvih godina je 1169. u kojoj je na mjestu stare katedrale i opatije Sv. Marije, križarski red Sv. Groba Jeruzalemskog podigao samostan i crkvu u romaničkom stilu. Između 1435. i 1438. godine samostan prelazi u franjevačku vikariju Bosne Srebrene. Godine 1529. Bač je pod turskom vlašću, crkva je pretvorena u džamiju, a zvonik u minaret. Skoro stoljeće kasnije, 1627. godine u Bač dolaze bosanski franjevci. Odlaskom Turaka 1688. godine franjevci započinju život samostana pod nazivom Gradovrški samostan u Baču. U razdoblju od 1711. do 1767. godine crkva i samostan dobivaju današnji izgled. U sastav Hrvatsko-mađarske franjevačke provincije Sv. Ivana Kapistranskog bački samostan ulazi 1757. godine, a 1923. samostan je priključen Hrvatskoj franjevačkoj provinciji Sv. Ćirila i Metoda iz Zagreba koja je i danas vlasnik Franjevačkog samostana. Poslijeratno razdoblje vrijeme je u kome je zbog nacionalizacije samostana ostao bez imovine i prihoda. Posljednje desetljeće XX. i prvo desetljeće ovog stoljeća ostat će upamćeni kao period u kome samostan ulazi u fazu ubrzanog propadanja zbog novogradnje i podizanja nivoa ulice i trga oko samostana.

temama koje govore o bogatstvu različitosti, a ne o različitostima koje vode u probleme«, zaključuje Vujović.

Kada se radovi budu intenzivirali, jednom tjedno bit će organizirani zajednički susreti svim onih koji su uključeni u ovaj posao, a svakako to su i vlasnici ovog samostana Franjevačka provincija Sv. Ćirila i Metoda iz Zagreba.

Što o samom projektu rekonstrukcije samostana, budućoj muzejskoj postavci, ali i uvođenju novih sadržaja u samostan koji bi ubuduće trebao biti otvoren za organiziranje radionica, okruglih stolova i drugih edukativnih sadržaja misle vlasnici samostana i kakva su njihova dosadašnja iskustva s radovima na samostanu i oko samostana? Tu priču nastavljamo u narednom broju.

Zlata Vasiljević

IZ POVIJESTI BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH HRVATA (XIV.)

Joso Šokčić – *Kraj jedne zablude*

Naslovnica *Nevena* od 1. prosinca 1939. odnosno uvodni članak njegova tadašnja urednika **Jose Šokčića** *Kraj jedne zablude* iznimno je značajno svjedočanstvo o razvoju nacionalne svijesti u bačkih Bunjevaca pred Drugi svjetski rat, ne samo u smislu nastanka osjećaja nacionalne pripadnosti njegova autora, koji je zapravo paradigmatičan za Bunjevce, već i svjedočanstvo o objektivnim činjenicama – neprihvatanje beogradske politike »bunjevačke bunjevine«, te potvrda gotovo potpune integracije Bunjevaca u hrvatsku naciju.

Iskreno priznajući za pogrešna svoja politička stajališta o Bunjercima i »potpuni slom« te politike njegove osnovne ideje u članku su sljedeće:

– krah politike o Bunjercima kao posebnoj naciji,

– kada se izgovori Bunjevac, pod time se podrazumijevaju bački Hrvati,

– Bunjevci su starinom katolici, tek rijetke obitelji bile su pravoslavne ili muslimanske,

– ime su Bunjercima dali Austrijanci ili Mađari da bi ih dijelili od drugih južnih Slavena, a Mađari simpatiziraju to ime i »ortodoksnu bunjevačku politiku«, jer je to »narod bez narodnosti«,

– jedan broj Bunjevaca se i pred Prvi svjetski rat čutio Hrvatima,

– svi međuratni politički i kulturni prvaci bačkih Bunjevaca čute se Hrvatima,

– velika većina Bunjevaca pred Drugi svjetski rat čuti se Hrvatima,

– dokazanost hrvatstva Bunjevaca,

– politički prvaci onih Bunjevaca koji podržavaju »ortodoksnu bunjevačku politiku«, brinu o vlastitom interesu i džepu a s bunjevačkim pukom nemaju veze,

– politika: »Bunjevci ostanite Bunjevci« nije primljena u narodu i drži se samo pomoću vrlo tankog konopca.

No, evo i njegova teksta u cijelosti:

Kraj jedne zablude

10 studenog je vrlo značajan dan i u mom životu. Prije 21 godine toga dana je bunjevačko-hrvatski rod dao na znanje cilom svitu da se otcipuluje od Mađarske, kida robovske lance, oslobadja se sužanjstva. A posli 21 godine ja sam priznao jednu tešku zabluđu. Zabluđu – da smo mi Bunjevci nika četvrta nacija!

Griši svaki čovik koji radi. Ko više radi, više može i da griši. No nisam ja jedini koji sam grišio. Mnogi učeniji ljudi šl (išli – S.B.) su mojim stopama. Izgleda da je to neminovan put od bunjevine do hrvatstva.

Priuzvišeni g. Lajčo Budanović, prisvitli g. Blaž Rajić, g. Josu Vuković Djido senator, g. inž. Ivan Ivković Ivandekić senator i brat mu dr. Mirko kao i pok. pop Pajo Kujundžić, pok. Vranje Sudarević i brat mu pok. Beno kao i mnogi drugi značajni i beznačajni trudbenici »bunjevačke stvari«, saznali su već ranije onu istinu koju sam ja tek sada ositio. Niki od njih Hrvatima se osiicali i priznavali već od prije oslobodjenja, od prije 50 godina, a niki samo od posli oslobodjenja... Svi su, međjutim, išli onim

putem kojim sam ja išao i svi su stigli tamo gdi sam ja stigao: u mirnu luku hrvatstva, ovog značajnog komponenta jugoslovenstva.

Prije nego što bi stavio točku na ovu periodu moga javnog rada želio bih da upoznam moju javnost sa izvesnim činjenicama.

*

Prije 10-12 godina, još kao omladinac i mlad novinar, počeo sam da razmišljam o prošlosti svoga roda i konstatovao sam činjenice: mnogi akademičari postaju Hrvati, osobito svećenici, u narodu se takodjer propagira to hrvatstvo Bunjevaca. Nismo, međjutim, nikada čuli za naše hrvatstvo ni prije, ni neposridno posli rata. Bilo je samo izuzetaka. Tu, dakle, nije sve u redu zaključih. I stvarno. Ni ja, ni moji prijatelji nismo uspili da nadjemo vidljive dodirne točke izmedju nas i hrvatstva od prije oslobodjenja. Nemamo, dakle, hrvatsku prošlost. Nas nikoliko, zaključili smo da triba voditi oportunističku politiku:

– Propagirati bunjevinu, čuvati plemensko ime, jezik, tradicije i politički sarađivati sa Srbima i Beogradom, kako bi na ovaj način mogli da postignemo što više u interesu bunjevačko-šokačkog plemena.

Ovu moju politiku prihvatili su mnogi ugledni omladinci, pa i sami mirodavni u Beogradu.

Desetgodišnja naša politika, međjutim, pokazala je pasivnu bilansu u pogledu stvaranja. Moram odmah reći: Nisam ja kriv. Neću da se perem prid svitom, niti imam želju da se hvalim, ali mogu da tvrdim sa punim dokazima da sam u svom

javnom radu bar toliko učinio za bunjevinu – bez obzira da li čuva staro ime ili je prišla hrvatstvu – koliko ma koji dosadašnji narodni poslanik Bunjevaca i Šokac iz Subotice. Ali to je premalo. Ne za mene, već za parlamentarne pridstavnike.

*

Jugoslovenski nastrojena bunjevačka omladina i uopće ta orijentacija nije imala svog vodju. Stvarane su »koterije«, svaki se smatrao vodjom i vodio politiku jedino u svom interesu. Bunjevački rod bila je deveta briga tih – »vodja«. Ja sam ih često javno optuživao da odlaze u Beograd samo zbog toga da prime svoje poslaničke i senatorske dnevnicke, a za bunjevački rod i za narod uopće radili su minimalno. Sa bunjevačkim pukom oni nisu održavali potrebne veze.

Pored takove situacije nije se moglo ni pomišljati na uspih one političke i nacionalne orijentacije kojoj sam pripadao i čiji sam bio redov. Nedostajala je – kako to već sada vidim – i ona čvrsta podloga bez koje nema trajnoga stvaranja: nacionalnost. Pripadnost jednoj naciji. Mi smo se zavaravali da smo »četvrta nacija« koju, međjutim, nije priznao ustav, ni povist. Ipak smo nastavili svoju započetu politiku. Bilo je to teško, naročito meni koji sam morao iako redov, dobrovoljni redov, da sviram prim u odbrani ove političke koncepcije i orijentacije uopće.

*

Proslava 250 godišnjice dolaska veće grupe Bunjevaca u ove krajeve pokolebala je uvjerenje kod mnogih naših sledbenika. U

Poštarijna plaćena u gotovom

NEVEN

Prvi broj izišao 15. I. 1884 godine

IZLAZI PETKOM

UREDNIŠTVO

Tag Hrvata I. Tol 200.

Broj žek. računa kod Poštanske Štedionice
59471

Cina 1 dinar

PRITPLATA

godinje . . 50--

trimesečne . 13--

DINARA

God LI — Broj 41

Urednik: JOSO ŠOKČIĆ

Subotica, 1 decembra 1939

Kraj jedne zablude

19. studenog je vrlo značajan dan i u mom životu. Prije 21 godine toga dana je bunjevačko-hrvatski rod dao na znanje cijeloj svijetu da se otčinjuje od Mađarske, kida robovske lance, oslobođuje se sužanosti. A poslije 21 godine ja sam priznao jednu tešku zabludu. Zabluda — da smo mi Bunjevci nika četvrti nacije!

Grli svaki čovjek koji radi. Ko više radi, više može i da grli. No nisam ja jedini koji sam grlio. Mnogi učeniji ljudi iz su mojim stopama. Izgleda da je to neminovno put od bunjevitine

Nedostajala je — kako to već sada vidim — i ona čvrsta podloga bez koje nema trajnoga stvaranja: nacionalnost. Pripadnost jednoj naciji. Ali smo se zavaravali da smo »četvrti nacije« koju, međutim, nile priznati nstav, ni povist. Ipak smo nastavili svoja započeta politika. Bilo je to teško, naročito meni koji sam morao iako redov, dobrovoljni redov, da sviram prim u odbrani ove političke koncepcije i orijentacije moće.

Priznava 250 godišnjice dolaska veće grupe

Bunjevačko ime iskorišćavano je od mnogih. Mađjari simpatiju to ime i »ortodoksnu bunjevačku politiku«, jer po njihovom mišljenju to je »narod bez narodnosti«, pa će možda jednom poslužiti kao odličan argument za nekakvo dokazivanje u potvrdu toga da:

Bunjevci nisu ni Srbi ni Hrvati, oni se nisu priključili ni jednom od ova dva naroda za minulih 20 godina, prema tome, »opravdani su« mađjarski zahtevi u pogledu revizije.

»Pohrvaćenje« Bunjevaca je, dakle, prvorazredni jugoslovenski nacionalni i državni interes. A to ide tim lakše, jer to sam narod želi, hoće, pa se i borio za to i pod nepovoljnim i teškim uslovima.

tim svečanim povorkama vidili smo sve same Bunjevce, i to vrlo dobre Bunjevce, pa smo se pitali: ko je na pravom putu?

*

Mnogi događaji su probudili u nama osjećaje pripadnosti nikom narodu. Vidili smo kako su Bunjevci bili nipodaštavani. Ta društvena i socijalna nepravda koja je učinjena našoj bunjevačkoj i šokačkoj braći, ostavila je na nas veoma dubok dojam i mi smo konstatovali tisuću puta da: nismo ravnopravni! Položaj u mnogim državama (državnim — S. B.) i drugim ustanovama nedostiživi su prid Bunjevcima i Šokcima.

Konačno smo uvidili da smo za našu Oportunističku politiku dobijali samo »mrvice sa bogatih trpeza«.

Isprija smo primili ove mrvice, a kasnije smo ih vraćali sa osjećajem uvride i poniženja.

*

U međuvremenu smo čitali, a saznali i drugim putem, za naučne radove niki naučenjaka. Oni su ispitavši poriklo Bunjevaca i Šokaca utvrdili da smo hrvatskog porikla. Možda je bilo među nama u davnoj prošlosti nekoliko pravoslavnih, pa čak i muslimanskih obitelji, ali su i one primile katoličanstvo.

Pa kada su naši učeni sinovi najzad uspjeli da dokažu

naše poriklo zašto naše »dalje koprcanje« t zašto odbijanje svog vlastitog ja, zašto i dalje živiti pod imenom koje su nam »poklonili« Austrijanci ili Mađjari samo zbog toga da bi nas razlikovali i dilili od južnih Slavena.

Iduće godine izlazi jedna važna istoriska radnja (riječ je o djelu Matije Evetovića *Kulturna povijest bunjevačkih i šokačkih Hrvata*; zbog povijesnih prilika tiskana je tek 2010. godine — S. B.), koja će potvrditi ove moje navode i posli toga neće se naći ni jedan Bunjevac koji bi mogao da ima i dalje sumnje o našem poriklu a neće se naći ni jedan pošten Srbin, koji bi nam zamirio zbog hrvatstva Bunjevaca

*

Ima hiljadu drugih komponentata, svisnih i podsvisnih činjenica, koji su stvorili u meni posli dugog i zrilog razmišljanja odluku o potribi oprediljenja.

Meni je bilo najteže da priznam istinu, jer dugujem ne samo sebi, svojoj obitelji, svojim prijateljima i čitavoj mojoj javnosti, već i — ako je to slobodnor reći — povisti. Bilo mi je zato naročito teško, jer sam bio najistaknutiji redov priko javnosti »Nevena« i pošto sam smatran donekle za »spiritus rectora« svega onoga što se radilo pod plaštom »beogradske orijentacije«. Ja sam, međutim, stajao vrlo

daleko od političkog upravljanja iz razloga koje neću da zasada navedem. Smatran sam donekle i opravdano za glavnog branitelja »bunjevačke bunjevštine« u Subotici, pa se sada, u ovom času moja izjava triba da bude u niku ruku mirodavna kao što je bila mirodavna u prošlosti kada sam tako oduševljeno branio jednu zabludu.

Jedina mi je utjeha i u neku ruku opravdanje što su svi prije mene kroz ovakvu zabludu došli do spoznaje istine!

*

Bunjevačko ime iskorišćavano je od mnogih. Mađjari simpatiju to ime i »ortodoksnu bunjevačku politiku«, jer po njihovom mišljenju to je »narod bez narodnosti«, pa će možda jednom poslužiti kao odličan argument za nekakvo dokazivanje u potvrdu toga da:

Bunjevci nisu ni Srbi ni Hrvati, oni se nisu priključili ni jednom od ova dva naroda za minulih 20 godina, prema tome, »opravdani su« mađjarski zahtevi u pogledu revizije.

»Pohrvaćenje« Bunjevaca je, dakle, prvorazredni jugoslovenski nacionalni i državni interes. A to ide tim lakše, jer to sam narod želi, hoće, pa se i borio za to i pod nepovoljnim i teškim uslovima.

Nedostojno i nečasno je

inaugurirati takvu »bunjevačku politiku« da Beograd smatra Bunjevca za Srbina, a Zagreb za Hrvata. Bunjevac, ako se probudi i postaje častan Hrvat, može da bude od koristi kako Beogradu, tako i Zagrebu i cijeloj našoj državi.

Pa prema tome kad izgovorimo rič Bunjevac triba da to shvatimo kao »bački Hrvat«. Jer stvarno, svi smo mi Hrvati. Ima među drugovima ljudi koji još neće da to priznaju javno, ali priznaće to kasnije. »Kad dodju k sebi«.

I meni su rekli: No, hvala Bogu, što je najzad i Šokac došao k sebi! Istina, dosta kasno, zar se ne stidiš zbog toga?

— Kamo? Ne stidim se jer je ostalo iza mene još (...) i, akademsko obrazovanih, koji još »nisu došli k sebi« ...

Milo mi je čuti, međutim da niki moji prijatelji već 1931. godine izvršili oprediljenje u svojim »službeničkim listima« pri Okružnom uredu i drugim zvanijama. Bunjevački ličnici pri Okružnom uredu su se, na primer, svi od reda opredilili u Hrvate.

*

Razgovarao sam sa mnogim odličnim pristavnicima srpskog javnog mnjinja. Većinom nisu strančari, već objektivni i ugledni ljudi, intelektualci, sveučiliš-

ni profesori. Njihovo mišljenje o bunjevačkom pitanju podudara se u ovome: Bunjevci nisu poseban narod. Oni triba da se opredile! Svejedno za koji narod. Bunjevci su nesumnjivo Slaveni i stoje im na raspoloženje tri naroda: triba da budu Hrvati. Slovenci ili Srbi.

Nema nikakve sumnje kuda mogu Bunjevci da se opredile... Put je jedan kao što je i Bog jedan.

Bunjevci triba smilo i što prije da kažu svoju posljednju rič po ovom pitanju. Moram, međutim, navesti da nacionalno opredijenje nikako ne triba da ima upliva na političku svist i ubedjenje pojedinaca. Bunjevac-Hrvat može, pa ako mu savist diktira, i triba da potpomaže beogradsku političku orijentaciju. To je stvar ubijedjenja savisti, interesa...

Nacionalizam ne može da bude podloženo strančarstvu, ne može da bude interes. Nacionalizam je podloga savisti, morala i kulture! Bez nacionalne pripadnosti nema čovika! Zato ni Bunjevac ne može značiti ništa bez nacionalne oprediljenosti!

*

Teško je to bilo reći čoviku koji je toliko godina išao drugim, pogrišnim putem. A bilo bi teško i časti, i savisti i duševnom miru toga čovika – da to ne kaže!

*

Prilike su danas takove da se svaki narod mora sjediniti u odbrani svojih prava i za razvitak svoje civilizacije, svoga dobra. Hrvati moraju biti zajedno isto tako kao što i Srbi žele da budu svi u jednom kolu. Jasno je da je to potrebno za što intenzivnije stvaranje. Moje je čvrsto ubedjenje da iz svega toga triba da se rodi pravo i istinsko jugoslovenstvo, onakvo kakvo je propagirao Štrosmajer i kako smo ga mi, s ove strane Save i Dunava shvaćali.

*

Jugoslovenstvo ima nesumnjivu budućnost mada su ga patvorili i krivotvorili u prošlosti u stranačke svrhe. Jugoslovenstvo, ali kroz hrvatstvo, srpstvo, slavenstvo i bugarstvo. Nikako drugačije.

*

Prid ozbiljnim čovikom ne može biti više problem hrvatstvo

Bunjevaca, jer je ono sasvim dokazano i – jer tako osića velika većina Bunjevaca.

Stojeći na ovoj nacionalnoj osnovi (nismo više pleme, već narod) bački Hrvati imaju u buduću da odgovaraju važnim nacionalnim i socijalnim zadacima. Zato triba da prestanu sve razmirice, sve borbe, a sve snage triba da budu upućene na druge strane: da se izvrši asimilacija onih, koji su tokom vrimena, pa i posli oslobodjenja, otpali od slovenstva. U Vojvodini, osobito u Bačkoj i Baranji, postoji čitava sela čiji su stanovnici odnarodjeni Sloveni. Nema ništa lipšega na svitu, nego dovesti svoju rođenu braću, zalutala, natrag u svoj dom!

Sa takvim mislima i nadama vraćam se i ja u svoje jato uvjeren da će hrvatski narod našeg jugoslavenskog sivera naći potrebne podrške kod svoje srpske braće s kojom je uvijek saradjivao. Možda u današnje vrime nije simpatično sa stranačkog gledišta da se naglašava ova saradnja, ali razboriti Slaveni bez obzira kome narodu pripadaju ne mogu i ne smiju osporavati njezinu potribu.

*

Politika, koju sam ja zastupao doživjela je potpuni slom. Vidim to po tome što su mi Bunjevci svakog miseca sve više i više otkazivali »Neven« iz razloga što se nisu slagali sa ortodoksnom bunjevačkom politikom. Osim tog morao sam viditi kod otvorenih očiju da su se i svi nezavisni Bunjevci priznavali Hrvatima, posičivali hrvatske priredbe, potpomagali hrvatsku štampu i svaku hrvatsku manifestaciju. To mi je dalo povoda za razmišljanje...

Politika: »Bunjevci ostanite Bunjevci« nije primljena u narodu i ona se drži i sada samo pomoću vrlo tankog konopca. »Mimonarodna« politika ne može da se održi i meni može da bude samo žao što to nisam i ranije opazio.

Zbog svega toga moje misto nije u političkim strankama i uopće u političkom životu. Ja se povlačim iz njega zadovoljan što sam imo prilike i snage da priznam svoju zabludu.

Slaven Bačić

POMACI U OBLASTI OBRAZOVANJA NA M

Suradnjom

Zajednička sjednica Komisije za obrazovanje Koordinacije nacionalnih vijeća, Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja, kao i predstavnika Odbora za obrazovanje Bošnjaka, Slovaka, Mađara, Roma, Rumunja, Bunjevaca i Makedonaca održana je 18. siječnja u Beogradu. Sastanku je prisustvovao i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**.

Bio je to jedan od redovitih sastanaka, na tragu pokušaja predstavnika manjinskih zajednica da se osnaži i intenzivira komunikacija s predstavnicima Ministarstva u cilju rješavanja problema koji se pojavljuju u oblasti obrazovanja na materinskom jeziku nacionalnih manjina.

IZBORNI PREDMETI U FOKUSU

Jedna od tema na ovom sastanku bio je status izbornog predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture.

»Prošle godine je u nekoliko navrata provedena, pa poništavana, pa ponovno provedena anketa za formiranje grupa za izborne predmete, što je izazvalo malu pometnju među roditeljima i nastavnim osobljem u školama. Nakon tih iskustava, preko Koordinacije nacionalnih vijeća pokrenuli smo inicijativu da se dogovorimo što nam je činiti na tom planu. U tom smislu zatražili smo da se anketa ne provodi koncem lipnja, kao što je to bilo prošle godine, već da se ta anketa obavi tijekom travnja ili najkasnije svibnja. Tražili smo i da se na anketnim listićima ponudi svih 14 izbornih predmeta u svim školama na području Srbije«, kaže Sarić Lukendić i naglašava kako je do sada bila praksa da škole nude mogućnost izučavanja materinskog jezika s elementima nacionalne kulture samo za one manjine koje imaju nastavni kadar.

»Iako prema pravilnicima ili drugim zakonskim aktima to nije regulirano, zatražio sam da se u svim školama djeca, tj. roditelji anketiraju za sve jezike nacionalnih manjina na kojima se nastava izbornog predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture izvodi na području Srbije. Budući da je hrvatska zajednica iznimno geografski disperzirana pretpostavljam da bi na taj način u još jednom broju osnovnih škola u kojima još nije bilo izučavanja ovog predmeta uspjeli pokrenuti takvu nastavu. Prošle godine se nekoliko učenika izjasnilo za izučavanje ovog predmeta na području grada Novog Sada, međutim broj je bio nedovoljan za pokretanje nastave. Nije u svim školama na području Novog Sada ponuđena mogućnost izučavanja ovog predmeta. Inzistirali smo da svih 14 predmeta budu ponuđeni kao opcija roditeljima u svim školama na području Srbije. Tek na taj način imat ćemo pravi presjek interesiranja roditelja i djece za izučavanje ovog predmeta, a ukoliko takvo interesiranje postoji na Ministarstvu i nacionalnim vijećima je da skupa osiguraju uvjete za izvođenje nastave.«

MATERINSKOM JEZIKU

m do rezultata

MODEL IZUČAVANJA IZBORNOG PREDMETA

Druga tema o kojoj se razgovaralo na sastanku je bila o pitanju modela izučavanja izbornog predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture. Sarić Lukendić kaže da su od predstavnika Ministarstva dobili informaciju da bi se u školskoj 2017./18. trebala za pete razrede u osnovnim školama uvesti informatika kao obvezni predmet, a ne izborni, dok će samo predmet materinski jezik s elementima nacionalne kulture biti izborni predmet, a svi ostali dosadašnji izborni predmeti postat će neka vrsta sekcija.

»To znači da će problem s kojim su se suočavali roditelji i djeca zbog dileme hoće li upisati dijete na informatiku ili predmet materinski jezik s elementima nacionalne kulture biti riješen. Od školske 2017./18. informatika kao obvezni predmet će se svake školske godine sukcesivno uvoditi za više razrede osnovnih škola. To je veoma važno, jer će se na taj način dileme i svojevrsna konkurentnost između izbornih predmeta koji se nude svim učenicima i koji su

neka vrsta dopunskog obrazovanja, odvojiti od onoga što je Ustavom i zakonom garantirano pravo, a to je izučavanje predmeta materinskog jezika s elementima nacionalne kulture. Zatražili smo da se na anketnom listiću ispod pitanja koje glasi 'Želite li da Vaše dijete izučava predmet materinski jezik s elementima nacionalne kulture' nađe lista sa svih 14 izbornih predmeta, a ne da se na toj listi, ovisno od škole do škole, ponude za izučavanje samo oni izborni predmeti, tj. manjinski jezici za koje postoji nastavni kadar u konkretnoj školi.«

Na sastanku su predstavnici Koordinacije i Odbora zatražili da se izmijeni pravilnik kojim se regulira formiranje odjela s manje od 15 učenika.

»I do sada su se formirali odjeli s manje od 15 učenika koji pohađaju nastavu na jeziku nacionalne manjine. To je realizirano putem molbi, bilo je povuci-potegni, uvijek neizvjesno i to je donosilo neku vrstu nesigurnosti. Ta nesigurnost i neizvjesnost negativno se manifestirala pri izjašnjavanju roditelja kod upisa djece. Mi smo tražili da se taj broj sukladno

praksi koja važi u Hrvatskoj, Mađarskoj i drugim susjednim državama smanji s 15 na 8 učenika. Smatramo to optimalnim, a trebaju se pronaći i alternativni modeli za osiguranje nastave na manjinskom jeziku kada ima 2 ili 3 zainteresirana učenika. Paralele radi, u Hrvatskoj je za formiranje odjela za nastavu na manjinskom jeziku dovoljan 1 učenik«, kaže Sarić Lukendić.

ELEKTRONIČKI UDŽBENICI

Na sastanku se razgovaralo i o definiranju alternativnih modela izvođenja nastave na jezicima nacionalnih manjina. Aktivnost 6 točka 1u Akcijskom planu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina predviđa da se izvrši detaljna analiza postojećeg stanja, te da se na temelju iskustava i prakse u Europskoj uniji predlože neki novi modeli, kao i da se dodatno razrade postojeći modeli nastave kako bi se riješili postojeći problemi i definirala pravila, kako za Ministarstvo, tako i za one koji djecu upisuju u odjele, kao i za nacionalna vijeća koja skrbe za obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina.

»U Radnu skupinu koja bi trebala izraditi prijedloge u pravcu u kojem bi trebalo pristupiti izmjeni aktualnih zakonskih propisa trebalo bi uključiti i predstavnike nacionalnih manjina i to je jedan od zaključaka sa sastanka«, kaže Sarić Lukendić i naglašava kako se razgovaralo i o osiguranju udžbenika za srednje škole.

Proces osiguranja udžbenika za osnovnu školu, koji traje već nekoliko godina, je pri kraju, tako da se otvara proces izrade udžbenika za srednjoškolce.

»Ponudeno je rješenje da Ministarstvo otkupi prava za udžbenike za nastavu na jezicima nacionalnih manjina i da ih onda distribuirati u elektroničkom formatu. Znači, u srednjim školama išlo bi se u pravcu osuvremenjavanja nastave i uvođenja elektroničkih udžbenika za kompletnu nastavu. To je na tragu trendova koji su prisutni u EU i to je dobar prijedlog. Ostaje pitanje uključuje li ta ponuda i druge troškove osim autorskih honorara, dakle troškove pripreme, lekture i korekture koji nisu mali.«

Z. Sarić

BOŠKO KRSTIĆ, NOVINAR, ROMANSIJER, ESEJIST, UREDNIK ČASOPISA RUKOVET

*Rukovet je najpoznatija
književna adresa grada *
Subotica zna roditi velike
ljude, ali je ponekad premale-
na za njih * Tek kulturni doga-
đaji visokog dometa mogu
dovesti na pravu mjeru skupi
kulturni korov koji niče*

Subotici je potrebna nova ideja

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Časopis za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet* je više od šest desetljeća na kulturnoj sceni. S urednikom ovog časopisa, novinarom, romansijerom i esejistom **Boškom Krstićem** razgovarali smo o časopisnoj produkciji, mogućnostima afirmiranja kreativnih i stimulativnih ideja u oblasti subotičke kulture, te o mjestu čovjeka u aktualnom bešćutnom svijetu.

HR: Kako biste opisali *Rukovet* i što karakterizira sadržaje ovog časopisa čiji ste dugogodišnji urednik?

Časopisi su fenomen koji živi od vječite prijetnje gašenja i nestanka. Pa iako smo skloni da blagonaklono gledamo na ovog »pacijenta« i da brzopleto zaključimo kako je opet ili još uvijek u krizi, ozbiljnijom analizom utvrdit ćemo da je danas časopisa više nego ikada. Tko pokrene bilo kakvu inicijativu,

političku uglavnom, pokrene i časopis. Samo je malo njih sačuvalo ili stvorilo »osobni opis« i »karakterne crte«. *Rukovet*, časopis koji uređujem, navršio je šezdeset i tri godine neprekidnog izlaženja. Nema valjda ozbiljnije zavičajne teme, a da se časopis *Rukovet* nije njome bavio. Pri tome se čuao provincijalnog, gradio mostove između nacionalnih kultura, predstavljao Suboticu svijetu i svijet Subotici. *Rukovet* je najpoznatija književna adresa grada.

HR: Čuvate časopis *Rukovet* i on opstaje. Je li to teško? Hoće li *Rukovet* preživjeti susret s budućnošću?

Časopisi umiru kao i ljudi. Prođe im vijek. Ali umiru i bez para, opet kao i ljudi. Iako *Rukovet* izlazi 63 godine, *Rukovet* usporava. Njegova budućnost je neizvjesna s naglaskom na ono ne... U vrijeme kada je časopis pokrenut 1955., uz nešto kasni-

ji *Ūzenet*, postojala su ova dva časopisa; sada ih u Subotici ima desetak i još desetak povremenih izdanja, novina, kalendara... Nekada je u redakciji bilo zaposleno dvoje ljudi, plaćeni svi troškovi, honorari, osiguran prostor. Sada nema nijednog zaposlenog, jedva se plaća prostor u kome je redakcija, nikome se ne plaćaju honorari... Za prošlu godinu, iako je proračunom bilo predviđeno stotinjak tisuća za *Rukovet*, nismo uspjeli do njih i doći, jer poslije četiripet pokušaja da sakupimo uvijek neke dodatne papire, između ostalog i potpisane predugovore s budućim autorima, kao da je moguće predvidjeti tko će sve poslati tekst ili kako napraviti predugovor s nekim iz inozemstva, tim više jer niste sigurni da ćete te novce i dobiti, odustali smo. Nigdje ne možete dobiti lonac, a da ga ne platite. Ali tekstove, prijevode, da. Kao da je to nekava rekreativna djelatnost, za

zabavu. Ali za bilo kog pjevača, koji jeste zabava, morate platiti, iako je i u kavani uobičajeno da svatko plati što naruči. Najgore je to što tako polako zamire i prevodilaštvo, gasi se nekadašnja subotička prevodilačka radionica koja je bila važna spona nacionalnih kultura u Subotici.

HR: Dugo godi-
na sudjelujete u organizaciji međunarodne manifestacije Književni *Kišobran*, koja se održava u Subotici. Je li tu sve pod konac ili su i u slučaju ove manifestacije glede financijskih sredstava peripetije neminovne?

Slično kao *Rukovet* je prošao i deseti *Kišobran* prošle godine. Poslije devet godina, sa stotinjak sudionika koji su *Kišovo* djelo i Suboticu kao njegov rodni grad promovirali na međunarodnom planu, opet je zastalo kod prikupljanja dokumenata. Planirano je da se jubilar-
ni *Kišobran* održi u Subotici,

Beogradu i Budimpešti, a zapelo je što nismo dobili predračun, već samo ponudu jednog hotela za smještaj sudionika; zatim što smo ponudu za prijevoz do Beograda uzeli od Gradske knjižnice, a ne od ovlaštenog prijevoznika, taksiste ili autobuske kompanije, pa je li brutto ili netto, sve s obrazloženjem da je tu komisija za reviziju i da se sve mora uraditi po ne znam kojim pravilima. Kao, ispravno je platiti taksisti, a ne knjižnici. Revizija kojom smo opominjani kako moramo do u tančine prikupiti sve te papire na kraju je utvrdila da su službenici grada nezakonito podigli svoje plaće.

HR: Kako »vratiti« Danila Kiša u Suboticu? Rodni grad velikog književnika nema čak ni ulicu s njegovim imenom.

Da, svojevremeno se digla međunarodna prašina zbog skandala da Danilo Kiš u svom rodnom gradu ne može dobiti ulicu s njegovim imenom. Nekako smo to zataškali poetskom pričom o »živoj« ulici koju smo sastavljenim rukama napravili između njegovog spomenika i biste Géze Csátha. Kasnije se ljudima smučilo mijenjanje naziva ulica, kao između ostalog i fantastična dosjetka da se jedna škola nazove putem – *Majšanski put*. Ono uličica i staza bez imena, što je gradska Komisija za davanje naziva dijelova grada dostavila, više bi vrijedala slavnog pisca nego mu odavalo počast. Novi pokušaj da se ipak Kiš nekako »vрати« u rodni grad bio je prijedlog da se obnovi drvored kestenova na početku Senčanske ceste, gdje se nalazila i pišćeva rodna kuća. Iako je Komisija za podizanje spomenika podržala ovaj prijedlog, sve se završilo sjećom nekoliko osušenih stabala. Još jedna ideja, da se na zgradu na mjestu Kiševe rodne kuće naslika mural, slika dvogodišnjeg Kiša s loptom u rukama, iz vremena kada je tu stvarno živio, završena je objašnjenjem iz Uprave za izgradnju grada da je za to potrebno dobiti dozvolu 24 stanara te zgrade,

zatim naručiti i platiti urbanističko rješenje, zatim angažirati i platiti umjetnika koji bi napravio idejno rješenje i na kraju platiti nekome da to da naslika. Sve bi to trebala platiti subotička *Književna zajednica* koja je bez dinara. Subotica zna roditi velike ljude, ali je ponekad premalena za njih.

HR: U jednom od Vaših romana, *Vodolija*, pišete o suši koja je zavladała gradom. To jest metafora u tom Vašem romanu, a događa li se danas suša u oblasti kulture u Subotici? Ako jeste tako, kako pronaći vodu?

Obuzelo nas je mrtvilo, letargija, rezignacija... Nema entuzijazma bez koga nema ni izgradnje grada, pa ni nas samih. Za grad se treba boriti. Borimo se mi i sada, ali jedni protiv drugih. Umjesto da dalje izgrađujemo toleranciju, suživot, multikulturalnost, mi samo trošimo ono što su drugi stvorili. Dok svi te vrijednosti uzvikuju kao neku svoju parolu, ispod stolova se mučki udaraju nogama. Subotici je potrebna nova ideja, nova paradigma. Mora se otvoriti i prema vani i iznutra. Jer još jedan politički obračun i svi bismo konačno postali politički nepodobni. Smjenjuju se, zaboravljaju, potiskuju ozbiljni ljudi ovoga grada. A grad nema puno sposobnih ljudi. Pred nama niče nova Sinagoga, objekt neprocjenjive vrijednosti i neslučenih mogućnosti; zgrada kazališta, vjerojatno najznačajniji kazališni objekt u okolini; upropašćeni Dom vojske treba obnoviti od temelja do krova, iskrpljeni *Sokolski dom* samo visprenije podsjeća da je mogući subotički *Sava centar*, *Velika terasa* na Paliću zvrji prazna, Prva kasarna... Već odavno bi ekipe pametnih trebale graditi budućnost ovih palača i prave programe. A ti programi trebaju otvoriti Suboticu, da animiraju i gradove i države oko nas. Jer tek kulturni događaji visokog dometa mogu dovesti na pravu mjeru skupi kulturni korov koji niče. Taj veliki izazov, što ćemo

biti sutra, treba podržati i u svim kulturnim institucijama koje se pate i vrte u krug iz koga nema izlaza. Kao da grad u svom urbanom, arhitektonskom smislu polako nadrašta vlastite građane i ozračje koje su uspostavili. Teško je to postići neakvim strategijama i političkim programima. Treba pružiti šansu pravim ljudima, majstorima, umjetnicima koji imaju viziju i snagu da ih i ostvaruju, a ne političkim apologetama. Više bi sada vrijedio jedan međunarodni javni natječaj s nagradama što da činimo sa Sinagogom, kazalištem, Domom vojske, Prvom kasarnom, Palićem i Letnjom terasom od raznih političkih strategija. Tako bismo potaknuli ljude da razmišljaju o svom gradu, da osjete da je njihov, da ga mogu mijenjati. To bi valjalo učiniti i u svim drugim oblastima.

HR: I kao urednik književnik uvijek ste promovirali i njegovali urbane kulturne vrijednosti Subotice. Zbog čega je to za Vas bilo i jest važno?

Grad se promijenio, kao što se uvijek u povijesti i mijenjao. Umjesto žala za prošlim, ali i umjesto zaborava i grubih gašenja starih vrijednosti, treba na tim osnovama graditi nove. Ali... »Čovjek je ili etatista ili urbanist« – piše György Konrád u svom romanu *Vrtina zabava*. »Antipod grada nije selo, nego država. Urbani je razmjerno manje idiotski pogled na svijet. Uvažava to što ljudi grade život oko sebe, kako žive jedni pokraj drugih, a ne kako vladaju jedni nad drugima.«

HR: Svijet je danas postao veoma turbulentan. Za kim danas »zvono zvoni«?

»Mali je ovaj svijet« – znamo reći, ali potajno vjerujemo da u njemu ipak ima mjesta da se sakrijemo; u svojoj kući, selu, gradu, svojoj državi ili kontinentu. Da se tako skriveni sačuvamo od velikih nevolja i nesreća, bolesti i ratova koje se valjaju negdje, mislimo, daleko

od nas. Da ovlašnim uzdahom sućuti umirimo savjest da smo pomogli dalekim nevoljnicima, ali nama još značajnije da skrenemo nevolje mimo nas. Ne vrijedi nam iskustvo da to nikada nismo uspjeli: iako započinjani tko zna gdje, ratovi su stizali i na naše pragove, doduše, i s naših pragova drugima, a vjetar izdaleka donosio nepoznate bolesti. Možda je ova posljednja velika seoba naroda, više nego ikada ranije, pokolebala tu našu slabašnu nadu kako se možemo skriti na ovom malom svijetu. Jer, dok smo pred strogom policijom na graničnim prijelazima pokazivali putovnice, oni ih savjesno provjeravali na kompjutorima, uspoređivali uglavnom vampirske fotografije iz njih s našim licima, već takvim kakva su, udarali pečate posred stranice, a nikada nisam saznao po kojoj logici i zašto to tako čine, zatim pregledali gepeke, kuckali po vratima, još jednom pregledali putovnice i tako dalje... samo nekoliko koraka od nas su stotine izbjeglica prelazile granicu bez putovnice, bez kontrole, zanijeti nadom u bolji život i vjerom da se i oni negdje mogu skriti. Dvije logike ili što drugo? Na istom mjestu, a obije bolni demanti da mirnog mjesta za skrivanje na ovom svijetu nema. Pred nama se pomjeraju i preseljavaju kontinenti. Bez putovnica. Sve misleći kako smo baš sada, baš mi, otkrili do sada nepoznate istine i skrivene tajne života na ovom svijetu i tražeći riječi da to saopćimo, iz polutame sjećanja, pomaljavu se iste ili slične misli, ali u tuđim glavama. Meni ovi stihovi londonskog svećenika i pjesnika John Donne: »Nijedan čovjek nije Otok; sam po sebi cjelina; svaki je čovjek dio Kontinenta, dio Zemlje; ako Grudvu zemlje odnese More, Europe je manje, kao da je odnijelo neki Rt, kao da je odnijelo Posjed tvojih prijatelja ili tvoj; smrt ma kog čovjeka smanjuje mene, jer ja sam obuhvaćen Čovječanstvom. I stoga nikada ne pitaj za kim zvono zvoni; ono zvoni za tobom.«

KAKO SE SA SIROMAŠTVOM BORE OBITELJI U SRIJEMU?

Ispod granice dostojanstva

U Centru za socijalni rad su mi rekli da nemam prava na pomoć jer

mi majka prima mirovinu u iznosu od 4.000 dinara

Tragom glasa o obitelji koja živi na rubu egzistencije u uvjetima koji se teško mogu zamisliti u 21. stoljeću put nas je odveo u Beočin. U trošnoj kući, gdje je smješteno više siromašnih obitelji, u prostoru nekadašnje biciklane, od nepunih 10 četvornih metara, već 24 godine živi obitelj **Straka**, majka **Katica** i sin **Goran**. Bez struje, vode i grijanja niti mogućnosti da pripreme topli obrok ova obitelj provodi ove hladne zimske dane, snalazeći se kako zna i umije. Do sada su se više puta obraćali državnim institucijama za pomoć, tražeći barem zaposlenje za Gorana koji se brine o svojoj bolesnoj majci. Međutim, zbog mirovine koju Katica dobiva, nemaju pravo ostvariti bilo kakav vid pomoći.

POMOĆ DOBRIH LJUDI

Prije 24 godine, uz pomoć kćeri i vlasnika biciklane, dobili su prostor za stanovanje. Od tada do danas u više navrata su se obraćali za pomoć mnogima. Međutim, odgovor je uvijek bio isti – ne može se, pa su se vremenom pomirili da život provedu u takvim uvjetima:

»Nemamo struje, vode godinama. Spavamo na ova dva ležaja, pokrijemo se i tako se nekako zagrijemo. Do sada sam se obraćao raznim državnim službama. U Centru za socijalni rad su mi rekli da nemam prava na pomoć jer mi majka prima mirovinu u iznosu od 4.000 dinara. Od toga

se ne može živjeti. Pokušavao sam naći posao ali nisam uspio. Obecavali su mi ali nikada nisam pozvan niti na jedan razgovor. Snalazim se i uglavnom radim

ručak, ali i ona je siromašna tako da ne mogu očekivati ni od nje neku veliku pomoć«, priča Katica.

zatražio pomoć za njih, a isto tako i u Nacionalnu službu za zapošljavanje gdje sam prijavio Gorana na listu nezaposlenih osoba. Ovi ljudi su heroji, jer

Obitelj Straka posjetili su vlč. Zdravko Čabrajac i aktivisti Caritasa

fizičke poslove, cijepam drva, kosim travu, tovarim gnojivo ali je nekada teško naći i takav posao. Do sada nam nitko nije otvorio vrata i pružio pomoć, osim dobrih ljudi koji su nam donijeli toplu odjeću i posteljinu«, kaže Goran.

Često je Goran prinuđen ostaviti bolesnu majku samu:

»Kada mi je jako hladno, odem kod susjede popijem kavu i malo se ugrijem. Kako ne mogu kuhati često odem kod kćeri na

NUŽAN SOCIJALNI ANGAŽMAN

Do saznanja da obitelj Straka živi u veoma lošim uvjetima aktivisti župnog Caritasa iz Beočina došli su sasvim slučajno:

»Odmah smo došli i imali smo što vidjeti. Iziritirala nas je činjenica da pomaka u životu ovih ljudi nema toliko niz godina i da im nitko do sada nije pružio pomoć. Otišao sam kod socijalnog radnika gdje sam

izdržavaju ovakvu zimu u ovakvim uvjetima. Lokalna samouprava, kao i državne institucije, moraju imati sluha za ovakve slučajeve i shvatiti da je to zaista problem našeg društva. Mi ćemo se, i pored toga što raspolazemo skromnim mogućnostima, potruditi i prikupiti pomoć za ovu obitelj i naći ćemo način i model da im pomognemo. Vjerujem da ćemo uspjeti u tome i nećemo dozvoliti da ne reagiramo na ovu nesreću

Katica i Goran u svom boravištu

i zlo ovih ljudi», tvrdi aktivist Caritasa **Ivan Verner**.

Nažalost, socijalnih slučajeva koji žive u nehumanim uvjetima, kako u Beočinu tako i u drugim mjestima, veći je nego što se može zamisliti. Jedini način za rješenje njihovih problema, vidi se u boljoj suradnji župa, Caritasa, humanitarnih organizacija i državnih institucija:

»Beočin obiluje teškim socijalnim slučajevima i često pronalazimo takve obitelji. Socijalni angažman je nužan što se tiče naše Crkve i kršćanskih zajednica, jer po tome će nas prepoznati da smo Kristovi učenici. Dobro surađujemo s općinskim vlastima. Iznijet ćemo im neke naše ideje koje se mogu pretočiti u stvarnost. Pokušat ćemo što

samostalnije djelovati tako da se senzibiliraju mnoga katolička kućanstva, kao i drugi kršćani koji su voljni stati uz nezaštićene«, ističe župnik u Beočinu vlč. **Zdravko Čabrajac**.

KAKO PROTIV BIJEDE?

Obitelj Straka samo je jedna od obitelji koja danas živi u nehumanim uvjetima, bez sredstava za život. Uz pomoć župe, Caritasa, socijalnih službi i ljudi spremnih da pomognu, ovoj obitelji bit će pružena pomoć kako bi lakše podnijeli ove hladne zimske dane. No, i dalje ostaje apel da se više pozornosti pokloni onima kojima je pomoć najpotrebnija. Zimsko razdoblje najteže podnose upravo socijalno ugrožene obitelji, pa se oni

i najčešće obraćaju Centru za pomoć. No, i oni koji ostvaruju pravo na socijalnu pomoć, uz naknadu od nekih 14.000 dinara, teško da u današnjim uvjetima mogu sastaviti kraj s krajem. Međutim, naknada za socijalnu pomoć može biti i znatno manja, a neki uopće ni ne ostvare to pravo. Prilikom utvrđivanja njene visine najviše

se gleda na to koliko pojedinac ima mogućnosti da pronađe zaposlenje na crnom tržištu. Kako ističu u Centru za socijalni rad, zdrav čovjek od 30 godina može nekoliko puta mjesečno ostvariti prihod na razne načine, dok je radna sposobnost čovjeka od 50-ak godina starosti umanjena i zbog toga on ima šanse dobiti veći iznos socijalne pomoći. Također, u Centru za socijalni rad navode da su gužve u njihovim prostorijama iz godine u godinu sve veće i da imaju sve teže slučajeve. Poražavajući podatak je i da danas više od 30 posto djece u Srbiji živi na granici siromaštva, a posebno osjetljive grupe su grupe djece sa smetnjama u razvoju, teško bolesna djeca, potom djeca koja žive u ruralnim sredinama i djeca koja žive i rade na ulici. Najviše zabrinjava činjenica da društvo u ovom trenutku nema adekvatan odgovor na probleme s kojima se oni suočavaju, pa su iz tog razloga mnoge obitelji poput obitelji Straka iz Beočina prinuđene snalaziti se kako znaju i umiju.

Suzana Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na temelju članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O PODNESEKOM ZAHTEJUVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: B92 ad Beograd, Autoput za Zagreb 22, Beograd – Zemun, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »FM prejdanič na lokaciji Subotica, Trg cara Jovana Nenada 15« zaveden pod brojem IV-08/I-501-13/2017, a koji se planira na katastarskoj parceli 3723/3 KO Stari grad (46.101947°; 19.664837°)

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, II. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

SRBIJA PO SIROMAŠTVU PRVA U EUROPI

Riziku od siromaštva u Srbiji izložena je četvrtina stanovništva, dok trećina građana smatra da teško živi, upozorio je Ured Europske mreže protiv siromaštva u Srbiji u povodu Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva. Sa stopom rizika od siromaštva Srbija je prva u Europi. Europska mreža protiv siromaštva pozvala je zbog toga Vladu da kao prioritet postavi borbu protiv siromaštva i hitno unaprijedi politike zapošljavanja i socijalne zaštite.

PROŠLA GODINA IZ KUTA HRVATSKIH UDRUGA S PODRUČJA GRADA SUBOTICE

SVE MANJE NOVCA – pretnja kontinuitetu

Nakon Grada Sombora, Srijema, Podunavlja i Novog Sada, naš tjednik nastavlja serijal razgovora s predstavnicima hrvatskih udruga s ciljem sumiranja njihova rada u prošloj, 2016. godini. Evo što o navdenoj temi kažu predstavnici triju hrvatskih udruga s područja Grada Subotice...

RELATIVNO ZADOVOLJNI IZNOSIMA

Hrvatska čitaonica Subotica je udruga prepoznatljiva po

organizaciji nekoliko velikih manifestacija republičke i pokrajinske razine, nakladništvu, te radu s djecom. U udruzi ističu kako su zadovoljni proteklom 2016. godinom. »Aplicirali smo na sve natječaje na svim razinama, čak i na natječaje pokrajinskog tajništva i ministarstva za kulturu koji nisu 'specijalizirano' namijenjeni manjinama, kako bismo osigurali sredstva za naše manifestacije i njihovu zahtjevniju organizaciju. Potporu smo dobili i od nekoliko privatnih i javnih poduzeća te privatnih lica«, kaže predsjednica udruge

Bernadica Ivanković. »Uvijek se vodimo mislju da će svaki, pa i najmanji iznos, puno značiti. I znači, ali da ih je više takvih. Relativno smo bili zadovoljni iznosima koje smo osigurali putem natječaja, ali smo nezadovoljni što odobrena sredstva još uvijek nisu u potpunosti isplaćena iako su projekti u cijelosti realizirani. U pitanju su značajni iznosi a to nas dovodi u nezavidnu situaciju i težak početak nove kalendarske godine kada nemamo potrebna sredstva za nastavak rada. Naime, Hrvatska čitaonica uvijek početkom godi-

ne, u veljači organizira *Književno prelo* kada obilježava svoj rođendan. Ove godine proslavit ćemo 15. obljetnicu postojanja ali ćemo centralnu proslavu morati prirediti kasnije tijekom godine kada se za to ostvare potrebni financijski uvjeti.«

SURADNJOM DO VEĆE KVALITETE

U 2016. Hrvatska čitaonica je organizirala XV. *Dane Balinta Vujkova* koji su tijekom tri dana, kako organizatori ističu, okupili više od 600 osoba različite

dobi. Tu je također još nekoliko većih manifestacija. »Pokrajinski susret pučkih pjesnika *Lira naiiva* održali smo četrnaesti put, a Pokrajinsku smotru recitatora petnaesti put. Osim toga prirredili smo i *IX. Etno kamp*, koji je okupio stotinjak djece i oko 50 volontera kao i *X. Književno prelo*. Iznimno smo ponosni na svoju nakladničku djelatnost jer smo tijekom 2016. godine tiskali čak 6 knjiga, što je zavidan broj i za profesionalne ustanove. Naše je iskustvo da se suradnjom s drugima na kulturnoj sceni može postići više i kvalitetnije prezentirati kultura, što je i prošle godine bilo u praksi ostvareno s brojnim udrugama i institucijama. Na taj način svi imamo bolje rezultate, na korist svih nas. Smatramo da smo održali kontinuitet i kvalitetu ali imamo i strahove kako će se odvijati 2017. godina s obzirom na to da su i u prethodnoj sredstva smanjena, napose imamo u vidu pokrajinska tajništva. No, *Hrvatska čitaonica* ovu godinu smatra važnom jer će petnaestu obljetnicu djelovanja obilježavati kroz sve svoje manifestacije«, navodi Ivanković.

UDRUGA IZ MALE SREDINE

HKUD *Ljutovo* je mala udruga s trenutno 12 aktivnih članova, u kojoj djeluje samo jedna – tamburaška sekcija. Dopredsjednik i voditelj tamburaške sekcije te udruge **Marinko Šimić** kaže kako su zadovoljni postignućima u 2016. godini, s obzirom na uvjete rada te veličinu zajednice u kojoj žive i rade.

»Naša glavna manifestacija je Smotra hrvatskih tamburaških sastava, prošle godine je održana po osmi put i zadovoljni smo njezinom realizacijom. Bio je dobar odaziv sastava kako iz naše zemlje, tako i Mađarske te Hrvatske. Naime, smotra je jednodnevna što je dosta naporno za goste koji dolaze iz veće udaljenosti jer mi nismo u mogućnosti osigurati spavanje za veći

broj sudionika na manifestaciji. Osim Smotre, sudjelovali smo i u organizaciji lokalne dužijance u Ljutovu i Božićnog koncerta u Domu kulture u Mirgešu. Svake godine se odazovemo na jedno ili dva gostovanja, u ovisnosti od financijskih mogućnosti, pa smo ove godine gostovali u Novom Sadu na poziv HKPD-a *Jelačić iz Petrovaradina*«, kaže Šimić.

Govoreći o financijskom konstrukciji s kojom su lani raspolagali, Šimić kaže: »Ranijih godina smo konkurirali na natječajima – pokrajinskim, Grada Subotice i HNV-a – ali protekle godine nismo to učinili iz razloga zauzetosti drugim, privatnim obvezama, te smo kompletne troškove pokrili iz sponzorskih i vlastitih, privatnih izvora. Kako vrijeme odmiče, mijenjaju se sve više pravila i propisi oko financiranja udruga te nam to počinje biti ozbiljan problem. Do sada smo samostalno rješavali sve te probleme i pisali projekte ali sada nam je već potrebna pomoć stručnijih u tom poslu. Prethodnih godina smo dobivali sredstva po projektima, ali ona uglavnom nisu bila dovoljna da u cijelosti pokriju troškove koje smo imali.«

GAŠENJE KAO OPCIJA?

Mirgeška udruga nema mnogo članova, ali je to, kako ističe naš sugovornik, realna cifra sukladna veličini sredine u kojoj djeluju. Ipak, bez potpore, njihova je budućnost upitna. »Svi smo volonteri i amateri, ali imamo pomoć oko notnog materijala pa se trudimo držati neku zadovoljavajuću kvalitetu u tamburaškom muziciranju. Što se nas tiče, mi bismo željeli nastaviti s radom, međutim, nailazimo na prepreke koje vjerojatno nećemo moći rešiti u budućnosti. To su uglavnom knjigovodstveni i ostali administrativni troškovi koji znaju preći iznose sredstava koje dobivamo na natječajima. Stoga, tražit ćemo pomoć

HNV-a ili ZKVH-a u pisanju projekata te oko knjigovodstvenih usluga. Mislim da zajednica nema dovoljan uvid u pravo stanje u udrugama i da podaci kod mnogih udruga nisu realno prikazani. Ako nam HNV ili ZKVH ne pomognu mislim da će nestati naša udruga, ali i mnoga druga mala seoska društva«, navodi Marinko Šimić.

SMANJIVANJE OBUJMA

Hrvatska likovna udruga *CroArt* broji četrdesetak članova, među kojima dvadesetak likovnih stvaralaca. U udruzi prošlu godinu ocjenjuju uspjehom. »Uz velike napore uspjeli smo realizirati planirane aktivnosti, istina, pojedine u manjem obujmu, a neke i značajno reducirane«, kaže predsjednik udruge **Josip Horvat**. »Najznačajnija manifestacija udruge – međunarodna Umjetnička kolonija *Stipan Šabić* je u 2016 održana s manjim brojem dana trajanja i s manjim brojem sudionika. Druga naša značajna manifestacija Umjetnička kolonija *Panon-Subotica* uspješno je realizirana, sa slikarima gostima iz Hrvatske i Mađarske, uz odricanje primanja slikarskog materijala svijui slikara članova *CroArt*-a.«

Suradnja *CroArt*-a s drugim hrvatskim udrugama diljem Vojvodine značajno se smanjila u 2016. godini »jer se sve naše udruge nalaze u sličnom ili ti istom problemu čiji je zajednički imenitelj – nedostatak financijskih sredstava«.

»Iskorak je napravljen u segmentu suradnje sa sličnim udrugama u inozemstvu. Pored već postojeće suradnje s udrugama iz Vinkovaca, Belišća i Vugrovca, u 2016 uspostavili smo suradnju, a koja se nastavlja i u 2017., s *Udrugom Hrvata iz Koljnofa* u Mađarskoj, kao i s Likovnom udrugom *Panon-Art* iz Dušnoka i tamošnjom Hrvatskom manjinskom samoupravom«, kaže Horvat.

OKAŠNJELA SREDSTVA

Udruga aplicira na sve njima dostupne natječaje: lokalna samouprava, pokrajinska tajništva, Ministarstvo kulture i informiranja, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Srbiji, HNV, ZKVH. Jedne godine aplicirala je i na natječaj Državnog ureda za Hrvate izvan RH. Kako nisu prošli, odustali su od ovog natječaja.

»Cjelokupno poslovanje *CroArt*-a u 2016. godini je bilo na razini od oko 400.000 dinara od čega je oko polovice osigurano apliciranjem na natječaje, a ostatak su sredstva sponzorirano pojedina i gospodarskih subjekata. U udruzi postoje članovi sposobni za pisanje projekata i to nam nije problem, više problem postaje motivacija, sve te zahtjeve iz natječaja ispuniti i obrazložiti. Osim što su odobrena sredstva nedostatna, ona su svake godine sve manja za isti projekt i isplaćuju se vrlo kasno, najčešće nakon što je manifestacija održana. Svjedoci smo da smo neka sredstva dobili u zadnjim danima 2016. godine. Raste bojazan da se ovakvim odnosom prema kulturi, pa i kulturi nacionalnih manjina, neće moći dugo izdržati, niti uspješno čuvati i njegovati kulturna baština«, navodi Horvat.

Članstvo *CroArt*-u se godinama kreće oko broja 40. »Normalno je da nakon šest godina rada udruge, neki članovi odlaze, neki svojom voljom, zbog zamora i gubljenja entuzijazma, a neko božijim pozivom. Ponosni smo što su nam se u 2016. godini priključila tri mlada akademski obrazovana člana. Članstvo je motivirano jer smo skoro čitave godine aktivni, kako oko naših manifestacija tako i na gostovanjima. U tom smislu, budućnost udruge nije upitna. Želimo vjerovati da je 'stvarati lijepo' uvijek lijepo i da tomu nema kraja«, ističe Horvat.

D. B. P.

Pratite li kulturna događanja?

MARTA GORJANAC,
Bereg

Folklor i tradicija

Nama na selu kulturni sadržaji, kao što su kazalište ili kino ili neki dobar koncert nisu dostupni kao onima koji žive u većim sredinama. Ali kada ima nešto od kulturnih događanja što mene interesira nije mi daleko otići ni do Sombora ili Osijeka. Folklorni nastupi i sve ono što je vezano za tradiciju moja je ljubav i zarad takvih programa i koncerata nije mi teško izdvojiti ni vrijeme, niti novac, kako bih otišla pogledati i uživam u onom što volim. Neki drugi kulturni programi me ne privlače toliko da bih radi toga putovala 50 ili 100 kilometara. U Beregu smo uskraćeni za mnogo toga što se odnosi na kulturu i ono što čini kulturnu ponudu, ali mislim da to nije samo problem u našem selu već u svim manjim sredinama. Ne znam je li somborsko kazalište nekada imalo neku svoju predstavu izvan Sombora, kina u selima davno su zatvorena, tako da su kulturno-umjetnička društva ostala jedino mjesto gdje se organiziraju neki kulturni programi. Imali smo mi ideja, želja, pa i pokušaja da u okviru našeg KUD-a pokušamo s nekim novim programima iz kulture. Ali kako to obično bude ljudi se uvijek žale kako ničega nema i ništa se ne događa, a kada se nešto organizira onda isti ti ljudi ni ne dođu. Nama se tako dogodilo da su neke programe ispratili samo članovi našeg kulturno-umjetničkog društva koji su ga i organizirali. Mislim da je za sve nas kultura negdje ostala po strani. Ja se ipak trudim ne propustiti ništa od onoga što volim, a ponovit ću to je sve ono što je vezano za naš folklor.

Z. V.

KARLO ŠETALO,
Beočin

Kultura je dio mog života

Kulturna događanja u Beočinu su relativno rijetka. Osim beočinskog kazališta i kulturno-umjetničkog društva drugih kulturnih udruga nema. Tako da je za ne očekivati neko kulturno bogatstvo osim ljeti kada se održava Beočinsko kulturno ljeto. U zimskom razdoblju aktualne su predstave za djecu. Nekih drugih zbivanja ovdje kod nas nema. Za mene je kultura iznimno važna. Član sam amaterskog kazališta *Brile* ovdje u Beočinu gdje i glumim. Gluma me ispunjava i trenutno glumim u predstavi *Kad se mi mrtvi pokoljemo* redateljice **Nine Mitrović**. Taj kazališni komad predstavljen je u više gradova Srijema i Vojvodine i do sada smo imali preko 20 predstava. U glumi napose volim onaj osjećaj kada se uživim u ulogu, kada uđem u tuđu kožu i živim tuđi život, barem tih sat vremena u predstavi. Osim glume, bio sam član i tamburaškog i puhačkog orkestra gdje sam svirao klarinet, recitirao sam dugi niz godina, pjevao u zboru, a sada sam solist u našoj crkvi. Za mene je kultura veoma važna i mislim da joj se u današnje vrijeme poklanja jako malo pozornosti i da se za kulturu izdvaja jako malo sredstava. Također mislim da bi se u kulturu trebao uključiti što veći broj mladih i to ne samo u folkorne skupine koja danas ima određenu popularnost, nego i u druge kulturne aktivnosti. Bilo koji vid kulture oplemenjuje naš život, što je u današnje vrijeme više nego potrebno. Zato bi moja preporuka bila posebno mladima da se više okrenu kulturi a manje drugim manje bitnim stvarima, koje su pogubne za njihov razvoj.

S. D.

GORDANA DAMJANOVIĆ,
Subotica

Nedostatak mašte

Apsolutno ne pratim, već godinama, kulturna događanja u Subotici. Idemo stavku po stavku:

U kino ne idem što zbog osobnog komfora, što zbog ponude filmova. Na Filmski festival ne idem. Ne interesira me. U kazalište ne idem još od kad je **Ljubiša Ristić** odveo glumce u Beograd i ostavio »bakljonoše«. Znam da se od tada puno toga promijenilo, ali ni kino dvoranu ne priznajem za kazalište. Knjige ne kupujem godinama. Imam preko 3.000 naslova i ne nailazim ni na kakav novi interesantni naslov. Pri tome, mislim da je cijena knjige previsoka. Znam i razlog za to, ali to nije moj problem. Na književne večeri ne idem jer me ne privlače autori. Ako se slučajno i pronađe neki, najvjerojatnije za vrijeme njegovog gostovanja radim. Na Etno festival ne idem. Ne interesira me. Mislim da je na to u velikoj mjeri utjecao na mene internet. U svom komforu mogu sve to vidjeti. Na izložbe likovnih radova ne idem, osim ako slučajno zalutam. Na koncerte klasične glazbe ne idem, ne odgovara mi vrijeme održavanja i postala sam vrlo inertna.

Dakle, ponuda kulturnih događanja u ovom gradu je vrlo pristojna s obzirom na broj stanovnika. Čini mi se da je i cijena karata pristupačna, osim možda za rock i pop koncerte.

To što imam »traume iz djetinjstva« i sjećanje na neka druga vremena kada je to sve drugačije izgledalo je moj problem. U gotovo svim područjima kulture vidim jedan veliki nedostatak mašte i obradu starih tema i to mi smeta.

J. D. B.

**RAZGOVOR POVODOM RADA
HKC BUNJEVAČKO KOLO U ŽEDNIKU:**
**JELICA ČIPAK,
VODITELJICA FOLKLORNOG OGRANKA**

Broj se udvostručio!

Ima li zainteresirane djece za folklor?

Ima dosta zainteresiranih. Prije godinu dana, kada smo Ante i ja počeli raditi s djecom, bilo ih je petnaestak. Međutim, za vrlo kratko vrijeme broj se udvostručio. Sada nas ima tridesetak. To je broj koji nam je konstantan i nadamo se da će tako i ostati.

Jeste li zadovoljni ostvarenim rezultatima?

Za ovih godinu dana nismo imali nikakve probleme i sve što smo zamislili ost-

varili smo uz pomoć djece, koja su bila marljiva, vrijedna i uvek spremna za novu koreografiju, nastup ili putovanje. Potpora roditelja također nije izostala, na čemu smo im Ante i ja veoma zahvalni. Nadamo se da će se ovo dobro iskustvo nastaviti i ove godine, te da će se upisati i novi članovi koji žele biti dio našeg folklornog tima.

Kojeg uzrasta podučavate djecu?

Trenutačno imamo jednu skupinu u kojoj su djeca dobi od prvog do osmog razreda. Za posljednji nastup, godišnji koncert koji je bio u studenome, smo se spremali s dvije grupe. Djeca do četvrtog razreda su nastupila s plesovima iz Slavonije, a ovi malo stariji s dječjim banatskim plesovima.

Gdje imate probe?

U hladnom razdoblju godine probe se održavaju u našoj školi (Osnovna škola Pionir), a tijekom toplijeg dijela godine vježbamo u Domu kulture. Niti jedan od navedenih prostora ne plaćamo i veoma

smo zahvalni ravnatelju škole kao i Mjesnoj zajednici Stari Žednik na potpori koju nam pružaju.

Imate li problema s nošnjom, odnosno posjedujete li ju ili ju morate posuđivati?

Nošnju uglavnom posuđujemo iz našeg centra *Bunjevačko kolo*. Nešto malo nošnje imamo naše i to je uglavnom bijela nošnja (košulje, suknje, kecelje), a imamo i komplet nošnje za mađarske plesove. Sve to što imamo čuva i održava **Đula Gabrić**. Ona je također i šila neke dijelove nošnje.

Koje plesove učite? Što djeca najviše vole?

Imamo na repertoaru šest koreografija koje smo uvježbali. To su bunjevački plesovi, plesovi iz Šumadije, plesovi iz Slavonije, dječji banatski plesovi, djevojački mađarski plesovi i *Jastuk tanca* (to su dječji bunjevački plesovi koje izvode naši najmlađi članovi). Djeca najviše vole plesove koji su brzi, a uvijek rado plešu i uče nove elemente bunjevačkih plesova.

Koji su Vaši najdraži plesovi?

Najdraži su mi plesovi iz Šumadije, šokački i vlaški, jer su brzi, dinamični i uvijek kod publike izazovu odličnu reakciju. Također volim i igre iz naših krajeva, neizostavne bunjevačke plesove. One imaju posebno mjesto u srcu svakog igrača, jer preko njih pokazujemo otkud smo i koliko volimo njegovati našu tradiciju.

Postoje li još neke sekcije u Žedniku osim folklorne?

Osim folkloraške sekcije ogranka HKC-a *Bunjevačko kolo* u Žedniku djeluje tamburaška sekcija. U prostorijama župe odvijaju se probe tamburaške sekcije, ali i razne radionice na kojima djeca uče i vježbaju recitiranje i predstave za razne prigode.

J. Dulić Bako

Voditeljica folklornog ogranka u Žedniku Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* (Subotica) **Jelica Čipak** folklor je počela trenirati s trinaest godina. Prve folkloraške korake, kako kaže, učila je u Žedniku od voditeljice **Hajnalke Brajkov**. Jelica radi u trgovini mobitela, a po struci je analitičar zaštite životnog okoliša.

Od kada ste voditeljica folklornog odjela u Žedniku?

Folklorni ogranak HKC-a *Bunjevačko kolo* u Žedniku postoji već 20 godina. Za sve te godine izmijenjali su se mnogi koreografi. Od siječnja 2016., odnosno već godinu dana, voditelji folklorne sekcije smo moj brat **Ante Čipak** i ja. Oboje radimo i s djevojčicama i s dječacima. Neke muške korake znam od ranije dok sam još ja išla na folklor, a neke učim sada pa prenosim njima, jer nismo u mogućnosti da na svakoj probi oboje budemo prisutni. Iz tog razloga se trudimo i Ante i ja uvijek biti spremni za sve korake, bili oni muški ili ženski.

Duga prošlost u sjenama krošnji

NEKAD
i
SAD

Trasu Ulice Sándora Petőfija nalazimo i na kartama Subotice iz dalje prošlosti (1884. godine Petőfi utca; 1921. Trumbićeva ulica), to je stari dio grada u kojem su postupno vremenom nekadašnje prizemne kuće zamijenjene katnim građevinama, palačama. Ovdje se fasade zgrada bolje vide zimi, jer su većim dijelom godine sakrivene krošnjama drveća.

Starijim Subotičanima lokacija je prepoznatljiva po nekadašnjoj *Peščarinoj* prodavaonici, koja se na ovom mjestu desetljećima nalazila i predstavljala im jedan od prepoznatljivih toponima u posljednjim desetljećima dvadesetog stoljeća. Sada je na istom mjestu trgovina robe iz Kine. Građevina koju danas vidimo poslovnu svrhu ima još od nastanka oko 1906. godine, kada je prema ulici napravljeno šest lokala. Bila je tada prizemna. Kada je nekoliko godina kasnije vlasnik ovog objekta postao **Adolf Gros**, čiji je financijski uspon vezivan za poslovno vrlo uspješan zakup gostione na željezničkoj stanici, na postojećoj prizemnoj kući dograđen je kat 1912. godine (*Gradotvorci I*, autori **Gordana Prčić Vujnović**, **Viktorija Aladžić** i **Mirko Grlica**). Jednokatna zgrada je kroz trajanje duže od stoljeća zadržala svoj izvorni izgled; u katnom dijelu krasi je centralni balkon i dva bočna erkera. Fasada je uređena, za razliku od susjedne s kućnim brojem 2.

K. K.

ZDRAVLJE

Početkom ovog tjedna premijer naše Vlade dao je kraću izjavu novinari-
ma. Iza njega kao kipovi ili kao »dekoracija« stajali su dva dužnosnika Vlade, čiji je zadatak bio da potvrde riječi premijera. Za mene, ali vjerujem i za cijenjene čitatelje, najvažnija je bila izjava da će ove godine Vlada izvršiti »velike povijesne investicije« u sektor općeg Zdravstva (s velikim Z, prim. a.). Uz pomoć, uglavnom kredita iz inozemstva, bit će dovršena, odnosno obnovljena četiri

šila ovoliko sredstava za osuvremenjivanje zdravstvene službe«. Očito radi se o čovjeku za sva vremena i pozicije, naime prije je kao vođa CESID-a kontrolirao bezbrojne izbore u ovoj zemlji.

SVIJETLA BUDUĆNOST

Sudeći po izjavama premijera s konca prošle i početka ove godine značajna sredstva će se ulagati, osim zdravstva, i u izgradnju infrastrukture (podsjecam na izjavu »imat ćemo više autocesti nego Hrvatska«),

nevjerojatne sportske uspjeha te zemlje, ali trebamo i to znati da je njihovim političarima sport služio i kao politička promidžba u svijetu. Neki komentatori vele da i našem premijeru najavljenе ovogodišnje velike investicije služe u političku promidžbu za poziciju predsjednika ove Republike. Pa kada se dočepa te pozicije, pet godina je miran, a o obećanim investicijama neka brinu drugi. No, već postoji problem: možda obećani »Koridor 10« neće biti završen ove godine.

respiratornih organa usljed sve veće zagađenosti zraka, što u ovom pogledu činimo? Bojim se, skoro ništa. Drugo pitanje, osim fizičkih postoje i psihičke bolesti. Događanja posljednjih desetljeća rezultirala su vjerujem skoro sigurno povećanjem ovih bolesti. Što je s onima koji su sudjelovali u oružanim sukobima tijekom devedesetih? O tome se vrlo rijetko priča, kao da tzv. vijetnamski sindrom kod nas ne postoji? Opće gospodarstveno propadanje kod mnogih izaziva depresiju, alkoholizam, izaziva niz stresova. Pitam se kako naši političari žele liječiti ove bolesti? Konstantnim obećanjem »ljepše budućnosti«? Vjerujem da je većina već oguglala, dokaz za to je i mala izlaznost na izbore.

JOŠ O SPORTU

Svi se slažu da redovno vršenje sportskih aktivnosti čeliči organizam i on postaje otporniji na bolesti. Kako ni u općem obrazovanju nije sve baš u najboljem redu, npr. učenici šamaraju nastavnike, roditelji vrše na njih pritisak. Vjerujem da su u najgoroj situaciji nastavnici fizičke kulture, jer tu npr. može doći i do ozljeđivanja učenika, prije svega zbog njihove neposlušnosti, fizičke nespremnosti. Ali ima i učeničkih bisera. Evo, ispričat ću. Jedna djevojka je odbila vježbati na satu tjelesnog odgoja, jer se bojala da će oštetiti svoje nove umjetne nokte. Pitam se kako da se borimo za opće zdravlje dece kada su neki roditelji krajnje neodgovorni. Djeca su dokazano sve dežmekastiji i tromi, prije svega zbog nedostatka fizičke aktivnosti. Od mnogih roditelja sam čuo, ako žele da im se djeca bave sportom to moraju plaćati itd. itd. Eto, predsjednikova obećanja su me potakla da i ja promislim o zdravlju, možda malo na drugačiji način.

klinička centra: u Novom Sadu, Beogradu, Kragujevcu i u Nišu. Zdravstvene institucije koje spadaju u resor lokalnih samouprava, obnovu lokalnih bolnica, zdravstvenih stanica, seoskih ambulanti vršit će iz sredstava Vlade Srbije. Nakon premijerovog nastupa čovjek koji je zadužen da vodi kancelariju Vlade za koordinaciju investicija, koji je stajao iza premijera, dao je izjavu prisutnim novinarima. Među ostalim rekao je: »Za održavanje objekata zdravstva, odnosno za izgradnju novih objekata u 2017. godini, država će potrošiti više stotina eura, dodavši da se ne može ni sjetiti kada je ijedna vlada, različitog sustava, potro-

za 2-3 godine će se modernizirati željeznica (brza pruga Beograd – Budimpešta), uvodi se red u javnim poduzećima. Stara antička poslovice kazuje: »u zdravom tijelu, zdrav duh«. U antici tjelovježbanje je bilo rezervirano za mladiće koji su se spremali za borbe, prije svega kao ratnici. Postojala je i posebna građevina za ove aktivnosti, koja se zvala gymnasium, ali ovdje se vršila i duhovna vježba, naravno školovanjem. Tako je na istom mjestu razvijano i tijelo i duh. Ovaj model su kopirali u nekadašnjem DDR-u, gdje su uz svaku srednju školu izgradili fiskulturnu dvoranu i bazen. Stručnjaci su time objašnjavali

PREVENCIJA

Opet jeda stara izreka: »bolje spriječiti nego liječiti«, pa danas svi stručnjaci govore o potrebi prevencije bolesti. Govori se o potrebi redovite kontrole stanovništva, npr. žena, prije svega zbog raka dojke ili grlića materice, koja ako se otkrije na vrijeme, može se potpuno izliječiti. Jedino u susjednoj Rumunjskoj umire godišnje više žena od raka grlića materice nego u ostalim zemljama Europe. Sjećam se da je nekad Institut iz Kamenice redovito vršio rengenšku kontrolu pluća. Sada se to ne radi, recimo da više nemamo tuberkuloze. Ali, što je s oboljenjima

POKLADNO DRUŽENJE NA ETNOSALAŠU BALAŽEVIĆ

Povezivanje privrede i kulture

Božićni blagdani su iza nas, polako počinju disnatori i pokladna druženja, prela i balovi, prijateljska okupljanja radi zabave. Tako su i članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* sa svojim prijateljima na Etnosalašu *Balažević* 21. siječnja organizirali nesvakidašnje druženje uz kušanje domaćih i tradicionalnih jela. Od ranog jutra pripremao se »ciganj pečenje«, friške »žmare« (čvarci), »divenica« (kobasica), pa »fanki« (krafne).

Dobrom raspoloženju pridonijeli su i gajdaš **Augustin Žigmanov** i tamburaški sastav *Ruže*. Kao i mnoge druge aktivnosti *Gupca* tijekom godine i ova je održana uz potporu donatora. **Ivan Dulić** iz Đurđina i **Branko Vujić** iz Male Bosne donirali su po jednu svinju, a i ovog puta su uz *Gubec* bili i obitelj **Vesne** i **Pere Benčika**, **Branka Horvata**, **Mendičke** i **Vesne Harangozo**,

Stipana i **Kate Sarić**, **Marina** i **Marije Skenderović**, **Tomislava Žigmanova** i **Mirka Prčića**, pekara *Đuro* iz Subotice, te obitelj **Francuz** iz Bačkog Monoštora.

Na kraju druženja održana je promocija knjige Šorom sredom... novinara **Bore Otića**, koji vodi emisiju *Skazanje* Televizija Vojvodine.

ODUŠEVLJENI GUPCOM

O razlozima prijateljstva i pomaganja *Gupca* razgovarali smo s donatorima.

Tatjana Horvat, nositeljica poljoprivrednog gospodarstva koja se bavi voćarskom proizvodnjom jabuka i bresaka, kaže kako su došli na disnator *Gupca* da se druže, a i da se međusobno bolje upoznaju.

»Zašto smo donatori ove udruge? Pa zato jer se tu okupila mlada ekipa koja puno i lijepo

radi na očuvanju naše kulture i baštine, ima puno vidljivih rezultata rada kako onih što se tiče udruge, tako i onih vezanih za sam Tavankut. Želimo pomagati zato što vidimo da se veliki broj mladih pronalazi u ovome. Svaki njihov rad i uspjeh ćemo podržati.«

Branko Vujić, poljoprivrednik iz Male Bosne kaže kako podržava *Gubec* jer je oduševljen onim što rade:

»Pomoć *Matija Gupcu* je moja odluka jer sam oduševljen onim što *Gubec* radi u posljednje vrijeme. Dok budem mogao, to ću raditi. Drugi razlog moje sen-

Bora Otić predstavlja svoju knjigu

timetalne vezanosti za Tavankut, a koji malo tko zna, je da su svi moji preci i s tatine i s mamine strane rodom iz Tavankuta. Jedan sam period svoga djetinjstva proveo u Tavankutu, tako da izuzetno volim Tavankut i osjećam se Tavankučaninom. Moj prijedlog svim kulturnim udrugama je da oko sebe okupe jedan krug privrednika, okupljenih u svojevršnom klubu, gdje ćemo se sastati nekoliko puta godišnje razmijeniti mišljenja, predložiti što će ta udruga raditi, a i da mi, kao privrednici, možemo planirati svoja ulaganja u tu udrugu. Mislim da je to jedini put da se povežu privreda i kultura.«

POZITIVNA ENERGIJA NAS VEŽE

Obitelj Stipana Sarića radi i na proizvodnji rakije vrhunske kvalitete:

»Naša obitelj se uključuje u rad Društva još od kada su nam se djeca

upisala na folklor devedesetih godina, a svoju smo potporu uvijek davali udruzi. Kada je Društvo 2012. godine krenulo u turističku priču, naša obitelj se uključila sa svojim proizvodima voćnih rakija, marelice, dunje i viljamovke. Moja obitelj uvijek donosi rakiju kako za degustaciju, tako i za darove.«

Poljoprivredno gospodarstvo obitelji Harangozo iz Ljutova također se potvrđuje kao redoviti donator, a o tome Mendika Harangozo kaže:

»Naša uloga u radu udruge *Matija Gubec* je više tehničke prirode. Kad god zatreba prijevoz ili druge radnje moje gospodarstvo im je uvijek na raspolaganju. Osim tih tehničkih stvari doniramo kad god zatreba i naše domaće proizvode, sir, *mliko*, *kiselnu*, rakiju. Pozitivna energija ljudi koji su u društvu nas veže.«

I. D.

27. siječnja 2017.

TJEDAN U BAČKOJ

Brklje

Bez upozorenja. Bez najave. Prostim demonstracijom polubranika. Tako su poslije nekoliko desetljeća dva pružna prijelaza u Somboru, i to na državnim cestama, ostala neosigurana. Ne, nije to djelo nekih vandala koji su u potrazi za bilo čime što se može prodati posegnuli i za pružnim brkljama (rampama), već *Željeznica Srbije* koje su procijenile da brklje tu uopće nisu ni potrebne. Tako se brklje više ne spuštaju na pružnom prijelazu na cesti Sombor – Vrbas, gledano iz smjera Sombora na ulasku u Kljajićevo, bez obzira na to što je u pitanju državna cesta prvog prioriteta (što je novi naziv za magistralnu cestu). A vlak prugom Sombor – Vrbas na tom križanju na dan prođe sedam puta. Brklje više nema ni na cesti Sombor – Apatin, koji je kategorije kao državna cesta drugog reda (što je novi naziv za cestu regionalnog ranga). Čak ni to što prugom Sombor – Bogojevo, koja se na izlasku iz Sombora križa s tom cestom, na dan prođe deset vlakova nije bio dovoljan razlog za željeznice da na tom prijelazu ostave brklje. Većina vozača, pa i onih koji tim cestama prolaze svaki dan nisu ni obratili pažnju, ni primijetili da brklji više nema. Malobrojni se zaustave i put nastave tek kada se uvjere da je prelazak siguran, većina tek uspori, a neki preko prijelaza samo projure u punoj brzini. U jednom od poduzeća *Željeznica Srbije – Infrastruktura željeznice Srbije* kažu da su brklje demontirane zbog smanjene frekvencije prometa, kao i da sigurnost nije ugrožena. I još dodaju da su upravljači dužni brinuti o sigurnosti sudionika kako željezničkog tako i cestovnog prometa. Ta sigurnost, ako nisam u krivu, trebala bi značiti da strojovođe vlak zaustave ispred pružnog prijelaza i sirenom upoznaju vozače na cesti, koji također prometnom signalizacijom trebaju biti obaviješteni da nailaze na pružni prijelaz bez brklje. Nije li jednostavnije i, što je još važnije, sigurnije bilo prosto ostaviti brklje kao što je to bilo desetljećima unatrag? I što će biti ako na tim prijelazima netko strada? Je li se o tomu razmišljalo? Je li netko analizirao koliko dnevno vozila prođe preko tih prijelaza, jer nisu u pitanju nekakve lokalne ceste koje vode do nekog sela od nekoliko stotina stanovnika, već prijelazi na državnim cestama koje spajaju nekoliko mjesta i vode ka nekoliko graničnih prijelaza. I nije li to možda samo još jedan u nizu poteza koji jasno pokazuje kako je somborski kraj, htjeli mi to priznati ili ne, postao jedan zabačeni kutak kome više ne trebaju ni brklje na pružnim prijelazima?

Z.V.

BLAGDAN SVETOG VINKA U RUMI

Vinogradi obećavaju dobar rod

Sveti Vinko je zaštitnik vinogradara, vinograda i vina koji se obilježava 22.siječnja kada se vinogradari sastaju u svojim vinogradima, odrežu vinovu lozu, stave u

vodu, te iz pupoljaka predviđaju kakav će biti urod ove godine. Običaj je objesiti kulen ili kobasicu na lozu ili kolac kako bi grozdovi bili veliki kao kulen. Vinogradi se posvete starim

vinom, a uz vinogradare pođe i svećenik koji molitvom posvećuje vinograd. Ovi običaji na blagdan svetog Vinka postali su tradicija i u HKPD *Matija Gubec* u Rumi.

VINOGRAD OBEĆAVA DOBAR ROD

Članovi sekcije vinogradara HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume zajedno s vinogradarima iz Iriga,

četnaestu godinu za redom, na blagdan svetog Vinka posjećuju vinograd svoga pokojnog člana **Đure Kuna**:

»Nekada je skoro svaka kuća u Rumi imala vinograd, ali danas nema tko, nema mladih, posvetiti se vinogradima, pa onda barem neka ostane lijepa tradicija«, kaže **Marko Mijić** iz Rume.

Običaj je da se na blagdan svetog Vinka članovi ove sekcije okupe u prostorijama Društva, nakon čega zajedno sa župnikom kreću u vinograd:

»Najprije orezujemo vinograd i sa župnikom molimo da vinograd ove godine dobro rodi. Ja sam ove godine preuzeo raditi ovaj vinograd i nadam se dobrom i kvalitetnom grožđu. Za sada vinograd obećava dobar rod. Čokoti su dobro podnijeli ove niske temperature i vinograd nije smrznuo«, kaže **Miroslav Galar**.

Vjeruje se da je molitva na blagdan svetog Vinka također iznimno važna i vinogradari tome pridaju veliki značaj:

»Crkva redovito blagosilja prije svega ljude, a onda i njihovu djelatnost, bili to vinogradi, voćnjaci ili kuće, poljoprivredna i svaka druga dobra. Mi blagosiljamo ovaj vinograd i molimo Gospodina da blagosilja naš trud, naš rad. Zato na današnji dan molimo za sve one koji se bave vinogradima i da

plodovi našeg rada bude ukusan i slađi božji zaloga«, kaže župnik **Ivica Čatić**.

ISPLATIVOST

»Ekonomska isplativost proizvodnje grožđa i vina zavisi od površine zasađene vinovom lozom. Ako imate manje čokota, onda vino možete proizvoditi samo za osobne potrebe. Ako dajete vinogradu sve ono što treba dati, onda se nekako i isplati. Manje je roda ako štediš u upotrebi agrotehničkih mjera i ako ne posvetiš vrijeme koje je potrebno. Mi već godinama, od kako imamo svoje vinograde, uvijek imamo isti rod. Vinogradi nam se nalaze na mjestu gdje ima manje magle, a za 50 godina u tom dijelu, nije nikada pao led. Sunčana je strana i idealni su uvjeti za sadnju vinograda tako da mi iz godine u godinu imamo ustaljen rod na veoma zavidnom nivou. Očekujemo da tako bude i ove godine, naravno uz sva potrebna ulaganja: agrotehničke mjere i puno rada. O ekonomskoj isplativosti ni ne razmišljam, jer vino proizvodimo za svoje potrebe, a vinogradarstvom se bavim isključivo zato što to volim i što je u mojoj obitelji to tradicijski posao«, kaže **Goran Žeravica**, vinogradar iz Šida.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Štednja

Ledeni dani obilježili su i protekli tjedan. Ništa novo u odnosu na druge krajeve u Srbiji, osim što je u Srijemu oskudica ogrjeva pa su mnogi građani zabrinuti kako i gdje će kupiti dodatne energente za grijanje. Stigli i uvećani računi za struju, dodatna briga i veći izdaci na i ovako opterećeni kućni proračun. Sreća u nesreći je da će se cjelokupna situacija vezana za veće obračune struje preispitati (tako nam je obećano) i ukoliko se uoče nepravilnosti, greške će biti ispravljene, a račun manji u idućem mjesecu. Kakvog li olakšanja. No, građani su počeli štedjeti, pa nije rijedak slučaj da se sada u kućanstvima strogo vodi računa da se bojleri uključuju samo po potrebi, termoakumulacijske peći samo i isključivo onda kada je jeftina struja... O dodatnom zagrijavanju prostorija nema ni govora. Nije ni čudo kada nam mjesečni nameti često i premašuju plaće.

Ali da ne bude kako mi ovdje u Srijemu vječito nešto kukamo, kako nam je loše i kako nitko o nama ne vodi računa, evo i nekih vedrijih tema s ovog terena. Jedna od lijepih vijesti stiže iz šidske općine gdje su ove godine odobrene stipendije za 55 najuspješnijih studenata. Iznos stipendije je 7.500 dinara. Do ove godine taj iznos je bio 3.500 dinara. I taj iznos je dodjeljivan svim studentima. Od ove godine kriteriji su se promijenili, pa stipendiju mogu dobiti samo oni studenti s prosjekom iznad 4, 5, odnosno prosjekom iznad 8, za studente viših godina fakulteta. Obećanja su da će se taj iznos iz godine u godinu povećavati. Novim iznosom stipendije zadovoljni su i studenti. Kako kažu, odobren iznos će ih dodatno motivirati da u školovanju budu uspješniji. Očito je da u ovom primjeru čelni čovjek šidske općine **Predrag Vuković** nije štedio nego je, kako je rekao, želio nagraditi najbolje. A što dalje? Imao je on odgovor i na to pitanje, te je krajem prošloga tjedna u dvorani Skupštine općine organizirao koktel za gospodarstvenike i poljoprivrednike šidske općine. Dosadašnji i budući privrednici nisu ocijenili proteklu godinu baš kao jednu od boljih u svom poslovanju, ali su iskazali nadu da će se u ovoj godini stvoriti pogodan privredni ambijent i tako stvoriti mogućnost za otvaranje novih gospodarstvenih kapaciteta i upošljavanja većeg broja ljudi. Takva su obećanja i od spomenutog predsjednika Općine Šid, koji kaže da će ovaj gradić konačno krenuti naprijed, a da će se prvi rezultati vidjeti već narednih mjeseci. O prvim rezultatima, informirat ću vas čim te pozitivne strane građani osjete na svojoj koži.

S. D.

SIJEČANJSKI DAN U LOVIŠTU KOZARA KRAJ MONOŠTORA

Lovište Kozara pokraj Monoštora u ona neka-
dašnja vremena bilo je
poznato po tomu što je u njemu
lovio **Tito**. Kažu lovio jeste,
ali nikada nije noć zanoćio u
vili koju i danas ne zovu dru-
gačije nego Titova vila. U neka
nama malo bliža vremena ovdje
je u lovu bio i vozač Formile 1
Ralph Schumacher. Stopama tih
poznatih lovaca ovih dana prošli
smo i mi. Istina ne naoružani
lovačkim puškama već fotoa-
paratom i diktafonom i istina,
ne radi lova, već da bi na licu
mjesta vidjeli kako se to u ove
ledene siječanske dane u lovištu
prihranjuje divljač. A da je div-
ljači, ta dodatna prehrana iteka-
ko potrebna uvjeravaju nas naši
domaćini iz Šumskog gazdinstva
Sombor koje je višegodišnje isku-
stvo naučilo da, kao pravi doma-
ćini, ništa ne prepuštaju slučaju,
jer se nikada ne zna kakva će
zima biti i koliko će potrajati. A
to što su dobri domaćini znači da
ni ovih ledenih dana srne, jeleni i
divlje svinje ni u čemu ne osku-
djavaju. Usprkos tomu što je oko
njih smrznuta zemlja, smrznuto
lišće i trava. Zato i ne čudi što
se na svaku pojavu traktora ili
zaprežnih kola natovarenih bala-
ma sijena i džakovima kukuru-
za iz šume pojavljuju radoznale
njuškice spremne da bez velikog
straha od ljudi priđu valovima i
jaslama s hranom.

PUNA HRANILIŠTA

U posjet lovištu nismo otišli
nenajavljeni, a ne bi ni mogli,
jer lovište je dio sustava Javnog
poduzeća *Vojvodinašume* pa
se dozvola za ulazak u lovište,
makar to bilo i radi novinarske
priče, dobiva iz Novog Sada.
Bez problema smo je dobili. I ne
samo dozvolu već cijelu ekipu
koja je bila spremna i raspoložena
pokazati nam kako izgleda jedan
zimski dan u Lovištu Kozara. A
lovište veliko, kažu naši doma-
ćini 10.500 hektara pa ga baš
obići pješice i nije lako. Zato je tu

terensko vozilo, koje bez proble-
ma svladava tek ugažene snježne
staze kroz šumu. Za volanom
osobno prvi čovjek Šumskog gaz-
dinstva Sombor **Srđan Peurača**.
U fotelju direktora sjeo je kao
stručnjak koji je godinama radio
na terenu pa se dobro snalazi i u
šumi i s ljudima kojima je nadre-
đen. Kaže vodi nas prvo na jedno
hranilište u lovištu gdje se upravo
iz traktorske prikolice istovaraju
bale lucerne. Mi nestrpljivi, sve
čekajući kako će baš zbog nas iz

šume jurnuti krdo ponositih jelen-
na spremnih za poziranje pred
našim objektivom. No, Srđan nas
spušta na zemlju, jer ne ide to
baš tako kako smo mi zamislili.
Dobro, dobro strpjeti ćemo se.
Sačekati. A da će nam strpljenja

trebati vidjeli smo već na prvom
hranilištu kome se tek na pri-
stojnu razdaljinu približila samo
jedna divlja svinja. Nije pomoglo
ni to što je istovareno na deseti-
ne bala, bačeni klipovi kukuruza.
Jelena nema pa nema. No, ne

odustajemo, a ni naši domaćini
koji su sebi dali zadatak da će
se potruditi pokazati nam dio
od onog što jest ponos Lovišta
Kozara. I zato nastavljamo dalje
terenskim vozilom, na tragu
zaprežnih kola koje su negdje

bimac, a ne životinja odrasla u
šumi. Jedan od radnika u lovištu
nam objašnjava da je tako pito-
ma, jer je othranjena na cuclu,
pa nema straha od ljudi. Ali nisu
hrana i poznati glasovi uposlenih
u lovištu privukli samo nju već
i krdo jelena čiji smo dolazak
prvo čuli, pa ih onda i vidjeli.
Oni hrabriji i povjerljivi prilazili
su bliže, oni oprezniji promatrali
su s pristojne razdaljine, čekajući
da se udaljimo pa da svoje njuške
zariju u valove i jaslje pretovarene
hranom. A mi neumorno škljo-
cemo i škljocamo.

LOVAČKI RAJ NA 10.500 HEKTARA

Iskusni radnik u Lovištu
Kozara Monoštorac **Stipan
Doboš**, koji je u lovištu 11 godi-
na, kaže da se divljač hrani jed-
nom na dan baliranom lucer-
nom, kukuruzom i ovsom. Već
znaju kada im i tko donosi hranu
i dobro znaju da je to vrijeme
kada se treba približiti hranili-
štima. »Ove niske temperature
dugo traju i to divljač teško pod-
nosi. Mi im zato ovom dodat-
nom prehranom pomažemo
da lakše prebrode hladni val.
Zemlja, lišće, trava su smrznuti
i ne mogu doći do hrane u priro-
di. Moglo bi se reći da im je ova
dodatna prehrana vrlo bitna, nije
pretjerano reći čak presudna«,
kaže veterinar JP *Vojvodinašume*
Velimir Češljević.

Lovište *Kozara* u Monoštoru
nije najveće, ali je najbogatije
jelenskom divljači pa se za svaku
zimu treba dobro spremati. »U
ovom lovištu na 10.500 hektara
imamo najbrojniju populaciju
jelenske divljači. Matično stado
je 1.200 jedinki. Za prehranu
divljači tijekom jeseni, zime i
proljeća utrošimo oko 600 tona
hrane. Nikada ne znamo kakva
će biti zima i zato uvijek imamo
dovoljno spremne hrane«, kaže
Srđan Peurača, direktor ŠG
Sombor JVP Vojvodinašume. U
prijevodu divljač oskudjevati
neće, makar ova hladnoća još
potrajala.

Zlata Vasiljević

ispred nas. Također natovarena
hranom. Sustizemo ih duboko u
šumi i po preporuci naših doma-
ćina pratimo. Pješice. Već susti-
žemo i tragove srnece i jelenske
divljači. I naravno spremamo
foto aparat da nam ne promakne
kadar koji se ne može snimiti baš
svaki dan. I nismo čekali dugo. Iz
ogoljene, bijele šume, gracioznim
korakom pristizhe jedna košuta.
I ni manje, ni više umiljava se
svima nama, kao da je kućni lju-

Frajle na Hrvatskom balu u Beču

BEČ – Ženska glazbena skupina iz Novog Sada, *Frajle*, nastupila je na 70. *Hrvatskom balu* u Beču kojega je prošle subote organiziralo tamošnje Hrvatsko-gradišćansko kulturno društvo. *Frajle* su nastupile u okviru bogatog kulturno-zabavnog programa koji je podrazumijevao jazz, rock, tamburaške te folklorne skupine iz Austrije, Slovačke, Italije i Hrvatske. Bal je okupio preko 1000 Hrvata iz Beča i Gradišća, kao i njihove austrijske prijatelje, te goste iz susjednih zemalja i Hrvatske. Balu je, među ostalim, nazočio i **Zvonko Milas**, državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

ZKM gostovalo u Beogradu

BEOGRAD – Predstava *Hinkeman* Zagrebačkog kazališta mladih (ZKM), zasnovana na motivima drame njemačkog književnika **Ernsta Tollera**, u režiji **Igora Vuka Torbice**, gostovala je u utorak na Velikoj sceni Narodnog pozorišta u Beogradu.

Predstava je višestruko nagrađena na festivalima u regiji (među ostalim i na novosadskom *Infantu* te Jugoslovenskom pozorišnom festivalu u Užicu), a nedavno je dobila i nagradu Hrvatskog glumišta za najbolju dramsku predstavu u cjelini.

Natječaji Ministarstva kulture

BEOGRAD – Ministarstvo kulture i informiranja raspisalo je više natječaja, među kojima i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti suvremenog stvaralaštva u Republici Srbiji u 2017. godini. Ovim natječajem bit će financirana i oblast kulturnih djelatnosti nacionalnih manjina. Najmanji iznos koji će biti financiran ili sufinanciran po projektu je 120.000 dinara. Natječaj je otvoren do 10. veljače.

Raspisan je i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti kulturnog naslijeđa u Republici Srbiji u 2017. godini. Predmet natječaja je financiranje ili sufinanciranje otkrivanja, prikupljanja, istraživanja, dokumentiranja, proučavanja, vrednovanja, zaštite, očuvanja, predstavljanja, interpretacije, upravljanja i korištenja kulturnog naslijeđa i unapređivanja djelatnosti zaštite kulturnog naslijeđa i bibliotečko-informacijske djelatnosti. Natječaj je otvoren do 12. veljače.

Tu je i Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekata iz oblasti digitalizacije kulturnog naslijeđa u Republici Srbiji u 2017. godini. Natječaj se odnosi na projekte iz oblasti digitalizacije kul-

turnog naslijeđa, promocije digitalizirane građe, razvoj infrastrukture (mrežne, baze podataka i dr.), jačanje kapaciteta sudionika u procesu digitalizacije, nabavu opreme (hardware) i programskih paketa (software). Natječaj je otvoren do 20. veljače.

Raspisan je i natječaj pod nazivom *Gradovi u fokusu 2017.*, koji pruža priliku jedinicama lokalnih samouprava da u suradnji s ustanovama, umjetničkim i drugim udrugama registriranim za obavljanje djelatnosti kulture, pojedincima (umjetnicima, suradnicima, odnosno stručnjacima u kulturi) kao i drugim subjektima u kulturi, unaprijede svoje kapacitete u kulturi i kulturnu ponudu. Više informacija o natječajima, kao i potrebne obrasce, možete pronaći na mrežnoj stranici Ministarstva: www.kultura.gov.rs.

Godišnja skupština Šokadije

SONTA – Redovita godišnja skupština KPZH *Šokadija* iz Sonte bit će održana sutra (subota, 28. siječnja) s početkom u 18 sati, u prostorijama *Šokačkog doma*. Čelnništvo udruge poziva sve članove i simpatizere da svojom nazočnošću doprinesu radu Skupštine. Poslije sjednice predviđen je mali domjenak i druženje članstva uz *Šokadijin* tamburaški sastav.

Veliko prelo 2017. u Subotici

SUBOTICA – *Veliko prelo 2017.* bit će održano u subotu 4. veljače u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* (Trg Lazara Nešića br. 9) u Subotici, s početkom u 19.30 sati. Nastupaju: Klapa *Kampanel* Zagreb/Primošten, Ansambl *Biseri* Subotica, Tamburaški ansambl HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

Na prelu će biti birana i najljepša *prelja* s pratiljama, te pročitane najbolje *prelske pisme*. Bit će organizirana i bogata tombola.

Cijena ulaznice je 2.300 dinara. U cijenu je uključena večera (*krumpirrača...*), piće tijekom večeri i za dezert *fanci* (krafne). Sve informacije u vezi kupnje karata se mogu dobiti u Uredu HKC-a, Preradovićeva br. 4, Subotica ili na telefone: 024/55-55-89 ili 062/187-55-17.

Na Facebook stranici HKC-a *Bunjevačko kolo* organizirana je nagradna igra za dodjelu besplatnih karata, koja traje do 20. siječnja.

Šokačko prelo u Beregu

BEREG – *Šokačko prelo* u Beregu bit će održano 11. veljače u mjesnom Domu kulture, s početkom u 19 sati. Na prelu će gostovati udruge iz Odžaka (BiH) i Bogdanovaca (RH). Za dobru atmosferu poslije programa bit će zadužen Tamburaški sastav *Čokanj* iz Našica. Cijena ulaznice je 1200 dinara, u što su uračunati večera i piće za cijelu noć.

Za sve dodatne informacije nazvati: 025/809-439. Organizator prela je HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega.

Šokačka večer u Vajskoj

VAJSKA – *Šokačka večer* u Vajskoj bit će održana 11. veljače u restoranu *Bački Dvor* na jezeru *Provala*. Gosti večeri su: Tamburaški sastav *Dike* iz Vinkovaca, muška pjevačka skupina KUD *Mijat Stojanović* iz Babine Grede, a najavljen je i gost iznenađenja. Sve informacije na telefon: 063/765-00-42; 069/721-796.

NAKON ČETIRI MJESECA

Osvježen portal ZKVH-a

Sadržaj internetskog portala Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) je nakon četiri mjeseca »mirovanja« osvježen novim informacijama, priopćili su iz Zavoda. Do ove je stanke, kako podsjećaju, došlo zbog iznenadne smrti urednice portala **Ljiljane Dulić Mészáros**.

U tijeku je, kako se navodi, kontinuirano dopunjavanje rubrike *Vijesti* sa svim aktualnim i važnim informacijama vezanim uz kul-

туру Hrvata u Vojvodini. Novost je i posebna rubrika *Digitalizirana baština* u kojoj se mogu pregledati stare knjige, periodika i motna građa.

Podsjetimo, portal Zavoda počeo je s radom 2009. godine i do sada bilježi više od milijun posjeta. Nudi i pregled svih sedam brojeva *Godišnjaka za znanstvena istraživanja*, a tekstovi iz *Godišnjaka* grupirani su po znanstvenim disciplinama. Također, portal je prilagođen za pregledavanje na uređajima novije generacije kao što su »pametni« mobiteli i tableti.

D. B. P.

SUSRET HRVATSKIH PUČKIH PJESNIKA VOJVODINE

Poziv za *Liru naivu* 2017.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu *Ivan Antunović* Subotica uputili su poziv za petnaesti susret hrvatskih pučkih pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva* 2017.. Pjesnički susret *Lira naiva*

2017. bit će održan 27. svibnja u Gradištu kraj Županje (Hrvatska). Zainteresirani pjesnici trebaju poslati 3-5 svojih (neobjavljenih) pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci.

Pjesme i prijavu (s kraćom biografijom te fotografijom/portret), u wordu, treba poslati do 8. 04. 2017. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putem elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona broj +381/64-211-3186.

ČITATELJSKI KLUB ČITAFORA ZAGREB

Natječaj za najljepše ljubavno pismo

Čitateljski klub *Čitafora* iz Zagreba koji djeluje u Knjižnici *Sesvete* i ove godine organizira, sada već četvrti put, natječaj za najljepše ljubavno pismo. Natječaj se organizira u tri kategorije: za učenike osnovnih škola; za učenike srednjih škola i za odrasle.

Sva pisma moraju biti potpisana šifrom po vlastitom izboru (radi anonimnosti pri čitanju pisama) i označena kategorijom u kojoj se natječu. Rok predaje pisama je 3. veljače 2017. i to na sljedeći način: osobno u »ljubavni sandučić« u prostoru Knjižnice *Sesvete* i u Zagrebu ili slanjem na e-adresu: citafora.sesvete@gmail.com.

com. Osim toga potrebno je još navesti: ime i prezime; broj telefona; e-adresu; pripadajuću šifru i kategoriju.

Rezultati će biti objavljeni 10. veljače 2017. na internetskim stranicama Knjižnice *Sesvete* <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-sesvete/85> i Facebook stranici ČITAFORA – Čitateljski klub Knjižnice *Sesvete*.

Završna svečanost bit će održana u prostoru Čitaonice Knjižnice *Sesvete* na sastanku Čitafore, 13. veljače 2017., dakle uoči Dana zaljubljenih kada će se najljepša pisma pročitati, a neka i nagraditi.

ALEKSANDRA DEVIĆ, LIKOVNA UMJETNICA

Radovi koji potiču na suosjećanje i radoznalost

Glavno interesiranje oduvijek mi je bila ilustracija, no kasnije sam krenula istraživati i druge načine vizualnog izražavanja – fotografiju, video, digitalne medije kao i tradicionalne tehnike poput slikanja

U Velilij galeriji Kulturnog centra *Grad* u Beogradu do kraja mjeseca može se pogledati izložba mlade subotičke umjetnice **Aleksandre Dević** pod nazivom *Zagrljaj*. Izložba se bavi temom nasilja kroz, kako se napominje, jednu paradoksalnu i simboličku prizmu.

»Dević je počela svoje istraživanje u kulturološkom poimanju zlostavljanja, koje je različito od podneblja do podneblja, a pošto podneblje diktira model odgoja, diktira i poimanje zlostavljanja, koje se razlikuje od kulture do kulture. Pretočivši to u inicijalnu inspiraciju Dević uvodi simbolički i paradoksalni element u istraživanje: balon. Kako autorica

navodi: 'Balon predstavlja, kako vizualno tako simbolikom, nešto pozitivno uglavnom viđano u kontekstu slavlja. Strukturom meko i fleksibilno, ovdje steže tijelo do trenutka otjecanja i crvenila. Upravo pomoću tog apsurdna želim prikazati dilemu u kojoj se nalazi žrtva nasilja, koja nesumnjivo osjeća bol, ali mu se nekada plaši oduprijeti.«, navodi se u pratećem tekstu izložbe. Dević je rođena 1991. u Subotici, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Upisuje smjer Slikanje na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, gdje se nakon prve godine preusmjerava na Nove likovne medije. Izlagala je grupno i samostalno (Subotica, Novi Sad) te sudjelovala u land art projektu

Panonski put umjetnosti u sklopu IPA projekta Srbija-Hrvatska. Ilustrirala je knjigu *Ukleta kuća na brdu* koju je 2015. objavila nakladnička kuća *Orfelin*.

Vaša aktualna beogradska izložba *Zagrljaj*, koja je ranije prikazana i u Subotici (*Klein house*), bavi se temom zlostavljanja. Zašto ste odabrali tu temu?

Način osmišljavanja teme trajao je nekoliko mjeseci, no u suštini započelo je preispitivanjem granice između prijetnosti i neprijetnosti. Kada draž prestaje biti prijetna i postaje biti bolna ili slično, te je time logično došlo do ove teme, vjerojatno inicirano vanjskim faktorima, s obzirom da je to itekako prisutna pojava

u društvu, na koju treba obratiti pažnju.

Na likovnom planu, koje tehnike i stilove istražujete?

Ova serija slika izvedena je u tehnici ulja na platnu, dok pored toga istražujem i mogućnosti tehnike akvarela i grafita, te mogućnosti inovacije u njima. Stil kao takav još uvijek nisam izgradila, no smatram također da način i tehnika izražavanja ideje ovise uveliko i od samog koncepta. Samim tim rekla bih da je tehnički aspekt u drugom planu i prilagođen konceptu.

Je li mladim akademskim umjetnicima danas teško doći do prilike da izlažu u službenim galerijama, da to nisu kafići ili slični »neslužbeni« prostori?

Akademski umjetnici uglavnom već za vrijeme studija dobivaju prilike pokazati se, samim tim ukoliko se iole istaknu nemaju pretjeranih problema kasnije. Svakako postoje galerije koje se orijentiraju samo k ostvarenim umjetnicima, no ima dovoljno mjesta i prilike za svakoga tko se bar malo potruži. Osobno sam zadovoljna i smatram da ukoliko je netko ozbiljan, ima sasvim korektnu mogućnost da se pokaže. Dodala bih možda opasku da postoji dobra produkcija djela, no često su medijski slabo ili nikako popraćena.

Što za Vas znači umjetnost, odnosno biti umjetnikom?

Umjetnost je toliko širok pojam da ne bih mogla uzeti sebi za pravo dati njezinu definiciju. Definiciju je dala znanost. Ona može biti puko vizualno istraživanje, narativni pristup, angažirana umjetnost, te mnogi drugi načini istraživanja i izražavanja.

A glede statusa umjetnice, osobno kao svoju svrhu ili mogućnost doprinosa vidim u preispitivanju sebe, svojih stajališta i osjećanja u želji da netko tko promatra djelo i nađe se u njemu, zna da nije jedini koga muče ta pitanja. Kao cilj

voljela bih da moj rad potakne suosjećanje i radoznalost prema drugima.

Po Vašem mišljenju, kakva je danas pozicija umjetnika u društvu? Mogu li oni utjecati na promjene?

Umjetnici su ključni dio društva i teme koje oni obrađuju, iako ne momentalno, sa sigurnošću mijenjaju društvo k boljem. Moglo bi se žaliti na nedovoljnu potporu umjetnosti od strane države, no ova tema je kompleksna te je pitanje bi li više sredstava proizvelo značajnu razliku.

Osim slikarstva, bavite se i ilustracijom (knjiga *Ukleta kuća na brdu*) te fotografijom. Kažite nam više o tim segmentima Vašega rada?

Glavno interesovanje oduvijek mi je bila ilustracija, no kasnije sam krenula istraživati i druge načine vizualnog izražavanja – fotografiju, video, digitalne medije kao i tradicionalne tehnike poput slikanja te su se vreme-

nom te tehnike miješale i stvarale nešto donekle osobno. Svaka od tih tehnika ima svojstvena pravila i slično, te samim tim odgovara određenoj temi.

Daljnji profesionalni planovi?

Kao prioritet trenutno bi navela seriju slika koja je nedavno započeta i bavi se nekim Freudovim idejama i stajalištima. Dok je u likovnom smislu to istraživanje mogućnosti tehnike, kompozicije i drugih likovnih aspekata. Pored toga postoji tu nekolicina projekata koji teku usporedno s dnevnim poslom i slikanjem, no o tome ćemo kada bude vrijeme. Kao zaključak, rekla bih da planova ima na pretek.

D. B. P.

Na temelju članka 76. Zakona o kulturi (Službeni glasnik RS, br. 72/09, 13/16 i 30/16 - ispravak), članka 2. Uredbe o kriterijima, mjerilima i načinu izbora projekata u kulturi koji se financiraju i sufinanciraju iz proračuna Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinica lokalne samouprave (Službeni glasnik RS, br. 105/16), i članka 51. stavak 1. točka 5. Statuta grada Subotice (Službeni list Općine Subotica, br. 26/08 i 27/08-ispravak i „Službeni list Grada Subotice“, br. 46/11 i 15/13)

gradonačelnik Grada Subotice dana 27. 1. 2017. godine raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE ILI SUFINANCIRANJE PROJEKATA U KULTURI NA PODRUČJU GRADA SUBOTICE U 2017. GODINI

Natječaj se raspisuje za projekte u kulturi koji se odnose na očuvanje, unaprjeđenje i razvitak kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva od značaja za Grad Suboticu.

I. CILJ I PODRUČJA NATJEČAJA

Cilj natječaja je:

Kulturni razvitak Grada Subotice stvaranjem poticajnog okruženja za unaprjeđenje svih područja u kulturi, kao i osiguravanje uvjeta za dostupnost kulturnih sadržaja i razvoja publike.

Javni natječaj se raspisuje za sljedeća kulturna područja:

- 1) književnost (stvaralaštvo, prevodilaštvo);
- 2) glazba (stvaralaštvo, produkcija, interpretacija);
- 3) likovne, primijenjene, vizualne umjetnosti, dizajn i arhitektura;
- 4) kazališna umjetnost (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
- 5) umjetnički ples – klasični balet, narodni ples, suvremeni ples (stvaralaštvo, produkcija i interpretacija);
- 6) filmska umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo;
- 7) manifestacije vezane za filmsku umjetnost i ostalo audio-vizualno stvaralaštvo;
- 8) digitalno stvaralaštvo i multimediji;
- 9) ostala izvođenja kulturnih programa i kulturnih sadržaja (mjuzikl, cirkus, pantomima, ulična umjetnost i sl.);
- 10) otkrivanje, prikupljanje, istraživanje, dokumentiranje, proučavanje, vrjednovanje, zaštita, očuvanje, predstavljanje, interpretacija, korištenje i upravljanje kulturnim nasljedom;
- 11) bibliotečko-informacijske djelatnosti;
- 12) znanstvenoistraživačke i edukativne djelatnosti u kulturi;
- 13) menadžment u kulturi.

II. KRITERIJI I MJERILA

Kriteriji na temelju kojih će se ocjenjivati projekti prijavljeni na javni natječaj su:

- 1) usklađenost projekta s općim interesom u kulturi i ciljevima i prioritetima natječaja;
- 2) kvaliteta i sadržajna inovativnost projekta;
- 3) kapaciteti potrebni za realiziranje projekta i to:
 - (1) stručni, odnosno umjetnički kapaciteti,
 - (2) neophodni resursi;
- 4) financijski plan - razrađenost, usklađenost s planom aktivnosti projekta, ekonomičnost i uključenost više izvora financiranja;
- 5) stupanj utjecaja projekta na kvalitetu kulturnoga života zajednice.

Povjerenstvo vrši ocjenu svakog projekta na temelju vrjednovanja navedenih kriterija.

III. PRAVO NA SUDJELOVANJE

Pravo sudjelovanja na natječaju imaju ustanove, umjetničke i druge udruge registrirane za obavljanje djelatnosti kulture, pojedinci (umjetnici, suradnici, odnosno stručnjaci u kulturi), kao i drugi subjekti u kulturi, osim ustanova kulture čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, koji se financiraju sukladno članku 74. Zakona o kulturi i ne mogu sudjelovati na natječajima koje raspisuju njihovi osnivači.

Ukoliko je podnositelj projekta pojedinac, korisnik sredstava može biti isključivo pravna osoba preko koje se ostvaruje projekt, partner podnositelja projekta ili koji na drugi način sudjeluje u projektu. Odobrena sredstva ne mogu biti uplaćena na žiro račun fizičke osobe, niti se korisnik sredstava može naknadno mijenjati.

IV. DOKUMENTACIJA

Sudionik natječaja je u obvezi dostaviti jedan primjerak popunjene Prijave na natječaj koji se podnosi Povjerenstvu na obrascu »Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi« – Obrazac br. 1.

Za svaki projekt podnosi se posebna prijava.

Uz prijavu, podnositelj prijave dužan je obvezno priložiti:

- 1) Dokaz o podnositelju prijave:
 - a. izvadak iz registra u kojemu je podnositelj prijave registriran,

- b. statut,
- c. životopis i dokaz o partnerstvu s pravnom osobom (sporazum, ugovor), ukoliko prijavu podnosi pojedinac;
- 2) Pregled osnovnih podataka o podnositelju prijave (povijest, opis djelatnosti, dosadašnji projekti i sl.) načinjen od strane podnositelja prijave;
- 3) Detaljni opis projekta u kulturi za čije financiranje ili sufinanciranje se podnosi prijava;
- 4) Podaci o stručnim, odnosno umjetničkim kapacitetima podnositelja, odnosno realizatora projekta (popis sudionika projekta i bar jedan profesionalni životopis);
- 5) Recenziju dva kritičara (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja projekta u kulturi – književnost - za objavljivanje knjiga);
- 6) Stručno mišljenje ovlaštenog prevoditelja (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja programa odnosno projekta u kulturi – književnost - za prijevod knjiga s jezika naroda na jezik nacionalnih manjina i obrnuto);
- 7) Mišljenje stručnjaka u kulturi (ukoliko se prijava podnosi radi financiranja ili sufinanciranja programa odnosno projekta u kulturi – digitalno stvaralaštvo i multimediji).

V. ROKOVI I OPĆE INFORMACIJE

Natječaj se objavljuje u listovima *Dnevnik*, *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs u rubrici Natječaji i oglasi.

Prijave se podnose na propisanom obrascu **Obrazac br. 1** - Prijava na Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi, koji je sastavni dio natječajne dokumentacije, a koji se objavljuje na službenoj internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Natječaji i oglasi.

Nepotpune i nepravodobne prijave, kao i prijave koje nisu sukladne uvjetima javnoga natječaja, ne razmatraju se.

Jednokratni projekti koji su već podržani od strane Grada Subotice na prethodnim natječajima, neće se razmatrati.

Popunjene Prijave s dokumentacijom slati u tiskanom obliku, u zatvorenoj kuverti, predajom u Gradskom uslužnom centru Grada Subotice, Trg slobode 1, ili poštom, s naznakom »Natječaj za financiranje ili sufinanciranje projekta u kulturi«. Prijave za Natječaj potrebno je obavezno dostaviti i u elektroničkom obliku, na e-mail adresu: konkurskultura@subotica.rs.

Natječajni materijal se ne vraća.

Natječaj je otvoren 30 dana od dana objavljivanja u listovima *Dnevnik*, *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Grada Subotice: www.subotica.rs, odnosno od 27. 1. 2017. godine do 26. 2. 2017. godine.

Rezultati javnog Natječaja objavljuju se na internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs najkasnije u roku od 60 dana od dana završetka podnošenja prijave.

Sudionici natječaja koji su dobili sredstva na temelju javnoga natječaja, izvješće o realizaciji projekta dostavljaju tijelu koje je dodijelilo sredstva, a sukladno Zakonu o kulturi i zaključenom ugovoru. Obrazac **Izvješća za financiranje ili sufinanciranje projekata u kulturi** - **Obrazac br. 2**, nalazi se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs.

Korisniku sredstava koji u roku ne dostavi izvješće o realizaciji projekta, tijelo koje dodjeljuje sredstva upućuje zahtjev za povrat sredstava.

Povrat sredstava vrši se u roku koji je predviđen ugovorom.

Informacija o korisnicima sredstava koji nisu dostavili izvješće o realizaciji projekta, odnosno koji nisu izvršili povrat sredstava, objavljuje se na službenoj internetskoj stranici Grada: www.subotica.rs

Dodatne informacije mogu se dobiti radnim danima od 8,00 do 14,00 sati na telefon 024/626-884, 626-718 u Tajništvu za društvene djelatnosti Gradske uprave Grada Subotice.

Gradonačelnik, Bogdan Laban, v. r.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, na temelju članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl glasnik RS br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt *KANALIZACIONA MREŽA UPOTREBLJENIH VODA U STAMBENOM DIJELU NASELJA PALIĆ*, na katastarskim parcelama 1473/22, 1473/15, 2547, 6061, 713/6, 709/3, 708/2, 707/10, 707/9, 706/2, 717/1, 709/7, 708/6, 707/4, 707/3, 706/2, 704/5, 1473/24, 1473/18, 691/3, 691/2, 685/4, 689/6, 677/26, 677/34, 694/1, 661/12, 613/1, 624/1, 703/11, 704/8, 39/2, 39/16, 39/11, 36/12, 36/11, 37/2, 599/17, 599/9, 601/2, 25/4, 1473/15, 3651/1, 3651/33, 3653, 3652, 3670/3, 3669/8, 3672, 3687, 1473/12, 124/3, 124/6, 122/5, 116/6, 122/12, 119/3, 118/3, 117/2, 112/4, 1473/6, 1473/4, 385/32, 385/29, 385/25, 94/2, 93/5, 79/6, 79/16, 1473/20, 638/4, 631/14, 653/2, 640/4, 643/2, 637/6, 573, 1472, 1473/11, 1473/14, 1473/17, 1/3, 2/2, 22/2, 21/6, 5/6, 20/9, 19/9, 17/2, 16/2, 15/2, 12/3, 459/15, 459/20, 1473/7, 411/5, 355, 345/4, 329/5, 325/9, 332/2, 334/2, 338/5, 340/2, 341/5, 1473/9, 1473/8, 466/2, 467/2, 468/3, 468/4, 476/7, 476/5, 1473/10, 1473/16, 260/1, 264/4, 262/5, 266/3, 269/5, 1454, 247/4, 247/2, 247/1, 244, 241, 1473/13, 166/37, 1473/2, 166/5, 160/5, 194/2, 1452, 1441, 921, 916/4, 918/2, 1445, 1432, 431/5, 10972/1, 5316, 5411, 5412, 5423/2, 5436/1, 5439, 6070, 5424/1, 181, 181/1, 188/1, 3671/6, 3671/7, 3671/8, 3671/5, 713/3, 455/2, 454/2, 449/3, 693/2, 262/3 i 6065 K. O. Palić, u ulicama i dijelovima ulica: Nova 50, Nova 51, Nova 52, Nova 53, P. Voranca, M. Oreškovića, Lopudska, Lovačka, J. Atile, D. Jorgovanska, Panonska, Sutjeska, Dubrovačka, Bohinjska, M. Bursać, B. Kuna, B. Buhe, Fočanska, B. Bartoka, Trg L. Mađara, M. Martinovića, 7. Jula, P. Pala, A. Šantića, P. Šandora, Solunska, Splitska, A. Endrea, L. Ernea, Partizanska, Jasenovačka, A. Štadlera, Zelengorska, K. Lajoša, Kozaračka i N. Tesle stambenog dijela naselja Palić, nositelja projekta *JKP VODOVOD I KANALIZACIJA SUBOTICA*, Trg Lazara Nešića br. 9.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-342-2016.pdf.

DAN ŠKOLE I PROŠTENJE KAPELE PAULINUM

Graditelji bolje zajednice

Mons. Josip Mioč, mons. Luciano Suriani i mons. Stanislav Hočevar

Na blagdan Obraćanja svetog apostola Pavla, 25. siječnja, obilježen je dan škole i sjemeništa *Paulinum* u Subotici. Svetu misu je na latinskom jeziku predslavio apostolski nuncij mons. **Luciano Suriani**, a suslavitelji su bili beogradski nadbiskup mons. **Stanislav Hočevar**, sjemenišni

rektor mons. **Josip Mioč** i vlč. **Tivadar Fehér**. Misa je služena u kapelici sjemeništa.

Mons. Suriani posebnom pažnjom se u svojoj propovijedi obratio učenicima *Paulinuma*:

»Nalazite se u najvažnijem periodu vašega života – rastete u kulturu i uz to paralelno napredujete u ljudskim i duhovnim

vrednotama. Sveti Pavao je bio izuzetno dobro odgojen u kulturi kada je susreo Isusa na putu prema Damasku. Ovaj događaj je radikalno promijenio njegov život. Danas se sjećamo upravo ovog momenta, njegovog preobraćenja. On je više puta prepričao svoje iskustvo podcrtavajući da je Isus sasvim

novim svjetlom obasjao njegovu egzistenciju. Staro je promatrao kao nešto što treba odbaciti i s velikim samopouzdanjem je izjavio 'Meni je život Krist!'. Dragi moji mladi, sada provodite period života u kojem ste puni ideala, planova, želja i snova. I ispravno je što je tako. Treba raditi na tome da se oni kasnije ostvare i da postanu konkretna stranica u povijesti vašega života. I ja imam jednu želju. Da mnogi među vama kažu 'da' jer Gospodin stalno poziva 'dođi i slijedi me.'«

Mons. Suriani govorio je da kršćani imaju potrebu svakog dana doživjeti novo obraćenje, te da ukoliko sebe nazivaju kršćanima Isus Krist im treba biti uvijek na prvom mjestu, treba biti put, istina i život. Ove misli nuncij je potkrijepio činjenicom da papa uvijek poziva mlade da žive evanđelje autentičnije i radikalnije. Mons Suriani govorio je i o životu u sjemeništu:

»Dok u *Paulinumu* živite, morate prijeći jedan duhovni put i to zajedno. Ugrađujete u sebe iskustvo kako treba

Učenici Paulinuma

povećati bratske odnose. Sv Pavao je na putu prema Damasku otkrio da u bratu koga proganja sam Isus prebiva. U ovoj zajednici gdje se pripravlja dodati svijetu vaš dio nema potrebe samo za profesionalcima. Svijet zapravo žudi za pravim ljudima. Prije mjesec dana smo slavili Božić i baš u tajni utjelovljena Bog je pokazao čovjeka čovjeku. Pravi kršćanin je pravi čovjek. U životu se ne može odvojiti vjerska dimenzija od ljudskoga. Vi ćete postati graditelji jedne bolje zajednice, jednog boljeg svijeta. Učenici ste Gospodina koji nam je ostavio zakon da ljubimo jedni druge kao što je On nas ljubio. Jedino po toj ljubavi mogu nas prepoznati kao njegove prave učenike.»

Na kraju mise sjemeništarci su održali prigodni program. Glazbenu točku izveli su **Tomas Kiš** i **Danijel Hadnađ**, a tekstove koji su govorili o sv. Pavlu kazivali su **András Hegedüs** i **Stefan Cocek**.

Misu je uveličalo pjevanje sjemeništaraca i sviranje vlač. **Dragana Muharema**.

Među brojnim uzvanicima bili su generalni konzul Republike Hrvatske, konzul Republike Mađarske u Subotici, predstavnici Ministarstva vjera, državni tajnik obrazovanja te predstavnici lokalne i pokrajinske samouprave.

J. D. B.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Život na ovom svijetu je težak. Svatko ima nešto što ga muči. I kada to »nešto« riješi, dođe drugo, bilo da je posao, djeca, dugovi, samoća... I čovjeku se uvijek čini da je drugima lakše nego njemu, da se on muči više od ostalih, pa, uspoređujući se s drugima, često pomisli: »Blago njemu!« Postoje li zaista ljudi za koje možemo misliti da im je blago?

KOME JE BLAGO?

Kada razmišljamo kome je to na ovom svijetu blago uvijek mislimo da su to oni koji nemaju velikih poteškoća u životu, oni koji su materijalno zbrinuti, imaju dobar posao, obitelj, prijatelje, kojima u životu sve ide bez problema. A ove, četvrte nedjelje kroz godinu, Isus u svojim blaženstvima govori da, ako tako razmišljamo, nismo u pravu. Teško nam je shvatiti o čemu to on govori, jer se naša predodžba blagostanja razilazi s Isusovom. Svima nam je poznato da je siromasima i žalosnima teško, da im nemamo na čemu pozavidjeti. Znamo da krotki loše prolaze jer je borbenost koja podrazumijeva vrlo često drskost i oholost potrebna kako bi se ostvario napredak. Isto tako, milosrđe nije na cijeni i na njega se odgovara bahatošću ili porugom, mirotvorstvo, također, u ovom surovom svijetu nema svoju prođu, a one koji su čista srca nitko ne primjećuje. Kako je onda njima

Živjeti za vječnost

blago? O čemu to Isus govori? To blago dogodilo se u Isusovoj muci, smrti i uskrsnuću. Ono nije vezano za sadašnji trenutak, nego je usmjereno prema budućnosti. Onaj koji je prije svih bio Božji siromah, čista srca, gladan i žedan pravednosti, milosrdan, to je sam Isus. Iako je bio baš onakav kako govori da treba biti svaki njegov sljedbenik, proživio je progon, porugu i na kraju doživio smrt. No, tako je postao prvi kojemu je stvarno blago, koji je otvorio vrata raja i sjedi s desna Ocu.

Tek polazeći od Isusa možemo shvatiti njegove riječi. Njegovo blago ne odnosi se na sadašnjost, nego na vječnost. Vječnost je kršćaninovo usmjerenje, a kriteriji života trebaju biti vođeni Božjom riječju. Takvima je blago, iako se nama čini da nije. Jer, čovjek za svoja djela očekuje plaću na ovome svijetu, želi ovdje uživati, no Bog nas za naša djela nagrađuje u vječnosti. Svaka naša muka i trud radi Božje riječi i njegovog kraljevstva bit će nagrađeni na nebesima. Isus u svom govoru o blaženstvima usmjerava naš pogled u daljinu, u vječnost, želi proširiti naše usko poimanje blagodati koje završava ovdje na zemlji. Ukratko rečeno blago je svakom tko slijedi Isusove riječi i njegov primjer vjernosti i poslušnosti Bogu. Nedaće na koje nailazimo radi toga samo su prolazne, a nagrada je tamo gdje nam je i potrebna, u vječnosti.

PLAĆA JE NA NEBESIMA

U svojoj težnji da mu u ovom životu ništa ne uzmanjka, čovjek zaboravi biti čista srca, mirotvorac, krotak... Bori se za pravednost samo ako se njega tiče, a tada je često grub i ohol. Živeći tako isključuje se iz kruga onih za koje Isus kaže

da im je blago. Tada prestaje i slijediti primjer svoga Učitelja, koji je svako od spomenutih blaženstava živio. To ga je odvelo na križ, no nakon smrti je uskrsnuo. Put do vječnosti ide preko križa. Isus nas tako ohrabruje da strpljivo podnosimo sve što nam ovaj život donosi slijedeći njegov primjer. Koliko god da je teško sve će se isplatiti u vječnosti.

Najviše ohrabruje posljednje blaženstvo: »Blago vama kad vas – zbog mene – pogrede i prognaju i sve zlo slažu protiv vas! Radujte se i kličite: velika je plaća vaša na nebesima« (Mt 5,12). Tu se razotkriva smisao svih prethodnih blaženstava. Živjeti kršćanski, prema Isusovim uputama i svjedočiti svoju vjeru uvijek je, do današnjeg dana, nailazilo na razne vrste otpora ili poruge. No, ustrajnim i hrabrim vjernicima Bog obećava plaću na nebesima. Naša žrtva za Isusa i za Božje kraljevstvo nikako nije besmislena. Mnogi se stide svoje kršćanske pripadnosti i ne žele javno iznijeti svoje kršćanske stavove, plašeci se reakcije sredine. No, Bog želi da smo njegovi svjedoci, što je teže i neprijatnije, plaća nam je veća, jer lako je biti kršćanin među kršćanima. Treba hrabro svjedočiti vjeru tamo gdje nema vjernika, gdje smo, kao Isusovi nasljedovateli, drugačiji. A u suvremenom društvu vjernici se često osjećaju kao drugačiji. Društvo nerijetko kršćanska načela smatra nazadnima pa je ponekad potrebna uistinu velika vjera i hrabrost biti Kristov svjedok u svojoj sredini. Isus nas govorom o blaženstvima hrabri da ne posustanemo, već da, živeći za vječnost, ne podredimo sebe ovozemaljskom, nego, unatoč svemu, hrabro svjedočimo vjeru.

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

MINI INTERVJU: LUKA MATATIĆ, TAMBURAŠ IZ SUBOTICE

Volim glazbu!

Luka Matatić učenik je 8. razreda Osnovne škole *Matko Vuković* u Subotici. Osim hrvatskog odjela u *Matku*, Luka pohađa i Muzičku osnovnu školu gdje svira tamburu u klasi **Vojislava Temunovića**. Član je tamburaškog orkestra Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, na kojoj je nekoliko puta nastupao i kao vokal solist. Od nedavno, Luka je član tamburaškog ansambla *San* koji je osnovao s prijateljima iz orkestra. Osim što voli svirati i pjevati, u slobodno vrijeme voli igrati nogomet.

Kada si počeo svirati tamburu?

Počeo sam svirati tamburu prije 8 godina, odnosno od 1. razreda idem u Muzičku školu. Basprimu sviram u Muzičkoj školi, a u orkestru HGU *Festival bunjevački pisama*, kao i u tamburaškom ansamblu čiji sam jedan od osnivača sviram kontru.

Osim sviranja imao si i nekoliko nastupa kao vokal.

Jeste, uz sviranje, volim i pjevati. Sudjelovao sam već 5 puta kao vokal na Smotri dječjih pjevača i zborova *Festivala bunjevački pisama*, a također pjevam i u ansamblu *San*.

Reci nam nešto o tamburaškom ansamblu *San*.

Tamburaški ansambl *San* osnovan je prije 6 mjeseci u Subotici. U ansamblu nas ima petero, **Marko Grmić** svira prim, **Davorin Horvacki** basprim, **Nemanja Temunović** bas, **Aleksandar Rukavina** harmoniku, a ja sviram kontru. Svi iz ansambla, osim Aleksandra, sviramo i u orkestru *Festivala bunjevački pisama*, gdje smo se i upoznali i gdje se također i rodila ideja za osnivanjem jednog ovakvog ansambla.

S obzirom na to da je *San* mladi ansambl, jeste li imali neke nastupe do sada i imate li nešto u planu?

Za sada smo imali samo privatne svirke, ali niti jedan javni nastup. Imamo veliku želju da se publici predstavimo na ovogodišnjem *Festivalu bunjevački pisama* s jednom našom pjesmom i nadam se da ćemo uspjeti to realizirati.

Kakvu glazbu voliš?

Volim sve slušati, tako da sve i sviram. Ali, ono što bih izdvojio je ipak narodna glazba – sevdalinke. Najmanje slušam stranu glazbu pa je stoga najmanje i sviram. Volim slušati, svirati i pjevati i sve tamburaške pjesme iz naših krajeva.

Koju srednju školu želiš upisati?

Planiram upisati srednju Muzičku školu, smjer dizajner zvuka. Jako volim raditi u studiju, volim glazbu i volim svirati, a posao koji pruža srednja škola za dizajnera zvuka je upravo to. Imao sam već priliku raditi kao pomoćnik u jednom takvom studiju i jako mi se svidjelo.

J. Dulić Bako

IGRA

Šnaps

Šnaps je kartaška igra vrlo popularna u Hrvatskoj.

Šnaps se može kartati u dvoje, troje ili četvero, ali je najpopularnija i najčešća igra u dvoje (no, to je možda zato što pravila za igru u troje i četvero nisu baš poznata). Iako šnaps ima sličnosti s njemačkom igrom koja se zove 66 ili schnapps (vidi poveznice na njemačku stranicu), nije ista igra.

Ciljevi igre su uvijek isti s koliko god igrača se igra.

Na početku igre svi igrači imaju određeni broj bodova (uobičajeno je 7 ili 9). Cilj je spustiti se do 0. U svakom

dijeljenju, igrač ima priliku »ići za« neku vrijednost (od 1 do 3) ovisno o vrijednosti u kartama što imaju oba igrača.

Vrijednosti karata su sljedeće:

As - 11

Deset - 10

Kralj - 4

Dama - 3

Dečko - 2

Karte veće vrijednosti nose one manje vrijednosti ako su iste boje. Iznimka su aduti. Igrač mora imati 66 (u kartama) da bi mogao reći »dosta« ili »imam dosta«. To znači da je on pobijedio to dijeljenje i sada se računa za koliko »ide« (dolje):

Ako protivnik nema niti jedan štih (tj. vrijednost karata mu je 0) tad igrač »ide za 3«.

Ako protivnik ima u kartama vrijednost od 0 do 33 (ne uključujući 33) tad igrač »ide za 2«.

Ako protivnik ima mač (tj. vrijednost od 33) ili više igrač ide samo za 1.

Tako se igra dok jedan igrač ne »izađe« (tj. dođe do 0). Primijetimo da u više igrača, ako jedan izađe, drugi mogu nastaviti igrati (u dvoje odnosno troje).

Dijeljenje i određivanje aduta

Šnaps se igra s 20 karata (as, kralj, dama, dečko, X), najčešće s mađaricama. Primijetimo da je to zbog popularnosti mađarica u Hrvatskoj, ne zato što se ne može s drugim špilovima.

Djelitelj nakon miješanja nudi karte igraču s lijeve strane na presijecanje (igrač može presjeći ili taknuti rukom po svežnju tj. dati znak da ne želi sjeći). Karte se dijele u obrnutom smjeru od kazaljke na satu.

TV PREPORUKA

PONEDJELJAK 30. SIJEČNJA, HRT1 20.40

Stambeno pitanje: Zagreb gospodina Lorkovića

dokumentarna serija

Nakon Drugog svjetskog rata obitelji **Lorković** konfiscirana je vila u rezidencijalnoj obiteljskoj četvrti. Neuspješan i dugotrajan sudski postupak povrata te nekretnine otvara za nasljednika **Radovana Lorkovića**

bolna pitanja o povijesti i ulozi svoje obitelji. Uđimo u svijet građanskih salona predratnog i ratnog Zagreba, jer mnoga će se pitanja otvoriti, a duhovi probuditi...

Autorica i redateljica: **Silvana Mengušić**
Sudjelovali: Radovan Lorković, Hrvoje Lorković, Albin Hotić, Barbara

Sočo, Renata Duka, Ivo Banac, Goran Hutinec, Nenad Potkonjak

Direktor fotografije: **Ivan Karabelj**

Montažerka: **Monika Drahotski**

Producentice: **Darija Kulenović** Gudan, **Marina Andree Škop**

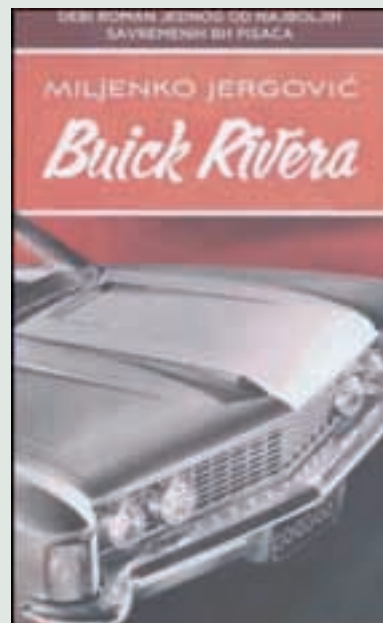
Produkcija: Studio dim za HRT

KNJIGA

MILJENKO JERGOVIĆ

Buick Rivera

Proljeće kasni u Toledo Oregon. Hasan Hujdur već dva sata od snijega i leda oslobađa auto. Prvo je uklonio ono što je napadalo tokom noći, onako golim rukama; bez straha od ledenih dodira zagrljao bi snijeg i povukao ga s poklopca motora, pa s prednjega stakla i krova, a onda mu zašao odostraga, još dva-tri zagrljaja i činilo se da je skoro gotov. Da ga je netko mogao vidjeti, a nije, jer tko bi na minus dvadeset hodao okolo i gledao što svijet radi, zakleo bi se da taj čovjek svog srebrenog Buicka Riveru, prva serija iz 1963, voli više nego što muškarac voli auto, vjerojatno nema djece i sasvim sigurno rođenjem nije iz Oregona... Novela *Buick Rivera* prvi je put objavljena 2001., do sada je prevedena na devet jezika.

PJESMA ZA DUŠU:

**Ena
Haustor**

Ja svoje loše dane volim gristi sam
piti i lutati po krčmama
al' često stignem samo
do njenog pogleda

Ena je divna žena, Ena dobro zna
da takvi dani svrše s' gužvama
zato me zove k sebi
da bi mi pomogla

Ref.

Ja, Ena, nisam tvoj sin, zapamti to
to možeš raditi s njim
za mene je već kasno

Znam da bi Ena htjela
da sam stalno njen
valjda jer tako često nestanem
ona me uvijek ima u svojim mislima

A kad joj želim reći da je bolji kraj
od naših bjegova i zasjeda
Ena me samo gleda
i kaže, da, da, da

I ne idi bez kaputa
pogledaj, sve je bijelo, zima je

Ref. 2x

Prošlo je dugo vrijeme i daleki bijeg
i mada nemam čak ni imena
ja često sretnem Enu
u svojim snovima

Kad svoje loše dane ovdje grizem sam
i sretnem putnike po krčmama
ja pitam, da l' je znaju
i je li ponosna

Kažu da još je lijepa
i da ima stav
al' često čak i kad je vesela
opaze plavu sjenu u crnim očima

Ref. 2x

Do mene nema puta
pogledaj, sve je bijelo, zima je

Uz nov repertoar i obnova komada

O sma sezona od osnutka subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta i Magyar Népszínháza i druga od kako su spojeni u jednu kuću, nakon čega je nastala još i Muzička grana, odnosno Opera – službeno je započela 15. kolovoza 1952. godine. Repertoarom za tu sezonu predviđeno je deset premijera u hrvatskom ansamblu: **Nušićeva** komedija *Dr.*, zatim **Sterijina**

Hasanaginica i *Winnetou* **Karla Maya**, u prilagodbi **Branka Špoljara**. Mađarski ansambl je trebao pripremiti jedanaest premijera [Naša pozornica, 1-2, 1952./1953., 2], ali je tijekom sezone urađeno trinaest premijera, budući da prvotno utvrđeni repertoar trpi promjene i obogaćuje se, kako sezona odmiče.

Na repertoaru Opere našli su se: *Nikola Šubić Zrinski* **Ivana**

Andrića, prva bunjevačka opera te *Hoffmanove priče* **Jacquesa Offenbacha**.

UZ UKUS PUBLIKE I OPĆEKULTURNE POTREBE

U cjelini uzevši repertoar i hrvatske i mađarske drame pa tako i mlade Opere pripremljen je sukladno nacionalnom i socijalnom sastavu gradsko-

posjetitelja s istančanim ukusom te stručna kritika.

Upravo radi toga su predviđene i tri praiizvedbe, od kojih dvije dramske, obje prema djelu Matije Poljakovića i jedna operna, *Dužijanca* Josipa Andrića. I makar je prošlo nešto preko dvije godine od kako je pokrenuta Muzička grana, odnosno Opera, ona i nadalje predstavlja – događaj! Ovo je uočljivo kako kroz lokalni i regionalni tisak, tako i kroz afirmativne prikaze objavljene u visokotiražnom beogradskom i zagrebačkom tisku, a posebno kroz spremnost onodobnih vodećih opernih solista za redoviti nastup na subotičkoj sceni. Ovo je posve razumljivo jer je Subotica grad velike glazbene tradicije u kojoj su do I. svjetskog rata gostovali mnogi istaknuti glazbenici i skladatelji, ne samo iz Monarhije, nego i s vodećih europskih glazbenih scena. [T. Pekár, *A zenekari muzsikálás kétszáz éve* (1803. – 2003.).

PRIPREMA SE PRVA BUNJEVAČKA OPERA

Mlada Opera i službeno se predstavlja subotičkoj publici 23. listopada 1952. godine s premijerom Zajčeve opere *Nikola Šubić Zrinski*, koja je do tada djelovala kao Muzička grana, u kojoj su izvođena djela operetne i operne premijere pa tako i tijekom, prethodne sezone 1951./1952. *Mala Floramy* (1. veljače 1951.), *Leányvásár*, *Mágnás Miska*, *Marica grófnő*, *Madame Butterfly* (19. lipnja 1951.), *Morana* (27. veljače 1952.) i *Prodana nevjesta* (23. lipnja 1952.), ali i rani-

Zdenka Mužljaj, Nikola Jovanović, Katarina Bačlija i Dragan Petrović – A. N. Ostrovski *Oluja*, sezona 1952/53.

Zla žena, potom *Vašange* novo djelo **Matije Poljakovića**, *Oluja* **A. N. Ostrovskoga**, *Vesele žene Windsorske Williama Shakespearea*, *Agonija Miroslava Krleže*, *Kuća mira* još jedan komad **Matije Poljakovića** pa *Mečava* **Pere Budaka**, *Ogrizovićeva*

Zajca, *Tri djevojčice* **Franza Scuberta**, *Traviata* **Giuseppe Verdia**, zatim *Balet divertissement*, premijerno predstavljanje baletnog odvijetka mlade Subotičke opere, nadalje *János vitéz* **Pongráca Kacsóha**, *Figarov pir* **Wolfganga Amadeusa Mozarta**, *Dužijanca* **Josipa**

ga i stanovništva po obodu Subotice, donekle i njegove šire okolice. Izborom djela koja će dospjeti na repertoar ponajprije je trebalo privući publiku, ali istodobno uz popularne i rado gledane komade ponuditi i zahtjevnija djela kako bi se mogla zadovoljiti i očekivanja

Baka i unuka

jih godina (Komadi s glazbom i pjevanjem kao što su: Od Gundulića do danas 20. studenoga 1945.), *Koštana* (23. veljače 1946.), *Umišljeni bolesnik* (23. travnja 1946.), *Csikós, Sárka csikó*, uz operete *Ševa* (7. rujna 1946.) i *Silva* (1. veljače 1947.), odnosno *Csárdáskiraly*nő (ili *Kraljica čardaša*), *Zemlja smješka* (5. studenoga 1947.), *Svadba u Malinovki*, *János vitéz*, *Mézeskalács*, zatim *Dubravka* *Dživa Frana Gundulića* s Gotovčevom glazbom (29. studenog 1947.), i *Puccinijeva* opera *Tosca* (12. lipnja 1948.).

Požrtvovni rad glazbenoga naraštaja stasalog u tom razdoblju i njegova želja za osvajanjem svih aspekata scenske igre (riječ, glazba, pokret) od prve je prepoznata i dobro primljena u gledalištu, subotička publika svojom brojnošću i svim drugim vidovima podrške pokazuje koliko joj je stalo, ne samo do glazbenih komada u kazalištu, već koliko drži do postojanja Opere s baletom. Cijeli ansambl mlade Opere radi s puno volje kako bi opravdao ovo povjerenje i pokazao zahvalnost publici. Subotičani su *Nikolu Šubića Zrinskog* gledali u redateljskoj postavci dr. **Marka Foteza**, koji je tim povodom među ostalim napisao: »**Nikola Šubić Zrinski** je historijska ličnost. Svojom junačkom pogibijom pred Sigetom on je zaustavio tursku navalu i tako spasio Beč i južnu Ugarsku ... Subotička premijera ove opere spremna je s velikom pažnjom. Muzički i režijski nastojalo se izraziti plemeniti patos partiture i zbivanja, a u čitavoj opremi ova premijera postavlja se s težnjom da se naglasi početak razdoblja, kad je Muzička grana Narodnog pozorišta u Subotici dobila naslov Opere i sad treba taj naslov opravdati svojim daljnjim razvojem na temeljima što ih tako uspješno učvršćuje veće nekoliko sezona.« [Naša pozornica, 1-2, 1952./53.]

Priložena fotografija snimljena je u Sonti, 1953. godine (Juranović, Prigrevica) u crkvenom vrtu, poslije mise. Na njoj je baka **Ivka Zlatar, Kobina**, rođena **Mihaljev, Ristina** (1886. – 1969.) s unukom **Agicom Karajkov, Reljinom** (rođena 1949.).

VATRUŠTINA, PERUTAC, FRAŠT...

Ivkin životni put je bio nesvakidašnji, jer je ostala mlada udovica s dvoje djece. Kao i svi tadašnji udovci i udovice u pristojno vrijeme nakon korote su spajali nove brakove, jer su životne prilike nametale udruživanje radi lakšeg opstanka. U novom braku je zatekla također dvoje djece, a kasnije s novim suprugom je dobila još troje. Otuda u Sonti izreka: »moji, tvoji i naši.«

Ivka je povezala tamni rubac. Na sebi ima *plećak* ukrašen vezom crno crvenim, a na orukavlju heklanu čipku. Preko suknje je pripasala *vokani* tamno plavi pregač koji ima heklanu čipku široku dvadesetak centimetara. Ovakve pregače su bile tkane u kući od ispredenog i presukanog konopljinog vlakna koje se zajedno sa čipkom bojalo u tamno plavu boju. Ispod suknje *bečaruški*, vire *ekleraji*. Ivka je u crkvu išla bosa što je bilo uobičajeno za starije Šokice iz Sonte za vrijeme ljetnjih mjeseci. Obadvije stoje na malom čilimu, *ponjavke*. Ivka je bila poznata u Sonti. Znala je ispravljati iščašene udove i moliti se od bolesti kao što je *poganac* (zaušnjaci), *perutac* (lišaji), *vatruština* (temperatura), *frašt* (fras) i cijediti čireve.

PLANTIKE LEGIRKE

Agica je odjevena u *pulanku* koja se sastoji od vezenog i pulanog *košuljca*, *skuta* i pregača. Na vratu nosi crveno zrnje i *cvancige* (srebrni novac), koji je sigurno obilježje dobrostojećih obitelji. Zanimljivo je da su na pregačicu

prišivena *plantike legirke* koje se u današnje vrijeme vrlo rijetko mogu vidjeti, a čuvaju ih rijetki zaljubljenici sončanskih nošnji. Curica drži lutku čiji je kostur od žice, a unutrašnjost je ispunjena mekinjama. Tu tajnu je djevojčica otkrila kada je pokušala okupati bebu. Na njeno zaprepaštenje lutka se potpuno raspala i neslavno završila na otpadu. Agica se i danas jasno sjeća tihe, darežljive bake, velikog dvorišta, *bašče*, *ambara* iz kojega je baka

Kako je bilo opasno dirati sve što vile ostave, onda su domaćini cijeli stog kukuruzovine zapalili. Pored nadzemaljskih bića, *bašču* su posjećivali i misteriozni ovomezmljani. U vrijeme jedne svadbe kuhao se paprikaš u velikom kotlu u *bašči*, jer je u dvorištu smetala živina. Pri dolasku svatova glavni kuhari su na tren ostavili paprikaš da polako krčka dok oni dočekuju svate. Kada su se vratili po paprikaš, zatekli su samo utihnulu vatru. Lopovi su odnijeli i kotao i

kao nekim čudom, naročito zimi, donosila *kalotine* (vjenčiće osušenih kriški jabuka), *šuške* (suhe višnje), suve šljive, *simenca* (bundevino sjeme), *cuncukreta* (suncokreta), *koka* (kokica) i *oraja*. Bakina kuća je bila na kraju sela i njeno dvorište i *bašča* su dopirale u polje. *Bašču* su posjećivale vile i izjutra su ostavljale svoje bljuvoće, a jednom su ukućani pronašli vilin rep (pletenicu) lijepo upleten i ostavljen na *kube* kukuruzovine.

paprikaš u njemu. Tako su svatovi bili uskraćeni za fini paprikaš.

Agica je sada u sedmom desetljeću života, ali se dobro sjeća svoje vrijedne, štedljive bake koja je svoje bližnje učila pravim vrijednostima života i često je govorila: »*Dice, svr' koša triba tancurit*, a ne kad imamo da *gomamo* (trošimo iznad mogućnosti), a kad nemamo da gledamo.«

Ruža Siladev

ODRŽAN SUSRET ČITATELJSKOG KLUBA ZA TINEJDŽERE FLÂNEURI

Bibliopol

Knjiga je moćan način kako biti negdje drugdje. Ona nudi znanje, zabavu i sreću. Spaja ljude ali i razdoblja. Ona je... ma šta da Vam piše kad sve znate. Često pričamo o knjigama i čitanju i pouzdano znam da se većina vas rado druži s knjigom. Neko duže, neko kraće, ali svi pronađu svoj kutak i trenutak za knjigu. Zimski raspust je svakako bio pogodan i za ovu aktivnost.

Tako su smatrali i mladi iz Subotice, članovi Čitateljskog kluba za tinejdžere Gradske knjižnice Subotica nazvani *Flâneuri* koji su se i tijekom zimskog raspusta rado družili s knjigom. Budući da se sastaju mjesečno, evo već drugu sezonu, postali su pravi prijatelji i međusobno, a i s knjigom. Svaki susret im je prava avantura, pun novih doživljaja i sreće. Tijekom raspusta su svi bili zaokupljeni brojnim aktivnostima ali su se ipak organizirali da se posljednjeg dana zimskog odmora susretnu, ovoga puta u subotičkoj knjižnici, u prostorijama Američkog kutka. Toga jutra grad je osvanuo kao veliko zrcalo, prekrasno za gledat ali ne i za hodat po njemu. No, to nije omelo naše mlade čitatelje da se

potrude i dođu na svoj sastanak.

S obzirom na to da je tada još trajao raspust (doduše posljednji dan), susret je osmišljen kao zabava kroz igranje društvene igre koju su im voditeljice kluba specijalno izradile za ovu priliku. Podijeljeni u četiri ekipe, jer skupilo ih se čak petnaestero (da, povećao se broj zainteresiranih i članova kluba) rješavali su različite zadatke. Svi su bili navezani na knjigu, bilo ona zbirka pjesama, pripovijetki, roman, leksikon, rječnik... Tako su trebali napraviti lekturu teksta, odrepovati pjesmu, pronaći detalje o autoru, upecati zlatnu ribicu, sastaviti slagalicu, pisati glagoljicom, sastaviti haiku pjesmu, pronaći anegdota o piscu, riješiti balogizam, pokazati pantomimom naslov knjige... tridesetak različitih zadataka uz malo sreće i dobar broj na kocki, obišli su za dva sata, koja su proletjela za čas.

Kakav dan! Avantura je bilo doći na susret, avantura je bila na susretu a avantura je bilo i sretno stići doma. Srećom, sve je bilo u najboljem redu. Kako im je bilo pogledajte i sami na fotografijama.

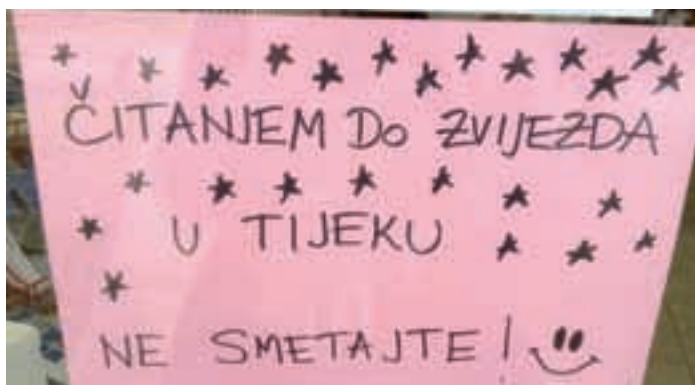

ČITANJEM DO ZVIJEZDA U SUBOTIČKIM OSNOVNIM ŠKOLAMA

U ponedjeljak prva razina natjecanja

Tko je želio mogao je dosegnuti zvijezde čitajući ponuđena štiva u natjecanju simbolički nazvanom *Čitanjem do zvijezda*. Prva razina za učenike osnovnih škola u Subotici i okolici gdje se nastava realizira na hrvatskom jeziku bit će organizirana u ponedjeljak, 3. siječnja, najavljuju organizatori. A to su Gradska knjižnica Subotica uz logističku potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća.

Naime, ovaj kviz znanja i kreativnosti u Hrvatskoj postoji već devetu godinu. Organizira ga Hrvatska mreža školskih knjižničara, a prošle godine je ekipa iz osnovne škole *Matko Vuković* iz Subotice probno sudjelovala na državnom natjecanju u Čakovcu. Tada je dogovoreno da će se ubuduće ovaj kviz provoditi i u Subotici, u školama gdje se nastava odvija na hrvatskom jeziku. Tako sada nakon nekoliko mjeseci čitanja po prvi puta se u Subotici organizira ovo interesantno natjecanje. Nakon školske razine pobjedničke

ekipe sudjelovat će na međuškolskom kvizu koji je će biti održan u Gradskoj knjižnici.

Svima puno sreće na natjecanju u ponedjeljak uz podsjećanje da je najvažnije da su čitajući uspjeli dosegnuti zvijezde.

27. siječnja 2017.

USKORO!!! HRCKOV MASKENBAL

17. VELJAČE (PETAK) U 16 SATI

Što je to što svi vi s nestrpljenjem
očekujete da se objavi?

Svi znamo, odgovor je lak –
to je datum održavanja **Hrckovog maskenbala**

Stoga obrati pozornost na sljedeću informaciju

14. Hrckov maskenbal

bit će održan

u petak, 17. veljače 2017. godine

u velikoj dvorani HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici
s početkom u 16 sati.

Pročitaj i više puta ako treba, velikim slovima zapiši u kalendar i prioni na posao!

Potrebno je pripremiti maske, osmisliti nastup i naoružati se dobrom voljom!

Hm, što li će biti Ivana... ili Marija... a Pavao... ili Matija? Izbor je veliki, a mašta neograničena. U što ćeš se ti maskirati?

Ne zaboravi, poklade su vrijeme zabave i druženja, pjesme i igre, uživaj u njima jer poslije toga slijedi korizma kada ćemo se pripravliti za Isusovo uskrsnuće. Razmisli dobro, što bi volio biti, osmisli kostim, ako je potrebno zatraži pomoć roditelja ili starijih braća i sestara. Potruži se da ti ocjene budu dobre kako ne bi bio u kazni toga tjedna jer pozvali smo drugare iz vrtića i škola iz Srijemske Mitrovice, Novog Sada, Lemeša, Sonte, Plavne, Vajske, Monoštora, Berega, Bezdana, Male Bosne, Tavankuta, Đurđina, Žednika, Subotice...

Svima zakazujemo susret
u petak, 17. veljače u 16 sati

**PETAK
27.1.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:29 Čarolija, serija
10:22 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Na stepskom
vjetru - leteći mongolski
fotograf, dokumentarna
serija
11:12 Ekumena
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
Škotskoj: Baš kao u
Švicarskoj, dokumentarna
serija
13:51 Bonton: Ja u razgovoru
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Normalan život
15:30 Znanstveni krugovi
16:00 Potrošački kod
16:37 Informativka
17:00 Vijesti 17
18:05 Bonton: Čari azijske
kuhinje
18:10 Manjinski mozaik: Češki
zlatni napitak
18:30 Moj HRT
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
20:10 Heroji Vukovara - Grad
I: Lužac, dokumentarna
serija
21:15 Hrvatska za 5
22:28 Dnevnik 3
22:50 Eurojackpot
23:00 Fargo, serija
23:55 Gorko-slatki život,
južnokorejski film
01:50 Čarolija, serija
02:40 Imam problem
03:00 Kod doktora, talk-show
03:45 Skica za portret
03:55 Hrvatska uživo
04:40 Tema dana
04:52 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni dječica, serija
za djecu
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera,
crtana serija
09:02 Noćne more iz svijeta
prirode, dokumentarna
serija za djecu
09:30 Školski sat: Mačevanje
10:00 Jezični crtić: Ljevaci i
dešnjaci

10:05 Speleološki putopis
10:30 Sadie J., serija za mlade
11:00 Kućni ljubimci Marca
Morronea,
dokumentarna serija
11:25 Don Matteo, serija
12:25 Kulinarski safari Sare
Graham, dokumentarna
serija
12:50 Vlastitih ruku djelo,
dokumentarna serija
13:20 Berlin '36, njemački film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Odvjetnička elita, serija
17:35 Dobre namjere, serija
18:15 Sve će biti dobro, serija
18:55 Ljubav u zaleđu, serija
19:40 Glazbeni spotovi
20:00 64. zagrebački festival,
prijenos
22:05 Profesionalci, američki
film
00:03 Lewis, serija
01:33 Berlin '36, njemački film
03:13 Noćni glazbeni program

07:10 RTL Danas, (R)
08:00 Sve u šest, magazin (R)
08:35 Lego Nexo Knights
09:15 Ruža vjetrova, serija
10:25 Naša mala klinika, (R)
12:30 Lovci na nekretnine
13:30 Kućice iz snova
13:35 Pet na pet, kviz (R)
13:55 Prava žena, serija (R)
14:45 Golf klub, igrani film,
komedija
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet, kviz
20:10 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
20:45 SP u rukometu:
Polufinale, prijenos
22:20 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
22:40 Iz Pariza s ljubavlju,
igrani film, akcijski
00:30 Šteta, igrani film, akcijski
02:20 RTL Danas
03:20 Kraj programa

**SUBOTA
28.1.2017.**

05:40 TV Kalendar
05:52 Klasika mundi
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Sedam ubojica, američki
film
10:30 Manjinski mozaik: Češki
zlatni napitak
10:45 I to je Hrvatska:
11:05 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Duhovni izazovi
13:50 Prizma - multinacionalni
magazin
14:40 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Bentwaters,
dokumentarna serija
15:25 Village Folk: Oscypek (R)
15:40 Slatka kuharica : Vrpolje
16:05 Zdrav život
17:00 Vijesti 17
17:20 Kulturna baština
17:40 Lijepom našom: Veliko
Trojstvo (2. dio)
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Okajanje, američko-
francusko-britanski film
22:18 Dnevnik 3
22:45 Revolver, francusko-
britanski film
00:40 Tango ivanjske noći,
glazbeno-dokumentarni
film
02:05 Sedam ubojica, američki
film - ciklus klasičnog
vesterna
03:25 Film
05:13 Čuvari neba: Priča
o uzletištu Bentwaters,
dokumentarna serija
05:58 Tema dana
06:10 Veterani mira
06:55 Prizma

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni dječica, serija
07:00 Juhuhu
09:02 Noćne more iz svijeta
prirode, serija za djecu
09:30 Farscape - Bijeg u svemir,
serija
10:25 Pite i pudinzi Paula
Hollywooda,
dokumentarna serija
11:15 Vrtlarica
11:55 Garmisch Partenkirchen:
Svjetski skijaški kup (M) -
spust, prijenos
13:30 Auto Market Magazin -
sponzorirani program
13:50 Luka i prijatelji
14:20 Umorstva u Midsomeru,
serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Sjedni, odličan
16:58 Košarka, PH (M): Alkar -
Split, prijenos
19:30 Garaža: Sara Renar

20:00 Marlon Brando - glumac
zvan čežnja,
dokumentarni film
21:00 Najekstremnija mjesta na
svijetu
21:55 Carstvo poroka, serija
22:50 Graham Norton i gosti,
talk-show
23:35 Dva i pol muškarca
00:00 Ludnica u Clevelandu
00:20 Pa to je fantastično,
humoristična serija
00:50 Noćni glazbeni program

05:55 RTL Danas, (R)
06:40 Jezikova juha
07:40 Mala sirena
08:05 Lego Nexo Knights
09:10 Naša mala klinika, (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Ranjena ljubav, serija
11:30 Dynamo: Majstor
nemogućega, zabavna
emisija
12:33 Troy, zabavna emisija
13:25 Plimni val, mini serija
katastrofe
15:30 RTL Vijesti
15:55 SP u rukometu:
Norveška - Makedonija,
prijenos
16:50 Plimni val, mini serija
katastrofe
17:30 10 najzabavnijih spotova
Hrvatske, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:20 Galileo, zabavno-
obrazovna emisija
20:00 Alisa u zemlji čudesa,
igrani film, fantazija
22:00 Velika krađa nebudera, i
film, akcijska komedija
00:00 Iz Pariza s ljubavlju,
igrani film, akcijski (R)
01:45 Astro show, emisija uživo
02:45 RTL Danas, (R)
03:30 Kraj programa

**NEDJELJA
29.1.2017.**

08:05 Špilja, američko-
njemačko-talijanski film -
Zlatna kinoteka
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Sveti Ilija: Misa, prijenos
11:00 Biblija
11:10 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:35 Skica za portret
15:48 Ovo je opera: Evgenij
Onjegin - Petar Iljič
Čajkovski

17:00 Vijesti 17
17:15 Village Folk: Urbano
imanje (R)
17:25 Sve zbog jednog dječaka
18:00 Dramska serija
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 S one strane, hrvatski
film
21:43 Dnevnik 3
22:10 Etnoforezičari: Dozvola
za pušenje
22:45 The Attack, libanonsko-
francusko-katarsko-
belgijski film
00:35 Nedjeljom u dva
01:35 Špilja, američko-
njemačko-talijanski
film - Zlatna kinoteka
03:15 Ovo je opera: Petar Iljič
Čajkovski: Evgenij Onjegin
04:05 Fotografija u Hrvatskoj
04:23 Skica za portret
04:38 Znanstveni krugovi
05:03 Plodovi zemlje
05:53 Tema dana
06:05 Split: More

05:53 Regionalni dnevnik
06:20 Džepni dječica, serija
06:45 Juhuhu
08:05 Majstori svirači
08:35 Najekstremnija mjesta
na svijetu
09:25 Detektiv Murdoch, serija
10:10 Garmisch Partenkirchen:
Svjetski skijaški kup (M) -
veleslalom, prijenos 1.
vožnje
11:32 Vrtlarica
12:07 Nećemo reći mladenki,
zabavno-dokumentarna
serija
13:13 Garmisch Partenkirchen:
Svjetski skijaški kup (M) -
veleslalom, prijenos 2.
vožnje
14:22 Lidijina kuhinja : Jela od
kojih vam je toplo oko
srca, dok. serija
14:52 Dadilja silom prilika,
američki film
16:17 (Re)kreativac
16:50 Zagonetni dječak,
hrvatski film za djecu
18:15 Rekorderi - nekoć i sad,
dokumentarni film
19:09 Buđenje "Live at
Kerempuh 2016", snimka
koncerta (2. dio)
20:00 Nedokazana krivnja,
američki film - Filmovi s
5 zvjezdica
22:05 Vikinzi, serija
22:55 Sinovi anarhije, serija
23:50 Crna Guja, serija
00:20 Pa to je fantastično
00:50 Gospodin Sloane
01:15 Detektiv Murdoch, serija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

MILENIJUM[®]
OSIGURANJE

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

02:05 Dadjila silom prilika,
američki film
03:30 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
07:15 Jezikova juha
08:10 Jezikova juha
09:05 Lego Nexa Knights
10:15 Naša mala klinika
11:20 Ranjena ljubav, serija
12:35 Alisa u zemlji čudesa,
igrani film, fantazija (R)
14:35 Velika krađa nebodera,
film, akcijska komedija (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Vrijeme je za rukomet:
SP - Francuska 2017.,
sportska emisija
17:30 SP u rukometu: Finale,
prijenos
19:15 RTL Danas
20:00 Nikad nije kasno,
glazbeno-natjecateljski
show
21:40 Ludi provod u Rimu,
film, romantična komedija
23:20 Krvavo iskupljenje, igrani
film, akcijski
00:50 Astro show, emisija uživo
01:50 RTL Danas, (R)
02:20 Kraj programa

PONEDJELJAK 30.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:29 Čarolija, serija
10:19 Plodovi zemlje
11:14 Treća dob
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
škotskim otocima:
Od Foule do Fair
Islea, dokumentarna
serija
13:51 Bonton: Čari izijske
kuhinje
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža -
medicina
16:00 Lijepo je biti
benediktinka,
dokumentarni film
17:00 Vijesti 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton: Putovanje s
previše prtljage
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Labirint

20:40 Stambeno pitanje:
Zagreb gospodina
Lorkovića,
dokumentarna serija
21:30 Dva : jedan u gostima
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Mali noćni razgovori
00:10 Gospodin Selfridge
00:55 Čarolija, serija
01:45 Imam problem
02:10 Kod doktora, talk-show
02:55 Lijepo je biti
benediktinka
03:40 Hrvatska uživo
04:25 Otvoreno
05:05 Labirint
05:40 Tema dana
05:52 Život teče dalje

06:03 Riječ i život
06:35 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera
09:02 Noćne more iz svijeta
prirodeu
09:30 Školski sat: Meteorologija
10:00 Sedam vrhova: Biokovo
10:30 Sadie J. , serija za mlade
11:05 Sjedni, odličan
11:35 Don Matteo, serija
12:35 Kulinarski safari Sare
Graham, dok serija
13:00 Vlastitih ruku djelo,
dokumentarna serija
13:30 Drvo nade, američki film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Edvardijanska farma,
dokumentarna serija
17:40 Dobre namjere, serija
18:20 Sve će biti dobro, serija
19:00 Ljubav u zaleđu, serija
19:40 Glazbeni spotovi
20:00 Stadion
21:00 TV Bingo
21:45 Nijanse plave, serija
22:30 Mučke, serija
23:05 Zločinački umovi, serija
23:50 Drvo nade, američki film
01:15 Noćni glazbeni program

08:00 RTL Danas, (R)
08:50 Mala sirena
09:30 Ruža vjetrova, serija
10:35 Pet na pet - (R)
11:30 TV prodaja
11:45 Naša mala klinika, (R)
12:35 Wipeout, game show
13:30 Lovci na nekretnine
14:25 Kućice iz snova
14:50 Ludi provod u Rimu,
igrani film, (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin

18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet - kviz
20:00 Samo nebo zna, show
21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22:15 RTL Direkt
22:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23:30 Prava žena, serija
00:25 Kronike zločina, serija
00:50 Kronike zločina, serija
01:20 Tri, dva, jedan - kuhaj!
02:55 Astro show, emisija uživo
03:55 RTL Danas, (R)
04:40 Kraj programa

UTORAK 31.1.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 Čarolija, serija
10:22 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Australija
- poprijeke kroz vruće srce,
dokumentarna serija
11:17 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
škotskim otocima: Jezerski
otoci, dokumentarna serija
13:51 Bonton
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:01 Dva : jedan u gostima
16:33 Informativka: Hrvatski
državni arhiv
17:00 Vijesti
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Hrvatski velikani:
Ivan i Ivana Mažuranić,
dokumentarna serija
21:00 Global
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Australija
- poprijeke kroz vruće srce,
dokumentarna serija
00:10 Gospodin Selfridge,
serija
00:55 Čarolija, serija
01:45 Imam problem
02:10 Kod doktora, talk-show
02:55 Skica za portret
03:06 Glas domovine
03:31 Hrvatska uživo
04:16 Otvoreno
04:56 Global
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera
09:02 Noćne more iz svijeta
prirode
09:30 Školski sat: Feničani
10:00 Ciak Junior: S jedrilice
na jedrilicu
10:30 Sadie J. , serija za mlade
11:05 (Re)kreativac
11:35 Don Matteo, serija
12:35 Kulinarski safari Sare
Graham
13:00 Vlastitih ruku djelo,
dokumentarna serija
13:30 Dispatch, američki film
15:05 Mjesto pod suncem -
ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Stadion
17:38 Dobre namjere, serija
18:18 Sve će biti dobro, serija
19:00 Ljubav u zaleđu, serija
20:00 Supruga astronauta,
serija
21:00 Metastaze, hrvatski film
22:30 Preljub , serija
23:25 Mučke, serija
23:58 Zločinački umovi, serija
00:43 Dispatch, američki film
02:08 Noćni glazbeni program

06:10 RTL Danas, (R)
07:00 Sve u šest, magazin (R)
07:35 Lego Nexa Knights, (R)
08:00 TV prodaja
08:15 Ruža vjetrova, serija
09:25 Pet na pet - nove
epizode, kviz (R)
10:20 TV prodaja
10:35 Naša mala klinika, (R)
11:30 Lovci na nekretnine,
lifestyle emisija
12:25 Kućice iz snova, lifestyle
emisija
12:55 Prava žena, serija (R)
13:45 Samo nebo zna, show (R)
14:45 Tri, dva, jedan - kuhaj! -
nova sezona, kulinarski
show (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Pet na pet - nove
epizode, kviz
20:00 Samo nebo zna, show
21:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show
22:15 RTL Direkt
22:50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23:30 Prava žena, serija
00:20 Kronike zločina, serija
00:45 Kronike zločina, serija
01:15 Tri, dva, jedan - kuhaj!

02:45 Astro show, emisija uživo
03:45 RTL Danas, (R)
04:35 Kraj programa

SRIJEDA 1.2.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:32 Čarolija, serija
10:17 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Kolumbija
- eldorado na Tihom
oceanu, dokumentarna
serija
11:17 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po
škotskim otocima:
Ljepota malih otoka,
dokumentarna serija
13:51 Bonton
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
15:57 Global
16:42 Informativka
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Potrošački kod
20:40 Pola ure kulture
21:15 Iza zavjese, politički talk
show
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine: Kolumbija
- eldorado na Tihom
oceanu, dokumentarna
serija
00:10 Gospodin Selfridge
01:00 Čarolija, serija
01:45 Imam problem
02:10 Kod doktora, talk-show
02:55 Pola ure kulture
03:25 Hrvatska uživo
04:10 Otvoreno
04:55 Skica za portret
05:06 Eko zona
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera ,

crtana serija
09:02 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija za djecu
09:30 Školski sat: Rijeke i jezera
10:00 Brlog
10:15 Navrh jezika: Brojevi
10:30 Sadie J. , serija za mlade
11:05 Luka i prijatelji
11:35 Don Matteo, serija
12:30 Kulinarški safari Sare Graham, dokumentarna serija
12:55 Francuska arhitektura: Tipične kuće Francuske Baskije, dokumentarna serija
13:30 Jane traži dečka, američki film
15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Odvjetnička elita, serija
17:40 Dobre namjere, serija
18:20 Sve će biti dobro, serija
19:05 Ljubav u zaleđu, serija
19:45 Glazbeni spotovi
20:07 Seoska gozba
21:00 Hakeri, američki film
22:45 Pripravnik , dokumentarna serija
23:45 Mučke, serija
00:15 Zločinački umovi, serija
01:00 Jane traži dečka, američki film
02:30 Noćni glazbeni program

06.15 RTL Danas, (R)
07.05 Sve u šest, magazin (R)
07.40 Lego Nexa Knights, (R)
08.05 TV prodaja

08.20 Ruža vjetrova, serija
09.30 Pet na pet - (R)
10.25 TV prodaja
10.40 Naša mala klinika, (R)
11.35 Lovci na nekretnine
12.30 Kućice iz snova
12.55 Prava žena, serija (R)
13.50 Samo nebo zna, show (R)
14.50 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarški show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Najbolji ninja ratnici
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Pet na pet - nove epizode, kviz
20.00 Samo nebo zna, show
21.15 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarški show
22.15 RTL Direkt
22.50 Tri, dva, jedan - kuhaj!
23.30 Prava žena, serija
00.20 Kronike zločina, serija
00.45 Kronike zločina, serija
01.15 Tri, dva, jedan - kuhaj!
02.45 Astro show, emisija uživo
03.45 RTL Danas, (R)
04.35 Kraj programa

ČETVRTAK 2.2.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Imam problem
09:27 Čarolija, serija

10:12 Zemlje - Ljudi - Pustolovine: Vanuatu - U utrobi vulkana, dokumentarna serija
11:12 Emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:12 Informativka
13:21 Veliko putovanje po škotskim otocima: Hodočašće po otocima, dokumentarna serija
13:51 Bonton
13:57 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
15:35 Prometej
16:00 Pola ure kulture
16:30 Jezik za svakoga
17:00 Vijesti u 17
17:20 Hrvatska uživo
18:05 Bonton
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Šifra, kviz
20:55 Sezonci: Split, dokumentarna serija
21:45 Kratki dokumentarni film
22:00 Otvoreno
23:00 Dnevnik 3
23:25 Romano Bolković - 1 na 1, talk show
00:10 Zemlje - Ljudi - Pustolovine: Vanuatu - u utrobi vulkana, dokumentarna serija
00:55 Obiteljsko breme, serija
01:55 Čarolija, serija
02:40 Imam problem
03:00 Kod doktora, talk-show
03:45 Hrvatska uživo
04:30 Otvoreno

05:10 Emisija pučke i predajne kulture
05:40 Tema dana
05:52 Život teče dalje

05:53 Regionalni dnevnik
06:35 Dvorac igračaka, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kronike Matta Hattera , crtana serija
09:02 Noćne more iz svijeta prirode, dokumentarna serija za djecu
09:30 Školski sat: Eksperimentalni film
10:00 Čarobna ploča - sedam kontinenata: Antarktika
10:15 EBU dokumentarni film: Fabian - kauboj hrvač
10:30 Sadie J. , serija za mlade
11:05 Pozitivno
11:35 Don Matteo, serija
12:30 Kulinarški safari Sare Graham
12:55 Francuska arhitektura, dokumentarna serija
13:35 Žena iz hitne pomoći, američki film
15:05 Mjesto pod suncem - ostati ili otići
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Odvjetnička elita, serija
17:40 Dobre namjere, serija
18:20 Sve će biti dobro, serija
19:05 Ljubav u zaleđu, serija
20:05 24 sata na Zemlji: Noć, dokumentarni film
21:00 Žena kojoj sam čitao, američko-njemački film - Ciklus
Oscarovci 23:05 Mučke,

humoristična serija
23:35 Zločinački umovi, serija
00:20 Žena iz hitne pomoći, američki film
01:45 Noćni glazbeni program

06.25 RTL Danas, (R)
07.15 Sve u šest, magazin (R)
07.50 Lego Nexa Knights, animirana serija (R)
08.15 TV prodaja
08.30 Ruža vjetrova, serija
09.40 Pet na pet - nove epizode, kviz (R)
10.35 TV prodaja
10.50 Naša mala klinika, humoristična serija (R)
11.40 Lovci na nekretnine
12.35 Kućice iz snova, lifestyle emisija
13.05 Prava žena, serija (R)
13.55 Samo nebo zna, show (R)
14.55 Tri, dva, jedan - kuhaj! - nova sezona, kulinarški show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Najbolji ninja ratnici
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.20 Pet na pet - nove epizode, kviz
20.00 Šaljivi kućni video
20.40 Tri, dva, jedan - kuhaj!
22.15 RTL Direkt
22.50 Prava žena, serija
23.40 Kronike zločina, serija
00.10 Kronike zločina, serija
00.35 Tri, dva, jedan - kuhaj!
02.00 Astro show, emisija uživo
03.00 RTL Danas, (R)
03.45 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

HRVATSKE EMISIJE NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro-info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijerom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. *Zlatna škatulja* emisija posvećena tradicijskoj kulturi bačkih Hrvata, emitira se nedjeljom u 10, a reprizira se utorkom u 9.30 sati.

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

Pomoću nove multimedijске usluge HRTi u stvarnome se vremenu u cijelome svijetu može

gledati i cjelokupni Četvrti program HTV-a. Taj se televizijski program sve više profilira kao program namijenjen međunarodnoj javnosti i Hrvatima izvan Hrvatske.

U NEKOLIKO SLIKA

Zavijan je put za salaš moj

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Zaleđeno

Piše: Branko Ivković

A v čeljadi moja, pa ovo je za ne povirovat! Krenijo ja u guvno jutros popuštat pilež, namirit pilež i jedva sam se otkociljo do kraj avlije. Sva srića da sam nike godine razoro po ledine i primako guvno bliže u po puta salašu, ta sad ne bi bijo vridan ni otić

do njeg. Koliko sam se smrzo da vam ni ne divanim, a baš sam navuko dvoje dugačke gaće, one bile moderne i one starovinske parkecke, što se svežedu ugaćnjakom. Zabadavad, sve produvalo kugod da sam božem prosti golušav. No, doduše, kaka su vrimenta možem to olako postat, srića što mi od pokojnog baće ostalo zadosta te zimske orme. Doduše on je bijo oniži pa su mi njegove čakčire do po civi, al biće dobre za lito kugod troftraljoke. Na flundra se to ni ne vidi toliko, a ovog odozgor imade u varoši koliko oš. Nosim se iz ovi sekundova lipo kugod kralj, sve ništa stranjsko pa lipo i neiznošeno, al jeptino. Veli mi Periša da su navistili na radijonu da ćedu i to oporezivati, kodbajage nemž otog naša jindustrija radit. Hm, mislim se ja u sebi, al ne naglas. Jaka mi jindustrija, par kuća od ovi što su nam naselili okolinu stareške pece i šijedu ova ruva po kućama i to mi zovemo jindustrijom. Di su nam *Železničar*, *8. Mart*, *Solid* i drugi, ha? Ta di bi bili, pozatvarani jal rade s po svita koliko je radilo prija, a da bi se ovi novi pridošli mogli širit? Bogu plakat čeljadi moja, al šta mož? Došlo tako vrime da je bolje ćutit pa pobić, neg se paštrit pa ostat. Kad čovik kaže to što nije pod nos ovima u vlasti oma je izvikan, ocrnjen i borme i kečen sa svega. Niki dan sluhtim niku pripovitku kako ćedu kažnjavat čeljad što nije odgrnila snig isprid kuća, a niko se nije zapito jel ta čeljad mož to radit. Šta će bit s onima od priko osamdest lita što nisu vridni ni napolje izać, a kamol mavat lopatom? Šta s onima što posli ovi ratova imadu sto koji kaki bolestina, veštačke kukove, kojikake druge koščure i kolina? Ne daj Bože da digod se skrndave pa će napraviti veću nevolju. Zdravo sam žalosan čeljadi jel kako ja to vako paorski sa strane gledim da čim kogod zasidne u dobru vutelju i na bilo kaku makar i najmanju vlast ostane brez duše. Sve velidu sami sebi: »E sad ću ja malo dekat ovaj siroti svit.« Na žalost jel nismo tako učeni, nigdi to niko ne divani ni u škuli, ni na misi, a ni na kojikaki sastankima da triba bit taki. To je štogod u samim čoviku velim vam ja, što bi moja majka kazla, to je s vilovske strane. Kad se sve ovo izveđavalo, divanili su biće više partija ne mož samo jedan vladat, biće bolje, teće med i mliko. Ja već dvajst sedmu godinu čekam da potekne. a ono nikako. Teće samo nemir, nevolja, mladi više nećedu ni da mislidu o kojičime, okrenedu se i odu. Vidla dica da od našeg boljeg nema ništa. Ništa nije po miri sirotog čovika to vam ja velim. Idem još jedared založit u peć da mož Jela metit kruv. Ajd zbogom do drukput, ako Bog da.

BAČ IVIN ŠTODIR

Nikoga ne mož uvatit da krade

Treći dan noga drugoga Božića, Bać Iva i njegova taman sili za fruštuk, zvećnila vraca. Bać Iva izašo u gank, vidi noga što ide popisivat letriku, za dram ništa ubiližijo i u najveće žurbe izašo naskak, ni Boga mu ni nazvo. Oma mu ništa zasmrđilo. Veli njegove da će se skoro drafat i tamo di ji ne srbi. »Pa možu vada i oni proslavit blagdane ko i svi drugi. Uvijek ti srce blizu guzi-ce!« veli ona i nalje mu još čaja. Za dobri deset dana došo i

Piše: Ivan Andrašić

poštaš. Kolikogod se voljijo š njim izdivanit, ni mu se više jako ni radovo, već davno mu ni dono ništa za radovat se. Tako i sad, dono mu čeh za porez i račune za sokočalo, telefon i letriku. Popijjo katarku i ošo, bać Iva latijo bricu i pootvaro kuferte. Ka vidijo koliko novaca natrukovano za letriku, prvo mislijo da toliko triba platit za dva miseca. Pogledo malo bolje, vidi samo za poslidnji. Malo se ni šlogiro. Samo se zablendo u račun, ko tele u šarena vrata. Preznijo se ka sto zvonit telefon. »Dado, iz moje varoši došla do ve bliže našemu selu, pa ajziban više ne ide dalje. Moram prisist u drugi. A taj drugi, što odvuđ ide u naše selo, ide istom za skoro tri sata. Toliko samo da znadete, da se ne brinete«, veli mu mlađa ka je se javijo. Samo duboko izdanijo i zagledo se kroz pender u drugu nedilju. »Šta je sad opet? Ko da se baš i ne raduješ što nam cura dolazi?« veli njegova i gleda ga ispod oka. »Ta kako se ne bi radovo, al viš šta su ope napravili štekari, svima putnicima na jid? Pa jal nemu mozga, jal nas sve pravu lude? Eto, sad nam cura nema više ni jedan ajziban što ide o njezne varoši do našega sela, a lane imala četiripet. Sad se mora sat oi frtalj vozat do komšijcke varoši, pa tamo čekat skoro tri sata o onda sist na drugi, pa se do našega sela vozat još po sata. Ka ide natrag, naj što ide u vrime ka njoje triba sustavi se u selu prija našega i u selu potli našega. Kroz našu štaciju samo projde, baš štekarima briga zone što odu na ajzibana. A u naše štacije više ni cidulje ne prodaju, neg moraš kupit u ajzibanu. Platiš kondukteru, a on jednomu da cidulju, a o devet samo uzme novce. A ka jim njevi oće u kontrolu, to jim obnaroduju tri dana unaprid, pa tako nikoga ni ne možu uvatit da krade«, veli bać Iva i ope promrnda ništa što ni razumila. »De, mani se već crnoga štodira, znadeš šta ti rekla doktorica. Jidom ne možeš ništa popraviti, samo sebe naškodit«, kaže njegova i pristavi mu još jedan čaj, pa kradom o njega u bukaricu izdrobi i jednu medecinu za umirit živce.

27. siječnja 2017.

MISLI POZNATIH

- **Matoš:** Postati čovjek je ljepše nego postati kralj.
- **T.S. Eliot:** znate što je nada dok je ne izgubite.
- **Da Vinci:** Onaj koji nikad ne pita ili zna sve, ili ne zna ništa.

KVIZ

Antun Augustinčić

Koje je godine i gdje rođen poznati hrvatski kipar?
Gdje je učio kiparstvo?
Tko su mu bili mentori?
U kojem je europskom gradu nastavio umjetničko usavršavanje?
Koji je godine imao svoju prvu samostalnu izložbu?
Kako se zove likovna grupa koju je osnovao?
Kada je postao redoviti član JAZU?
Koji je renomirani kipar ostavio velikog utjecaja na Augustinčića?
Kada je i gdje umro Antun Augustinčić?

Roden je u Klanjecu 4. svibnja 1900. godine.
Na Visokoj školi za umjetnost i obrt u Zagrebu.
Isprva Valdec i Frangeš, a potom i Ivan Meštrović.
U Parizu.
1929. godine u Salonu Galic u Splitu.
Zemlja.
1949. godine.
Rodin.
Umrlo je 10. svibnja 1979. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Ovo je trag!

VICEVI

Razgovaraju Zlatko i Mirko. Pita Zlatko Mirka:

- Mirko, što si tako nemiran?
- Ma, pusti. Jasminka mi obećala recept, kaže Mirko.
- I? Što je u tome loše? naivno će Zlatko.
- Nije mi dala...

Razgovaraju Mirko i Zlatko. Pita Mirko Zlatka:

- Znaš onaj vic kad Mirjana ode kod Thomasa, a ovaj nije doma?
- Ne, ne znam, kaže Zlatko.
- Ne znam ni ja. Al dobro počinje.

MALI OGLASI

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se trosoban stan od 73 m ² , dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 46.000 eura. Tel.: 069 2052608.
Prodaje se dvosoban stan (51 m ² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Proizivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.
Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.
Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.
Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369
Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetinom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.
Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m ² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 14 88
Povoljno prodajem protočni bojler sa 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Prodaje se veći i manji (skoro nekorišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.

Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaoicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kumice. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637
Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.
Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.
Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.
PRODAJEM sitno radene neuramljene vilerove goblene: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.
Prodajem crjepanu kaljavu peč, braon boje 136/82 cm i šivači stroj bagat <i>singericu</i> . Tel.: 024 4527499, mob.: 064 1839591.
Tražim kupca za vikendicu u Vrboskoj, otok Hvar, prizemnica pod pločom, 52 m ² , suvlasništvo parcele 500 m ² prilaznog puta 105 m ² . Papiri uredni. Cijena: 65.000 eura. Tel./viber: 063 7139337, e-mail: meridijan12@gmail.com.
Ozbiljna žena 50-tih godina primila bih na dvorbu stariju osobu za plaću. Može i u Hrvatskoj. Tel.: 064 0730793.
Ozbiljna žena, Hrvatica 50 godina želi upoznati muškarca do 65 godina. Može i iz Hrvatske. Samo ozbiljni. Tel.: 064 0730793.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 3. 2. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

	Hrvatska likovna udruga <i>CroArt</i> prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com
	HKC <i>Bunjevačko kolo</i> , Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2
TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Na temelju članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine (Službeni list APV, br. 4/17), a u svezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu (Službeni list APV, br. 69/16), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice (u daljnjem tekstu: Tajništvo) raspisuje:

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE IZRADE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE ZA POTREBE USTANOVA OSNOVNOG I SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA I UČENIČKOG STANDARDNA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2017. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu (Službeni list APV, br. 69/16) i to: za financiranje izrade tehničke dokumentacije za potrebe ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u ukupnom iznosu od 45.275.000,00 dinara (na razini osnovnog obrazovanja i odgoja 27.125.000,00 dinara, na razini srednjeg obrazovanja i odgoja 16.150.000,00 dinara, za ustanove učeničkog standarda 2.000.000,00 dinara).

Pod izradom tehničke dokumentacije podrazumijeva se izrada one tehničke dokumentacije koja je, sukladno pozitivnim pravnim propisima kojima se regulira područje planiranja i izgradnje, neophodna za izdavanje akta nadležnog tijela kojim se odobrava građenje novih objekata ili izvođenje radova na postojećim objektima koje koriste ustanove osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine odnosno:

Idejno rješenje;

Idejni projekt s pripadajućim elaboratima (za potrebe izdavanja rješenja o odobrenju za izvođenje radova - rekonstrukcija, adaptacija, sanacija);

Projekt za građevinsku dozvolu s pripadajućim elaboratima;

Projekt za izvođenje s pripadajućim elaboratima;

Projekt izvedenog objekta s pripadajućim elaboratima;

Tehnički opis i popis radova za izvođenje radova na investicijskom održavanju;

Ostala tehnička dokumentacija koja je, sukladno pozitivnim pravnim propisima kojima se regulira područje planiranja i izgradnje, potrebna za realizaciju planiranog projekta.

Realizacija financijskih obveza vršit će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji zahtjeva

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava su škole za osnovno obrazovanje i odgoj, škole za srednje obrazovanje i odgoj i ustanove učeničkog standarda na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu, nacionalne manjine- nacionalne zajednice za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine su:

1. značaj realizacije projekta u odnosu na sigurnost učenika, nastavnika i zaposlenih koji koriste objekte,
2. značaj realizacije projekta u odnosu na osiguravanje kvalitetnih uvjeta za izvođenje odgojno-obrazovnog rada,
3. financijska opravdanost projekta,
4. održivost projekta,
5. lokalni, odnosno regionalni značaj projekta,
6. aktivnosti koje su poduzete u cilju realizacije projekta,
7. osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta.

NAČIN PODNOŠENJA ZAHTJEVA

Zahtjevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od 25. siječnja 2017. godine na web adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs

Zahtjevi se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice s naznakom »Za natječaj – za financiranje izrade tehničke dokumentacije za potrebe ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine za 2017. godinu«, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (u prizemlju zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, podnosi se projektni zadatak, odluka školskog/upravnog odbora o pokretanju aktivnosti u svezi s realizacijom projekta, ponuda-predračun za izradu tehničke dokumentacije (prijavljena od strane gospodarskog društva, druge pravne osobe odnosno poduzetnika koji su upisani u registar gospodarskih subjekata), dosadašnja raspoloživa dokumentacija za realizaciju planiranog projekta (ukoliko dokumentacija postoji) i preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju ustanove obrazovanja.

Rok za podnošenje prijava na Natječaj je 27. veljače 2017. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Povjerenstvo neće razmatrati:

- nepotpune prijave,
- nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je označen kao posljednji dan natječaja),
- nedopuštene prijave (prijave podnesene od strane neovlaštenih osoba i subjekata koji nisu predviđeni natječajem),
- prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene,
- prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju nisu opravdali sredstva dodijeljena iz pokrajinskog proračuna kroz financijska i narativna izvješća.

Rezultati Natječaja će biti objavljeni na internetskoj prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe, dodatne informacije u svezi s realizacijom Natječaja, mogu dobiti u Tajništvu na telefon: 021/487 46 14, 487 43 48, 487 43 36.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

NOGOMET

NK Dinamo 1923 Bereg: Pripreme za proljeće

Dragovoljnom akcijom nogometaša, članova uprave i navijača u zimskoj pauzi su nastavljene ljetos započeti radovi na uređenju klupskog objekta NK *Dinamo 1923* u Beregu. Oronuli enterijer osvežen je novim slojem sepa, a uređene su i svlačionice domaće i gostujuće ekipe. Detaljno je očišćen i do sada prilično zapušten prostor oko objekta. Novi žitelj Berega **Miodrag Fabio Orovec** klubu je darovao sedam, a Gradski nogometni savez Sombora pet kvalitetnih lopti. Po riječima ljudi iz čelnštva *Dinama* pripreme za proljetni dio natjecanja u međuopćinskoj nogometnoj ligi Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. *razred*, u kojega Berežani polaze s 2. mjesta, startat će početkom veljače.

I. A.

Modrić lakše ozlijeđen

Čelnici europskog prvaka *Real Madrida* dobili su dobru vijest u nakon liječničkih pregleda njihova igrača **Luke Modrića** u bolnici. Kapetan hrvatske reprezentacije nije teže ozlijeđen i pauzirat će deset dana. Modrić se povredio u subotnjem ligaškom ogledu protiv Malage na Santiago Bernabeu, u 78. minuti kada ga je zamijenio kolega iz reprezentacije **Mateo Kovačić**.

Modrić će propustiti uzvratnu utakmicu četvrtfinala Kupa Kralja u srijedu u Vigu protiv *Celte* gdje će »kraljevski klub« pokušati nadoknaditi domaći poraz od 1-2. Hrvatski veznjak će propustiti i ogled protiv *Real Sociedad* u nedjelju 29. siječnja, a po svemu sudeći i ligaško gostovanje u Vigu protiv *Celte* 5. veljače.

TENIS

Lučić-Baroni: Nikada neću zaboraviti ovaj dan

»Nikada neću zaboraviti ovaj dan, ovime je ispravljeno sve ono loše što mi se u životu dogodilo«, izjavila je hrvatska tenisačica **Mirjana Lučić-Baroni** nakon što je u Rod Laver Areni u Melbourneu svladala petu tenisačicu svijeta Čehinju **Karolinu Plíškovu** sa 6-4, 3-6, 6-4 i prvi put u karijeri izborila mjesto u polufinalu *Australian Opena*.

»Ne mogu vjerovati. Ovo je čudesno. Mogu samo reći da je Bog milostiv. Ne mogu vjerovati da sam ponovno u polufinalu. Malo sam šokirana«, izjavila je Lučić-Baroni.

Na pitanje kako se osjeća nakon svega što je proživjela i uspjela ostvariti još jedan sjajan rezultat, 34-godišnja Lučić-Baroni je rekla: »Jednog ću dana ispričati veliku, dugačku priču o onome što mi se dogodilo. Nisam mogla ni sanjati da ću ponovno biti u ovoj poziciji.«

Na temelju članka 48. Zakona o radu (Službeni glasnik RS br. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013 i 75/2014) i članka 25. i 28. Statuta Gradskoga muzeja Subotica i Odluke Upravnog odbora Gradskoga muzeja Subotica (sjednica br.1/2017 od 17.01.2017. godine) Upravni odbor Gradskoga muzeja Subotica raspisuje

Natječaj

za izbor i imenovanje ravnatelja Gradskog muzeja Subotica

Uvjeti:

Osim općih zakonom propisanih uvjeta kandidat mora ispunjavati i sljedeće posebne uvjete:

1. da ima VII. stupanj obrazovanja na filozofskom, filološkom, prirodno-matematičkom fakultetu ili akademiji likovnih umjetnosti, akademiji primijenjenih umjetnosti
2. da ima najmanje 5 godina radnog iskustva i položen stručni ispit
3. da ima državljanstvo Republike Srbije
4. da nije pod istragom i nije osuđivan pravomoćnom presudom za kaznena djela koja ga čine nedostojnim za obnašanje dužnosti ravnatelja

Uz prijavu kandidat treba priložiti i dokaze o ispunjavanju uvjeta natječaja, planirani program rada za mandatni period, svoj radno-profesionalni životopis (uključujući i ovjerenu presliku dokaza o potrebnoj stručnoj spremi, ovjereni dokaz o položenom stručnom ispitu, dokaz-potvrdu o potrebnom radnom stažu), uvjerenje o državljanstvu Republike Srbije, uvjerenje da nije osuđivan i da se protiv njega ne vodi kazneni postupak - ne starije od 6 mjeseci.

Rok za podnošenje prijave je 15 dana od dana objave natječaja. Natječaj će biti objavljen u sljedećim listovima: *Subotičke novine*, *Magyar Szó*, *Hrvatska riječ*.

Prijave slati na adresu: Gradski muzej Subotica, Trg sinagoge 3, 24.000 Subotica, s naznakom

»Za natječaj«.

Nepotpune i neblagovremene prijave neće biti razmatrane.

Nagy Kanász György, predsjednik Upravnog odbora

SLAVICA TADIJAN-SILAĐEV, KARATISTICA

Karatisti ne odustaju nikada

Slavica Tadijan-Silađev živi u Borovu Naselju u Hrvatskoj, uz česte posjete i boravak u rodnoj Sonti. Članica je Karate kluba *Kumite* iz rodnog mjesta i ponosni vlasnik crnog pojasa I. dan.

KASNI POČETAK

Od djetinjih dana Slavica je zavoljela karate. Bez nekog velikog pojma o suštini, fascinirana bjelinom kimona, zamišljala je sebe isključivo u tom sportu. Na njezinu veliku žalost nije bilo naznaka da će u Sonti ikada postojati karate klub. »Sve do 7. razreda nisam sebe nalazila niti u jednom od sportova koji su tada bili popularni među djevojčicama. Te, 1994. godine, naš liječnik, dr. **Miloš Čebac**, dolazi na ideju o formiranju karate kluba. Taj čovjek će za mene biti doživotni autoritet. Umio nas je naučiti da uvijek moramo biti borci, a ne samo osobe koje obuku kimono za vrijeme trajanja treninga ili natjecanja. Nismo imali ni adekvatan prostor za treninge, ni uvjete za odlazak na natjecanja, o organizaciji turnira da i ne govorim. Bilo je tridesetak polaznika, na koncu nas je ostalo četvero, uključujući i našeg današnjeg trenera **Tomislava Matina**. Jedina motivacija za dalji rad bila nam je ljubav prema karateu«, priča Tadijan-Silađev. Prolazile su godine, maltene nitko od Sončana nije znao za ovu skupinu entuzijasta. Radi posla i preseljenja u drugu sredinu odlazi i dr. Čebac.

IZGRADNJA SPORTSKE DVORANE I PROCVAT KARATEA

Izgradnjom sportske dvorane Sonta dobiva jak poticaj za razvoj sporta. Uz velike napore Matina, konačno je registriran i KK *Kumite*. Priliv novih članova bio je zamjetan i uz odličnu organizaci-

Prvi učitelj karatea ostavio mi je trajan pečat u životu, naučio me je kako u svakoj situaciji moram biti borac, a ne samo osoba koja odjene kimono za vrijeme trajanja treninga ili natjecanja

»Slavica Tadijan-Silađev živi za karate. Surađivali smo godinama, trenirali skupa. Njezin napredak usporili su problemi zdravstvene naravi, kasnije i udaja u Hrvatsku. Ipak, klubu je ostala vjerna, čak i po cijenu osobnoga napretka nije nas napuštala. I dan danas, kad god ju pozovemo, uvijek dođe, bude u komisiji, druži se s nama. Na sve humanitarne manifestacije na kojima je sudjelovao klub dolazila je pomoći i sudjelovati. Zbog dugogodišnjeg predanog bavljenja karateom i odlika kojima je postala veliki uzor djeci i mladima, na moju inicijativu bila je od Shotokan karate saveza nagrađena diplomom majstora crnog pojasa I. dan. Na koncu bih dodao da je zaslužila veliko poštovanje od mene i kao trenera i kao predsjednika kluba. Osobito mi je zadovoljstvo što nam je dala do znanja da će zauvijek ostati član *Kumitea*«, kaže predsjednik i prvi trener kluba, majstor crnog pojasa IV. dan Tomislav Matin.

ju rada došli su i rezultati u vidu odličja s turnira, prvo u okolici, kasnije i s velikih, čak i europskih natjecanja. »Iz tog vremena sjećam se i dana koji u meni izaziva oprečne osjećaje. Polagalo se za smeđi pojas i to u vrijeme kad sam zdravstveno bila loša. Par dana nakon prijma u bolnicu održano je to polaganje, nisam odustala, sve bih dala za karate. Izdržala sam i bila sam jako sretna, s druge strane i tužna, jer sam mislila da je to moj oproštaj od voljenog sporta. Uz malo sreće i uz moju čvrstu vjeru, oporavila sam se i nastavila. Vrlo sam ponosna na svoju upornost, a danas sam nositeljica crnog pojasa I. dan.

JEDANPUT KUMITE, ZAUVIJEK KUMITE

Slavicu Tadijan je udaja odvela u Borovo Naselje. Upoznaje nove ljude, u novu sredinu se fantastično uklapa, jedino ne mijenja svoj klub. »Prije se ne osjećam kao stranac, iako sam odrasla u Vojvodini. Klub nikada nisam promijenila, za mene postoji samo *Kumite*. Kadgod mogu, odem u Sontu na trening. Lijepo je vidjeti djecu u kimonu, gledati kako se od tih malih bića formiraju borci. Najsretnijom me čini osjećaj da nisam zaboravljena. Iz kluba me pozovu na svaku akciju u kojoj sudjeluje, na svako polaganje. Željela sam postati i karate sudac, ali bih u tom slučaju morala mijenjati klub. Kako živim u RH, samo kao član kluba u Vukovaru mogla bih ići na neophodne seminare«, kaže Tadijan-Silađev. Ima i poruku za najmlađe klupske kolege: »Iskoristite uvjete koje imate. Karate nije sport kojim ćete ostvariti profit, puno je više od toga. Pružit će vam pravilan razvoj uma, tijela i duha. Ukoliko i ne osvojite odličje na natjecanju ne odustajte, karatisti ne odustaju nikada.«

Ivan Andrašić

